

**Ghid etnobotanic
(poveștile plantelor)
din
Parcul Național
Munții Rodnei**

Biolog dr. Claudiu Iușan

Cuprins

1. Narcisa
2. Floarea paștelui
3. Nu mă uita
4. Mușetelul
5. Păpădia
6. Bradul
7. Ghiocelul
8. Iarba fiarelor
9. Socul
10. Ienupărul
11. Floarea de colți
12. Crinul de pădure
13. Macul sălbatic
14. Cimbrișorul
15. Urzica
16. Vioareua
17. Margareta
18. Menta
19. Rostopasca
20. Coadă șoricelului
21. Brânca ursului
22. Angelica
23. Lemn dulce
24. Ghimbere
25. Paltin de munte
26. Păducel
27. Oregano
28. Pedicuța
29. Vâscul
30. Chimenul
31. Cătina

32. Teiul
33. Trei frați pătați
34. Brândușa
35. Ciuboțica cucului
36. Cicoarea
37. Traista ciobanului
38. Ochiul bouului de munte
39. Sângele voinicului
40. Omagul
41. Toporași
42. Pelin
43. Brusturele
44. Salvia
45. Gălbenele
46. Mușețelul
47. Sunătoare
48. Tătăneasa
49. Ciurul zânelor (turtiță)
50. Spânzul
51. Hameiul
52. Crețușca
53. Mesteacănul
54. Frasinul
55. Salcia
56. Coadă racului
57. Coadă calului
58. Lăcrămioare
59. Sânziene
60. Pufuliță
61. Măceșul
62. Mătrăguna
63. Pătlăgina
64. Nalba
65. Obligeană
66. Salcâmul

- 67.Valeriana
- 68.Leurda
- 69.Albăstrele
- 70.Pecetea lui Solomon
- 71.Cerențel
- 72.Sângerul
- 73.Iarba mare
- 74.Rușcuta de vară
- 75.Osul iepurelui
- 76.Hreanul
- 77.Pătrunjelul de câmp
- 78.Crușinul
- 79.Vetrice
- 80.Barba caprei
- 81.Bujorul de munte
- 1. <https://ierburiuitate.wordpress.com/2013/04/>

1. Narcisa (*Narcissus stellaris*)

Forma masculina a numelui Narcisa - Narcis si Narcisa sunt doua prenume destul de frecvente in tara noastra, iar ele se explica prin derivarea de la numelui unui personaj din mitologia greaca - Narkissos, un tanar indragostit de propriul lui chip, pe care il vedea oglindit in apa, pe care il contempla pana se imbolnaveste si sfarseste tragic. Legenda spune ca el s-a transformat intr-o floare alba, delicata si frumos parfumata, care infloreste doar primavara - narcisa. Din punct de vedere etimologic, cercetatorii spun tocmai invers. Ca numele se trage de la planta cu numele de "narkissos", care face parte din familia plantelor ce contin substante cu proprietati volatile "narke", tradus prin "toropeala", "amortire". In medicina, narcisismul este considerata o boala a supraevaluarii propriei persoane, care duce in cele din urma la reale dezechilibre psihice, cu consecinte grave. Forma feminina a numelui, Narcisa, este considerata ca fiind influentata de numele florii, dupa modelul cunoscut si atat de frecvent in onomastica romaneasca (Brandusa, Viorica, Florentina, Micsunica, Zorela etc.). O mare influenta au avut-o si sfintii care au purtat aceste nume. Narcis are, asadar, doua filiere: una greceasca - Narkissos si una latina - Narcissus, iar forma romaneasca este unanim acceptata ca fiind descendenta din forma latina. Nu se gasesc atestari in cadrul numelor de familie care sa fie derivate de la aceste doua prenume.

2. Anemona (*Anemone nemorosa*) sau floarea paștelui

Denumirea provine din limba greacă și semnifică ”floarea vântului”, respectiv din ”anemos” = vânt iar popular sunt denumite ”floarea paștelui” deoarece înfloresc în perioada sărbătorilor de paște.

Anemona – simbol al fragilitatii, potrivita pentru persoanele sensibile. Potrivit unei legende, anemonele s-au ivit din lacrimile varsate de Afrodita pentru Adonis, conform poetului Bion.

Conform legendei grecești, Afrodita a metamorfozat sângele lui Adonis care a murit sfâșiat de mistreț într-o floare din grupa anemonelor (*Anemone coronaria* de roșu aprins).

3. Nu mă uita (*Myosotis*)

Se spune ca, atunci cand Dumnezeu a creat lumea si a ajuns la numele date florilor, a uitat de una singura. Planta aceea mica, cu floricele albastre, a strigat atunci "Nu ma uita!" si asa i-a ramas numele.

Alta legenda leaga originea flori de Nu ma uita de Adam si Eva. Se spune ca ea a strigat "Nu ma uita!" catre Adam si Eva, atunci cand acestia au iesit pe poarta Raiului.³ Mai tarziu, semnificatia flori de Nu ma uita a fost legata inevitabil de multe povesti de dragoste.

Una dintre ele spune ca un cavaler imbracat in armura i-a [cules](#) un buchet de flori de Nu ma uitaiubitei sale si a cazut in apa, inecandu-se din cauza greutatii armurii. In ultimele clipe de viata, cavalerul i-a aruncat buchetul iubitei sale, trasmitandu-i mesajul "Nu ma uita!". De atunci, s-a lansat ideea ca cei care poarta la piept o floare de Nu ma uita, nu vor fi uitati niciodata de iubitele lor.

4. Mușetelul

Trăia odata, la marginea unei păduri, o biată femeie văduvă. Bărbatul îi murise în pădure. Se dusesse să taie un stejar gros, dar trunchiul copacului a căzut peste el, peste căruță și peste cai. Biata femeie arămasă săracă lipită pământului și cu un copil de crescut. Muncea de dimineață până seara cu ziua pe la oamenii din sat și abia își ducea traiul de pe o zi pe alta.

Singura ei rază de soare era Mușat, băiatul ei, un copil harnic, cuminte și bun la suflet de pus la rană. Când mama lui se întorcea de la muncă, el îi încălzea mâncarea, îi pune masa iar apoi cu mâinile lui mici încerca să-i ia durerea din oase, oblojind-o cu frunze și flori de plante culese din pădure, doar de el știute. Nu se știe dacă puterea plantelor sau dragostea de fiu îi lua durerile bieteii femei, drept este că a doua zi se trezea proaspătă și înviorată.

Dar într-o zi femeia se îmbolnăvi rău de tot. Băiatul se învârtea pe lângă ea și încerca să-i facă toate poftele, doar-doar s-o ridice din pat. Dar nici supa gustoasă și nici ierburile culese din locuri ascunse nu au avut putere. Văzând asta, băiatul plecă într-o dimineață la pădure cu gând că poate va găsi o plantă miraculoasă, care să o salveze pe mama lui. Și a mers, a mers, până s-a rătăcit. Se uita în dreapta, se uita în stânga, dar nu a mai recunoscut locurile acelea. Cu toate acestea nu s-a descurajat. A mers mai departe cu speranța în suflet.

Și iată că, deodată, a ajuns într-un loc cum nici nu-și închipuise vreodată. O poiană plină de flori, care mai de care mai frumoase și mai mirositoare. Iar în mijlocul poienii se afla o floare mai frumoasă și mai mirositoare decât toate celelalte. Băiatul se îndreptă spre acea floare și vru să o rupă. Atunci floarea grăi cu glas omenesc:

- Nu mă rupe, pământeanule! Eu sunt Zâna Florilor! Ce te aduce pe tărâmul meu?

Băiatul rămase uimit, dar răspunse:

- Ce să mă aducă, neazurile! Măicuța e tare bolnavă și am plecat să-i caut un leac.

Zâna stătu puțin pe gânduri, apoi îi răspunse:

- Ai nimerit bine, te pot ajuta, numai că...va trebui să-mi dai un lucru tare prețios.

- Orice, răspunse băiatul.

- Nu te grăbi să-mi răspunzi, stai și ascultă: singura cale e să te prefac într-o floare cu puteri miraculoase. Vei crește în grădinile oamenilor, le vei alina suferințele, dar nu vei mai putea vorbi cu mama ta decât prin glasul vântului.

- Așa să fie, zise băiatul fără să seta pe gânduri.

Zâna făcuse câteva semne magice și apărură plata.

5. Păpădia

Dumnezeu a chemat toate florile să-și aleagă formele și culorile.

Trandafirul s-a vrut ghioc de petale răsfrînte și foc.

Laleaua, cupă s-a deschis, mireasă era floarea de cais.

Cicoarea un strop de cer a furat, îmbujorat era bujorul cel parfumat.

Macul dansa pe cîmpie, flacăra sprintară și vie.

Crinul cel alb a-ntruchipat al purității vis curat.

Dalia mîndră s-a înălțat, ghiocelul căpșorul umil și-a plecat.

Păpădia în cumpănă stătea: să semene ar fi vrut cu soarele, la început. Ba nu, mai bine cu luna, sau, și mai bine, cu vreo stea...

Văzînd-o așa, Dumnezeu i-a dăruit, cînd înflorește, strai de soare-aurit.

Cînd se scutură, o lună mică pare, apoi stelute trimite-n depărtare.

6. Bradul

Venise toamna. Toate păsările călătoare plecaseră spre țările calde. Numai o pasăre tare mititică nu putea să zboare după stol, umezindu-i-se ochișorii de lacrimi. Avea o aripă ruptă exact ca în povestea puiului de prepeliță, cu aripa frântă de alicele unui vânător...

Biata pasăre, cu inima plină de jale, se duse cu greu în pădure ca să ceară ajutor de la arbori. Cu glasul duios, îi ruga pe copaci:

- Uitați, am aripa ruptă! Lăsați-mă să trăiesc între ramurile voastre pînă va sosi primăvara!

- Eu nu pot să te primesc, păsărică! răspunse ursuz fagul. Mi-ajunge că am grijă de ramurile mele. Pleacă de aici! Du-te la stejar!

- Nici eu nu pot! vâjâi stejarul răutăcios. Mă tem să nu-mi mănînci ghinda. Fugi, păsărică, în altă parte! De nu, îți rup și cealaltă aripă.

Cam în felul acesta o goniră pe sărmana păsărică și ceilalți arbori din codru. Era la marginea disperării cînd auzi o voce:

- Unde te duci, păsărică? Era bradul.

- Nu mai știu unde să mă duc, bradule. Toți copacii m-au prigonit și nu vor să mă primească între ramurile lor. Uite, aripa mă doare și nu mai pot să zbor! Au, Doamne, ce durere!

- Vino la mine! zise blînd bradul, înduioșat de soarta bietei păsărele. Poți rămâne cât vrei între ramurile mele!

Atunci păsărica se urcă și-și făcu culcuș între ramurile bradului. Însă într-o noapte, vîntul friguros porni să sufle cu putere, semn că se apropia iarna. Frunzele arborilor se îngălbeneau și cădeau la pămînt, una cîte una.

- Pot să scutur și frunzele bradului? îl întrebă Vîntul pe Moș Crivăț, Împăratul Vînturilor.

- Nu! hotărî Moș Crivăț. De brad să nu te atingi deloc! El a fost bun cu biata păsărică. Trebuie să avem și noi milă de el. Podoaba verde să nu-i cadă niciodată!

Se spune că de atunci, bradul cel bun își păstrează frunzele verzi atît vara, cît și iarna...

7. Ghiocelul

Cînd Dumnezeu a făcut toate cîte sînt pe pămînt, iarbă, buruieni și flori, le-a împodobit cu tot felul de culori frumoase. Cînd a făcut și zăpada, i-a zis :

- Să-ți cauți tu singură culoarea care-ți place, fiindcă tu umbli peste tot. Atunci zăpada se duse la iarbă și-i spuse:

- Dă-mi și mie din culoarea ta verde și așa de frumoasă!

Iarba nu vru însă. Rugă apoi pe trandafir să-i dea culoarea lui roșie, strălucitoare. Dar nici trandafirul nu voi. Ceru culoarea albastruie de la viorea, culoarea galbenă de la floarea soarelui. Nici una nu ascultă rugămintea zăpezii. Tristă și amărîtă, zăpada ajunse în dreptul ghiocelului. Către el își plînsese ea durerea, grăind:

- Nimeni nu vrea să-mi dea culoarea sa. Toate ma alungă și-și bat joc de mine. Ghiocelul, milos, se înduioșă, de soarta zăpezii și-i zise:

- Dacă-ți place culoarea mea albă, eu o împart bucuros cu tine. Zăpada primi cu mulțumire darul ghiocelului. De atunci ea poartă veșmîntul alb ca al ghiocelului. Drept recunoștință, îl lasă să scoată căpșorul afară, de cum începe să se arate primăvara.

8. Iarba fiarelor (Vincetoxicum officinale)

Iarba-fiarelor, brilioancă, harniai, iarba-fierului, rânduniță (Vincetoxicum officinale). Plantă erbacee veninoasă din fam. Asclepiadaceae.

Tulpină dreaptă;

Frunzele pețiolate, opuse sunt ovale, cordiforme și, ascuțite, pe margini și pe nervure fin-pubescente;

Florile albe-gălbui sunt dispuse în mici corimbe axilare pedunculate, caliciul cu 5 diviziuni lanceolate, ascuțite, ajung până la baza lobilor corolei, corola rotacee alburie cu lobii glabrierii, puțin groși, oval-oblongi, coronula gălbuie simplă, emisferă, cu lobii cărnoși, ovali, obtuși și separați, legați însă printr-o membrană străvezie;

Fructele folicule netede și glabre, lanceolat-ascuțite.

Crește prin fânețe, livezi, prin păduri, tufișuri și locuri pietroase. Mai – Iulie.

Poporul nostru crede, că cu această buruiiană să descuie ori-ce încuietoare, de aceea este foarte mult căutată de hoți, cari o poartă în brâu, sau în degetul cel mic de la mâna stângă. Să crede, că la Sâmbziene pe la miezul nopței, dacă iai un lacăt încuiat, îl legi cu ață și-l tragi prin iarba, pe unde crezi că ar crește această plantă, cum s'atinge lacătul de iarba fiarelor se deschide și ast-fel căutând prin apropiere o poți găsi. Să mai crede că ariciul o aduce la Sâmbziene și o pune la cuibul său de unde o poți lua. Dacă nu o afli la cuibul ariciului, să iei puii lui să-i închizi, îngrădindu-i cu bețișoare de fier. Ariciul neputând străbate, merge de caută iarba-fiarelor și atingând bețele de fier acestea se frâng și astfel poate străbate la puii săi. Atunci omul care stă la pândă să duce și ia iarba din gura ariciului. [Cnf. Sim. Manguia, "De înșămăntatea botaniceii românești" în Familia, anul X (1874), p. 511].

Are puterea de a desface orice lacat sau incuietoare. Pusa sub limba, il face pe acela invincibil in fata cutitului, a sabiei si a glontului. Numita si iarba talharilor, lesne de inteles de ce, a fost cautata de multi pentru puterile ei magice. Se spune ca numai anumite vietati, precum ariciul sau ciocanitoarea, o pot gasi. Legenda ei este raspandita nu doar la noi, cin in mai multe tari din Europa si Orientul Mijlociu. Aici apare intr-o legenda evreiasca, potrivit careia regele Solomon ar fi avut o iarba magica numita "shamir", cu ajutorul careia avea puterea de a sfarama piatrele. In anumite scrieri, shamir este un vierme sau o insecta. In Franta, iarba fiarelor se numeste "herbe du pic", adica iarba ciocanitoarei. Germanii ii zic "Springwurzeln" - iarba sfaramatoare (pomenita si de fratii Grimm), iar italienii "sferracavallo", iarba ce sfarama potcoavele.

Dupa raspandirea crestinismului, iarba lui Solomon a devenit a lui Isus, in sensul ca o legenda atribuie aparitia plantei in locul in care a picurat sange din buricul taiat al pruncului Isus.

ce spun romanii?

In restul anului, arata ca o iarba obisnuita si nu poate fi gasita decat intamplator, daca rupe fierul coasei sau al plugului, sau cand ii sare calului potcoava din copita.

O alta credinta romaneasca spune ca iarba fiarelor nu creste niciodata in acelasi loc, ea apare numai acolo unde moare un drac lovit de trznnet (jur ca daca vreodata trzneste peste palatul parlamentului, ma duc sa o caut - n.a.).

Doar doua vietati din lume o pot gasi: ariciul si ciocanitoarea. Nu putini s-au folosit de aceasta superstitie inchizand pui de arici in custi, sperand ca mama lor va veni cu iarba in gura pentru a-i elibera. Similar au procedat si francezii, inchizand cu zabrele scorburile de ciocanitoare.

cum se foloseste?

"Dar la beci ce mi-si gasea?

Lacat mare cat plosca.

Tudorel ce mi-si facea,

Iarba fiarelor c-avea

Degetul cheie punea,

Lacatul ca-mi deschidea

Si-n beci, mari, de-mi intra."

9. Socul

Socul este una dintre acele plante medicinale care au o reputație legendară contradictorie. În antichitate se considera că printre ramurile de soc viețuiesc spiritele, motiv pentru care acestea nu erau tăiate. La germani socul era un arbust sacru, dedicat zeiței Freya, iar olandezii considerau că ramurile socului adăpostesc un duh căruia îi cereau permisiunea înainte de a le tăia. Altfel, duhul ar fi bântuit orice obiect fabricat din acel lemn de soc.

Mai multe legende medievale europene menționează că Iuda, după ce l-a trădat pe Isus, s-a spânzurat de ramuri de soc. Legenda a fost preluată și în tradiția populară românească, ce consideră că locul de lângă soc „nu e curat”, și nu se recomanda să se doarmă sau să se lege vitele sub soc. O legendă din India mărturisește că utilizarea continuă a socului garantează longevitatea, putând să vindece omul, în timp, de toate bolile. Nu este de mirare că, până și tradiția noastră populară, acuză inițiativa de a tăia acest arbust.

De peste 4000 de ani, fitoterapeuții s-au bazat pe florile de soc atunci când au compus tratamente naturiste pentru a trata astmul și alergiile. Azi mulți doctori și

oameni de știință redescoperă secretele acestei plante și efectele sale benefice asupra organismului. În mod tradițional este folosită pentru curele de detoxifiere a organismului. De asemenea, florile de soc pot ajuta la întărirea sistemului imunitar prin curățarea ganglionilor limfatici.

Socul este un arbust de 4-5 m, cu tulpina și ramurile acoperite de o scoarță cenușiu-verzuie, având în interior o maduvă albă. Acest caracter îl deosebește de socul roșu, care crește la munte, și care are maduva de culoare brun-roșcată. Frunzele sunt așezate opus, fiecare fiind formată din 5-7 foliole, dințate pe margini. Florile sunt de culoare albă, plăcut mirositoare, așezate mai multe la un loc, într-un corimb plat. Fructele sunt mici, de culoare neagră, lucioase, având la interior 3 semințe lunguiețe. Înfloarește în lunile mai-iunie. Crește prin păduri, aproape de garduri și prin zăvoaie.

În popor, **socul** este recunoscut ca plantă de leac și plantă magică. Florile de soc se culeg, de preferință, în zilele însorite și se usucă în strat subțire, cât mai răsfirate. Florile uscate sunt folosite în scop terapeutic sub formă de infuzii, pulberi sau tincturi.

10. Ienupărul

Demult, tare demult, traia un om bogat care avea o sotie frumoasa si pioasa.

Se iubeau foarte mult si cea mai mare dorinta a lor era sa aiba un copil, iar femeia se ruga neincetat pentru aceasta, dar in zadar...

In gradina casei lor, exista un ienupar sub care femeia curata niste mere, intr-o zi de iarna.

Din neatenție, s-a taiat la deget, iar sangele rosu a cazut pe zapada.

- Imi doresc un copil rosu ca sangele si alb ca zapada, a spus femeia si inima i s-a umplut de bucurie. de parca dorinta trebuia sa i se implineasca.

Timpul a trecut si primavara a sosit. Femeia a ingenuncheat sub ienupar fericita si a inceput sa se roage.

A cules cateva boabe coapte ale ienuparului si le-a mancat, dar s-a imbolnavit...

Si-a chemat sotul si i-a spus cu tristete:

- Daca voi muri sa ma ingropi sub ienupar.

Apoi s-a linistit si dupa vreo luna a nascut un copil, un baiat.

Cand a vazut ca era rosu ca sangele si alb ca zapada a murit fericita si impacata.

Sotul ei a ingropat-o sub ienupar, plangand amarnic dupa ea

Dupa ce si-a mai venit in fire, barbatul s-a casatorit din nou.

Si acesta femeie i-a daruit un copil: o fetita.

Femeia isi iubea tare mult copila, dar cand se uita la baiat- rosu ca sangele si alb ca zapada se gande ca acesta, atat de frumos, va sta in calea propriului ei copil si nu stia cum sa faca sa-l inlature, ca averea sa-i ramana ei.

Gandul acesta o innebunea pe femeie si a inceput sa se poarte urat cu baiatul, batandu-l si asuprindu-l mereu.

Intr-o zi fetita a venit la mama ei si i-a spus :

-Mama, da-mi un mar!

-Da copila mea, a spus ea si i-a dat un mar frumos.

-Mama, poti sa-i dai si fratelui meu unul? a intrebat-o fata.

-Da, cand vine de la scoala, a raspuns mama ei.

Privind pe fereasta larg deschisa a vazut baiatul venind spre casa si parca un duh rau a intrat in ea, a smuls marul din mana copilei si i-a spus:

-Nu ti-l voi da inaintea fratelui tau!

Si a pus marul la loc in lada.

Baiatul a intrat in casa, iar duhul rau din ea a impins-o sa spuna:

-Fiul meu, vrei un mar? si s-a uitat cam ciudat la el.

-Da ,da-mi un mar, a spus baiatul si atunci femeii i-a venit puterea sa-l omoare.

-Vino cu mine, a pus ea si deschizand capacul lazii l-a indemnat sa si aleaga chiar el marul.

Si cand copilul s-a aplecat sa ia marul, duhul cel rau a indemnat-o sa tranteasca capacul, retezandu-i capul copilului.

Apoi, coplesita de frica, s-a gandit: "Nu trebuie nimeni sa afle ce s-a intamplat."

S-a dus in camera ei, a luat o un sal mare, i-a pus capul copilului inapoi pe umeri, i l-a legat..

Si l-a asezat pe scaun, langa usa, cu un mar in mana.

La scurt timp, micuta fata a venit la mama ei si i-a spus :

-Mama, fratele meu sta langa usa pe scaun cu un mar in mana si pare foarte palid, iar cand l-am rugat sa-mi dea marul nu mi-a raspuns si m-am speriat..

-Du-te la el din nou si daca nu iti raspunde , da-i una peste ureche..!

Micuta s-a dus si i-a spus:

-Da-mi mie marul, fratele meu.

Dar el nu a spus nici un cuvant.

Si ea i-a dat una peste ureche si capul s-a rostogolit pe jos.

S-a speriat si a fugit plangand la mama ei.

-Mama, a spus ea , am dat jos capul fratelui meu.

Si a plans, si a plans si nu se mai putea opri.

-Ce ai facut? i-a spus mama ei. Taci din gura, nimeni nu stie de asta. Ce s-a intamplat nu mai poate fi reparat asa ca-l vom face friptura.

L-a taiat pe baiat bucatele si l-a pus intr-o cratita la fript, dar cum Marjorie se uita, a inceput sa planga iar lacrimile ei curgeau in oala,.. asa ca n-a mai fost nevoie de sare!

Cand tatal lor a venit acasa si s-a asezat la masa pentru cina a intrebat:

-Unde este fiul meu?

Mama nu a raspuns.Si i-a adus o farfurie mare cu friptura neagra.

-Of, a raspuns sotia.S-a dus la tara la unchiul mamei lui unde va sta sase saptamani ...!

-Marjorie,de ce plangi? Fratele tau se va intoarce in curand. Apoi i-a cerut nevastei sa-i mai dea friptura, iar in timp ce manca, arunca oasele sub masa.

Micuta Marjorie s-a dus in camera ei si a luat cea mai frumoasa batista de matase si a infasurat in ea toate oasele de sub masa.

A iesit afara in gradina si le-a asezat sub ienupar.

O ceata a acoperit copacul si de departe se putea zari un foc imens din care a iesit o pasare frumoasa care s-a ridicat spre cer cantand.

Pasarea a zburat atat de departe incat nu s-a mai vazut si ienuparul a ramas la fel ca inainte, numai ca.. batista cu oasele disparuse...

11. Floarea de colți

Simbol al curajului si dragostei, al puritatii si curateniei, floarea-de-colt (Edelweiss, Floarea-reginei, *Leontopodium alpinum*) este si un simbol national in multe tari cum ar fi: Elvetia, Austria sau Germania. Semnificatia germana a numelui este *edel* - aristocratic si *weiss* - alb.

Metabolismul rar al florii de colt a protejat-o timp de mii de ani in conditii climatice aspre. Floarea de colt creste pe varfuri montane cu inaltimi de 1500-3400 metri deasupra nivelului marii. O asemenea locatie expune aceasta floare la raze ultraviolete puternice, presiune atmosferica ridicata, conditii meteorologice extreme si schimbari ale umiditatii.

Greu de gasit, ea devine in imaginarul popular o adevarata comoara, iar cei care se incumeta sa o caute sunt eroi ce risca totul pentru a trece prin acest test, la capatul caruia se vor numara printre putinii care au avut curajul si sansa de a gasi aceasta delicata floare. Pentru ca in basme si povesti ei trebuie sa depaseasca numeroase obstacole, sa lupte adesea cu fiinte fabuloase, sa infrunte muntii si pericolele acestora, totul pentru trofeul suprem – Floarea de colt.

Aceasta floare este prezenta in arta populara, in basmele si legendele vechi de secole, in traditiile pastrate de la o generatie la alta.

In Romania, floarea de colt are mai multe denumiri. Nestor Urechea, in 1911 ne spune ca – “Edelweiss este numele nemtesc al unei flori care creste numai pe piscurile inalte ale Alpilor si pe steiurile inaccesibile ale Bucegilor nostri. Un gand curtenitor a indemnat pe unii s-o numeasca pe romaneste floarea reginei; nu aceste este insa adevaratul sau nume, ci acela dat de ciobanii care petrec vara in vecinatatea ei – pe plaiurile Caraimanului si Costilei – si anume Floare de colti, Floare de Bucegi, sau, mai simplu Floare, caci dupa cugetul ciobanilor ea este floare, asa cum Dumnezeu este Dumnezeu.” iar la 1926 ne spune ca “Denumirea de Floarea Reginei nu este populara, ci este o denumire recenta data in cinstea reginei Elisabeta, careia ii era foarte draga. Numirea ciobaneasca era Floare de Bucegi sau Floare de Colti, si mai simplu, Floare. In muntele Ceahlau se numeste Albumeala si Tudelita.”

Legenda care circula in folclorul popular romanesc pune aparitia pe pamant a florii de colt in stransa legatura **cumomentul nasterii lui Iisus Hristos**, astfel ca: Steaua care i-a calauzit pe cei trei magi spre locul nasterii Domnului, a stat o clipa deasupra Bethleemului si s-a gandit ce sa faca mai departe, caci isi indeplinise misiunea data de Dumnezeu. “Sa mai stau pe cer asa stralucitoare cum m-a facut stapanul lumii, nu se poate, fiindca nu trebuie sa uit ca unealta smerita sunt in mana Domnului; si apoi s-ar insela oamenii, crezand ca pe fiecare seara s-a nascut Fiul. Unde sa ma aciuiesc, dar, pe Pamant?”

Si cobori steaua de pe bolta, sa-si afle locul de odihna. Calatorind peste mari si tari, peste tinuturi cu oameni mai salbatici decat fiarele, care inrobeau alti oameni, sau se razboiau pe gustul conducatorilor, intr-o zi...“steaua sosi deasupra unor munti inalti cu spinari imbracate cu o iarba scunda”, stanci golase si molifti trufasi. Erau Bucegii, cufundati in liniste si pace, cum nu intalnise nicaieri in lunga sa ratacire in jurul Pamantului.

“Nici chiote salbatice chematoare la maceluri, nici vaete, nici plansete; o tacere adanca nesfarsita. Si, desfacandu-se in mii de stelute, cazul, de se agata se steiuri si ziduri uriase; fiecare steluta se facu o floare alba, moale ca lana; Si asa se infaptui Floarea Bucegilor.”

In **legendele care circula in zona Muntilor Alpi** se spune ca floarea de colt (l’edelweiss) s-a nascut in **Paradis**, dintr-un fulg din lana de miel, pe care **Sfanta Fecioara** l-a lasat sa atinga pamantul dupa ce Ea a adormit torcand. Se pare ca aceasta floare aduce **noroc** celor care o culeg.

O alta legenda din zona Alpilor ne povesteste ca: Ceva timp in urma, pe cel mai inalt varf din Alpi, a trait o zana frumoasa, pe care toata lumea a numit-o **Craiasa Zapezii**. Cei care traiau in munti, vanatori si pastori, au urcat sa admire craiasa, dar toti au cazut de pe stanca si s-au prabusit in defileu. Parea astfel ca nici un muritor nu se putea casatori cu Craiasa Zapezii. Dar in ciuda acestui fapt, multe suflete curajoase au incercat sa vorbesca cu ea, in speranta ca o vor convinge sa ii iubeasca. Fiecare petitor s-a dus in palatul magnific de gheata cu acoperis de cristal, unde era tronul Craiesei. Dar in momentul cand incepea sa vorbeasca despre dragoste si vroiau sa ceara mana ei, mii de spiridusi apareau, il luau si il aruncau de pe stanca, intr-un abis fara fund. Craiasa se uita calma la scena si inima ei de gheata nu era capabila sa simta niciodata dragoste sau mila.

Legenda palatului de cristal si a reginei frumoase s-a imprastiat in cele mai indepartate sate alpine si case de vanatori neinfrcati. Fascinat de aceasta legenda, **un vanator**, a decis sa isi incerce norocul. Dupa ce a parasit valea, el a mers vreme de mai multe zile, a urcat pe piscurile acoperite cu zapada si gheata, in ciuda vantului. De multe ori se parea ca totul era pierdut, dar gandul la craiasa frumoasa ii dadea puteri noi si se forta sa mearga mai departe. In cele din urma, dupa multe zile, el a vazut un palat de gheata, stralucitor. Si-a adunat ultimele lui puteri si a intrat in Sala Tronului. El a fost atat de socat de frumusetea craiesei, ca nu a putut rosti un cuvnt. Craiasa s-a uitat in tacere si a crezut ca daca el nu cere mana ei, atunci nu este nevoie sa apeleze la spiridusi. Spre surprinderea ei, a descoperit insa ca, comportamentul vanatorului a atins inima ei. Ea si-a dat seama ca-i place acest vanator indraznet, care era tanar si frumos.

Pe masura ce timpul a trecut, desi i-a fost frica sa recunoasca, era **fericita** sa se casatoreasca cu acest om tanar. Intre timp, spiridusi au fost foarte surprinsi sa vada acest lucru, dar apoi au devenit foarte suparati. Ei se temeau foarte tare ca regina lor poate incalca legea si va aduce oameni pe munte. Vazand ca regina nu se grabea sa scape de vanator, spiridusii au decis sa preia initiativa in mainile lor. Intr-o seara, dupa lasarea intunericului, au sarit, l-au apucat pe tanarul vanator si l-au aruncat de pe o stanca. Craiasa Zapezii a vazut totul dar nu a putut face nimic. Insa inima ei de gheata s-a topit si a devenit o **femeie simpla, iubitoare**.

Si o lacrima i-a curs pentru prima data din viata ei. **Lacrima craiesei** a cazut de pe stanca si s-a transformat intr-o stea de argint mica. Acesta a fost **prima floarea de colt** ... Flori, care de atunci se gasesc doar pe varfurile cele mai inalte si pe marginea prapastiilor.

12. Crinul de pădure

Legenda spune ca traia pe vremuri o **vrajitoare deosebit de rea** si de puternica. Se facea ca tot ceea ce atingea aceasta vrajitoare se prefacea in stana de piatra. Daca insa se atingea de un copil, acesta era prefacut intr-o **floare**. Pe acea vreme, traiau doi copii, frate si sora, care nu aveau parinti si plecasera in lumea larga pentru a-si gasi o familie.

Cei doi copii ajung la castelul vrajitoare si, apropiindu-se prea mult de castel, fata este prefacuta intr-o **floare**. Baiatul dorind sa isi salveze sora cere ajutorul **Zanei Florilor**, care ii da o floare care sa il ajute sa isi salveze sora. Se pare ca aceasta floare daca atingea un obiect fermecat de vrajitoare rupea vraja care il cuprinsese. Cu ajutorul acestei flori, baiatul reusi sa isi descante surioara si sa o transforme pe aceasta la loc in fata. Cei doi incearca apoi sa fuga, dar sunt prinsi de vrajitoare, care ii preschimba in **doi crini, doua flori albe** al caror miros te face sa nu te poti apropia de ei. Ideea era ca nimeni sa nu se poata apropia de ei cu floarea fermecata pentru a-i salva.

13. Macul

În greaca veche , numele macului este "rheas" , însemnând "roșu".În limba latină , el este numit "papaver" , adică "mamelon" , referire la suculele din opiumul macului.În timp ce macul comun (de PORUMB🐦) nu conține opiu , cel întâlnit în Orient a fost utilizat timp de secole datorită prezentei acestei substanțe a somnului.

Florile de mac au fost găsite în mormintele egiptene vechi de peste 3000 de ani .În Egiptul antic ele erau recomandate ca remediu împotriva copiilor care nu se mai opreau din plâns (datorită opiumului conținut de acestea).În Grecia antică macul era un simbol al fertilității , o amuletă de dragoste, iar semințele acestuia erau folosite ca un ameliorator al sănătății și vigurii (inclusiv de către atletii greci) .

Conform legendei , zeita Demeter (Demetra) a creat macul pentru a-i aduce alinare somnului după pierderea fiicei ei , Persephone (Persefona).Într-un alt mit , macul fusese furat de către Somnus , zeul somnului , pentru a alina durerea provocată zeiței Ceres de lipsa fetei sale.Cei doi frați Hypnos și Thanatos (somnul și moartea) erau reprezentați purtând pe cap cununii din flori de mac sau având în mâini flori de mac .În mod evident , grecii erau conștienți de faptul că somnul binecuvântat produs de mac poate aluneca cu ușurință către moarte.Pliniu relatează că macul consumat în mari cantități "produce un somn ce poate ajunge până la moarte".

Într-o altă legendă , o vrăjitoare rea transformase o femeie într-o floare de mac , ea putând parasi câmpul de maci pentru a-și vedea familia numai în timpul nopții.Într-una din nopți , femeia i-a dezvăluit sotului ei că vraja ar putea fi destrămată dacă a doua zi acesta va culege de pe câmp floarea în care era preschimbată.Dimineața , bărbatul s-a dus pe câmp și și-a deosebit soția în mijlocul a sute de flori de mac , întrucât aceasta nu era udată de roua zorilor (și petrecuse noaptea alături de sot).El a cules floarea , cântecul vrăjitoareii a fost destrămat , iar cei doi au trait fericiți în veci.

Românii credeau că macul poate fi folosit ca un remediu pentru ranile sufletesti ale iubirii.

Crestinismul a modificat simbolismul acestei flori.Sculptat în bancile unor catedrale medievale , el reprezintă odihna care avea loc în așteptarea "ultimei zile".

Ateistii remarcau cinic ca macul este de fapt simbolul atipelii care "incepe atunci cand preotul incepe sa vorbeasca".

In Noua Zeelanda , "macul inalt" este floarea care ii desemneaza pe oamenii care s-au ridicat deasupra celorlalti."Macul welsh" este caracterizat de culoarea galbena."Macul de PORUMB🐦" este numele dat macului salbatic in perioada romana , intrucat acesta crestea de obicei in lanurile de porumb."Fumul pamantului" este denumirea data macului in Evul Mediu , datorita superstitiei ca fumul produs de arderea acestei plante avea darul de a alunga spiritele rele. Florile de mac au fost remarcate in timpul campaniilor lui Napoleon , ca inflorind in jurul mormintelor proaspete ale soldatilor , existand credinta ca acestia rasareau din sangele varsat de catre cei cazuti in razboi. De altfel , macul este un simbol al victimelor tuturor razboaielor. Macul este floarea simbol a statului american California

14. Cimbrisorul

Cimbrul s-a nascut, spune legenda, din lacrimile pricinuite Elenei din Troia de dezastruleaduse de frumusetea ei trufasa. in tarile anglo-saxone, se pretinde ca zinele adora aceastaplanta aromatica. in orice caz ea este apreciata din cele mai vechi timpuri. Grecii siromanii o ardeau in cursul ceremoniilor rituale. Cimbrul (*Thymus vulgaris*) sicimbrisorul (*Thymus serpyllum*) sint varianta cultivata, respectiv cea salbatica, a uneia siaceleiasi specii vegetale, avind in linii mari aceleasi proprietati.

Teofrast si Dioscoride considerau cimbrul ca fiind tonic si antispasmodic pentru caile digestive.Pentru Pliniu, acesta era un antidot impotriva muscaturilor de sarpe si a „otravii pricinuite decreaturile marine", precum si im remediul impotriva durerilor de cap.,Inamic al toxinei" pentru medicul Trousseau (secolul al XIX-lea), cimbrul ramine si astazi panaceul farmaciilor familiale din Provence si Languedoc

15. Urzica

Plante vazute inca din vremuri stravechi ca bogate surse de sanatate si protectie spirituala, urzicile au dat nastere unor variate legende si superstitii, indreptatite sau nu, confirmate sau nu, pana in zilele noastre. Se spunea ca un vas cu urzici proaspat taiate asezat sub patul unui bolnav avea capacitatea de a-l lecu de orice boala ii stapanea trupul. In acelasi timp, urzicile raspandite prin toata casa erau inzestrate cu potentialul de a indeparta spiritele rele. Aruncate in foc, pareau indeparta pericolele iminente din casa, iar purtate pe maini, mai ales pe timp de noapte, se spunea ca pot asigura protectie impotriva fantomelor rauvoitoare. Amestecate cu frunzele de coada soricelului, erau preparate intr-o bautura ce insufla curaj in lupte in si grele incercari. In vechea Irlanda, urzica era numita "sortul diavolului". Mai mult decat atat, in nordul Europei, urzicile erau folosite pentru impletirea unor plase de prins pestii. Pentru a face acet lucru, urzicile erau mai inainte taiate, uscate si inmuiate in apa. Firele rezultate din acest proces erau selectate si impletite intr-o panza foartew= deasa. In cele din urma, atele de in au inlocuit urzicile, insa cele din urma au continuat a fi folosite pentru impletirea unor imbracaminti. Intr-o poveste a lui Hans Christian Andersen, urzicile sunt folosite pentru a face hainele prin care o printesa isi putea salva fratii transformati in lebede. Urzicile raspandite prin gradina au darul de a sprijini iesirea la iveala a unor legume ce ajuta a ne intretine sanatatea, precum broccoli si si rosiile. Urzicile incurajeaza dezvoltarea unor uleiuri esentiale atat in menta, cat si in alte plante benefice sanatatii. Drept urmare, urzicile nu sunt niste buruieni trebuind a fi smulse si aruncate din gradina, ci niste prieteni de nadejde ai legumelor noastre de toate zilele, pe care le ajuta sa creasca si sa se dezvolte dincolo de potentialulul lor obisnuit.

16. Vioreaua

Legenda spune ca printesa Viorica era cea mai tanara dintre fiicele imparatului si imparatesei regatului florilor. Datorita frumusetii nemaivazute a printesei, aceasta a fost ursita de cea de-a douasprezecea ursitoare ca in primavara varstei de 12 ani sa fie rapita de Zana Florilor.

Cu toate incercarile parintilor ei de a o pazi, Viorica este rapita la varsta de 12 ani, primavara, si este prefacuta intr-o floare albastra, albastrul fiind simbolul melancoliei. Aceasta floare este asezata intre celelalte flori din gradina Zanei Florilor si este numita Viorica, nume care este cunoscut popular si ca Viorea. De atunci, Viorica este o floare care infloreste primavara si care se distinge de celelalte prin culoarea albastra, sugestie clara a melancoliei, dar si a increderei in viitor. De asemenea, perenitatea florii este o sugestie a vietii scurte a printesei Viorica. Asa cum printesa a trait doar 12 ani, se pare ca o viorea rezista de obicei doar 12 saptamani pana cand se ofileste.

Viorica sau Vioreaua este o floare gingasa si daruirea unei Viorele cadou simbolizeaza sinceritate si incredere. Femeia care iubeste Viorelele este sincera in sentimente si deosebit de directa in manifestarea acestora. De asemenea, barbatul care face cadou unei femei o Viorea nutreste pentru aceasta sentimente puternice si doreste o relatie de durata.

17. Margareta

Legenda spune ca Margareta era o printesa deosebit de frumoasa, care fusese promisa la nastere Imparatului Florilor. La varsta de 16 ani, Margareta se indragosteste de un print nespus de frumos si nespus de viteaz. Cei doi se iubesc si planuiesc sa fuga impreuna pentru a se putea casatori si pentru a scapa de promisiunea facuta Imparatului Florilor.

Imparatul Florilor afla si il provoaca pe print la duel. Cei doi se bat in sabii si palose 3 zile si 3 nopti si in final printul este ucis. Speriata si indurerata, Margareta fuge in munti, iar Imparatul Florilor fuge pe urmele ei. Dandu-si seama ca nu are scapare, Margareta se roaga, plangand, sa moara mai bine decat sa fie a Imparatului Florilor. Ruga ii este ascultata si Margareta moare, iar lacrimile ei sunt transformate intr-un sirag de perle.

Indurerat si dandu-si seama de greseala facuta, Imparatul Florilor o transforma pe Margareta intr-o floare alba, pentru ca aceasta sa poata trai vesnic fara ca cineva sa o poata atinge.

Margareta inseamna soarta, este un simbol al puterii destinului si a puterii dragostei. Barbatul care daruieste cadou unei femei o Margareta are sentimente nobile fata de aceasta si intentii de casatorie. Femeia careia ii plac Margaretele este o femeie simpla, fragila, care crede in dragoste si in puterea acesteia. Micuta margareta este un simbol al inocentei , datorita asocierii ei cu copiii , dar si un insemn al vietii si supravietuirii. Numele stiintific al margaretei , *Chrysanthemum leucanthemum* , inseamna "floarea alba aurita".

In antichitate , margaretele erau dedicate lui Artemis , zeita protectoare a femeilor. Conform unei vechi legende celtice , spiritele copiilor morti in prima copilarie raspandeau margarete pe pamant pentru a alina durerea parintilor lor. In perioada crestina , margareta a devenit floarea Sfintei Maria Magdalena , fiind numita "magdalena" sau "floarea inocentei".Pe de alta parte , margareta este un simbol tarziu (secolul XV) al inocentei copilului Isus. Ace de par cu ornamente in forma de margarete , vechi de peste 2000 de ani , au fost descoperite de catre arheologi in palatul din Minos.Numeroase flori de margarete erau pictate pe ceramica antica din Egipt si din alte culturi din Orientul

Mijlociu.

Datorita formei de ochi , margareta era considerata in medicina primitiva ca un leac pentru vindecarea afectiunilor ochilor.Asirienii o foloseau in acest fel , dar aveau si credinta ca un amestec de margarete presate si ulei ar putea readuce culoarea naturala a parului , facand sa dispara firele albe. Pe taramurile anglo-saxone margaretele erau utilizate in scop medicinal dar si in ritualuri si incantatii magice.

In Wales , in timpul Evului Mediu , se considera ca margaretele pot vindeca nebunia, varsatul de vant , tumorile si bolile de piele. Margareta era temuta si urata de catre agricultori datorita tendintei ei de a acapara campurile cu grane sau gradinile.Scotienii o numeau "gool" si desemnau culegatori de margarete care aveau datoria de a indeparta aceste flori din culturile de grau.Taranii care aveau in lanuri cele mai multe margarete trebuiau sa plateasca o penalizare sub forma unui berbec castrat.

Exista superstitia ca radacinile de margareta pot stimula cresterea copiilor , dar si credinta conform careia cel care manca trei flori de margareta dupa extractia unui dinte nu va mai suferi niciodata de dureri de dinti.In Italia , se preparau salate din frunzele mici , fragede ale margaretelor.

Ca emblema a fidelitatii , margareta a fost folosita adesea in farmece de dragoste si in preziceri despre iubire .Petalele ei erau rupte una cate una in celebrul joc divinatoriu "ma iubeste-nu ma iubeste".Intr-o alta traditie , o fata trebuia sa culeaga cu ochii inchisi un pumn de iarba : numarul de margarete pe care le gasea in mana ii spunea peste cati ani se va marita.

Intr-o veche zicala englezeasca se spune ca primavara nu vine pana cand nu calci sub picioare 12 margarete.Copiii din Anglia obisnuiau sa alcatuiasca din florile de margarete ghirlande sau o figura numita "batrana cu boneta alba" , folosindu-le uneori pentru a-si impodobi palariile din paie.

In cercurile magice , margaretele sunt asociate cu planeta Venus , au , ca element primordial , apa , si sunt considerate a apartine genului feminin.Ele sunt consacrate lui St.John (Sfantul Ion) si sunt un element important al decoratiilor festivalurilor Midsummer's Night (Noaptea miezului de vara).Primavara , margaretele sunt

folosite pentru a semnifica zona sudica a unui cerc magic , dar si pentru decorarea altarelor neopagane.

Atunci cand visezi margarete primavara sau vara , acesta este un semn bun ; daca le visezi in inceputul iernii ele iti vestesc ghinion.Pe de alta parte , visul in care rupi petalele unei margarete semnifica faptul ca esti nehotarat sau nesigur de ceva.

18. Menta

Cunoscuta probabil cu mult inaintea celor care i-au “descoperit” legenda, menta isi are originile in mitologia greaca. Mentha era o frumoasa nimfa de care Zeul Hades sau Zeul Infernului se indragostise nebuneste. Din gelozie, Persefona, sotia puternicului stapan al lumii de dincolo, ar fi transformat-o intr-o planta pe cat de micuta, pe atat de parfumata, care avea mai apoi sa impresioneze simturile multor oameni si sa aline suferintele multor bolnavi.

Simbol al ospitalitatii la unele popoare, originara din Europa Meridionala si Asia, menta se numara printre cele mai apreciate plante aromatice. De la medicina la gastronomie, beneficiile mentei nu ocolesc nici un aspect al vietii noastre.

Menta este o planta cunoscuta si folosita din cele mai vechi timpuri. Legenda mentei, reprezinta un amestec de poveste si adevar, se spune ca Menthe era iubita lui Pluto. Cand Persefona, sotia lui Pluto, a aflat de legatura celor doi, din gelozie a transformat-o pe Menthe intr-o buruiana care sa fie calcata in picioare de toata lumea. Indurerat, Pluto nu a putut anula vraja, dar a inzestrat planta cu un parfum deosebit, care sa vindece si sa uimeasca. Ca legenda e sau nu adevarata, cert este ca menta are numeroase proprietati terapeutice si este folosita de secole in tratarea cu succes a multor afectiuni.

Substanta cea mai importanta pe care o contine aceasta planta, cu efect terapeutic, este mentholul, eficace in cazul ametelilor, durerilor intestinale, de stomac. Potasiul, calciul si vitamina B determina cresterea tonusului muscular si a imunitatii organismului. Infuzia de menta mareste, deopotriva, gradul de concentrare. Gustul mentei variaza, in functie de tipul de cultura, de la mentolat la acrisor. La bucatarie, este recomandata folosirea frunzelor proaspete. Englezii si arabii sint cei mai mari consumatori de menta din lume. In timp ce primii folosesc menta pentru sosuri, alaturi de mincarurile cu carne de miel, arabii beau, la aproape orice ora din zi ceai fierbinte de menta, pentru a se racori. produsul contine: menta frunze proaspete, zahar brun, apa plata. 200mL/ productie proprie

19. Rostopască

Darul cerului – Rostopasca. Alchimistii visau s-o transforme in aur. Pretul ei se afla inalta parte: puterea fenomenala de-a vindeca.

Greu sa mai gasesti in natura o imperechere asa de desavarsita intre modestie si forta. Banala ca infatisare, cu florica ei galbena pusa-n cruce, rostopasca este una dintre cele mai puternice plante de pe pamant. Nu degeaba credeau alchimistii ca pot scoate aur din petalele ei. Se spunea ca are o forta egala cu a soarelui si de asta romanii au botezat-o **“Chelidonium”**, “darul cerului”, iar vracii o culegeau numai in crucea zilei, cand soarele era in zodia Leului. Dar si faimosii botanisti ai antichitatii i-au acordat rostopascai mare consideratie. Paracelsus facea o analogie intre laptele ei de culoare portocalie si secretia biliara, folosind-o in **vindecarea ficatului, a bilei si-a fierii**. Chiar si Hahnemann, fondatorul homeopatiei, isi vindeca bolnavii de ficat cu rostopasca, in vreme ce cu mult inaintea lui, Dioscoride o recomanda pentru vindecarea cataractei si a conjunctivitei. O confirmare “istorica” a calitatilor ei ii apartine marelui pictor german Albrecht Durer, care a immortalizat-o intr-o pictura, dupa ce cu ajutorul ei s-a vindecat de ficat.

Astazi, rostopasca este recomandata ca remediu in peste 150 de afectiuni, de la dermatoze banale, la temutul cancer sau la infectiile virale, inca imposibil de tratat cu medicamentele actuale.

Dar sa-i cunoastem mai indeaproape “minunile”.

Cum se culege si cum se pastreaza rostopasca

De la rostopasca se culege partea aeriana a plantei, adica tulpina, frunzele si florile, cu grija pentru a nu dezradacina planta, care va da apoi alte tulpini. Culesul se face pe timp frumos, insorit, in zile fara ploaie (ploaia favorizeaza brunificarea plantei, ceea ce duce la degradarea principiilor active). Imediat dupa culegere, tulpinile de rostopasca se pun la uscat in strat subtire, intr-un loc umbros si lipsit de umiditate. Dintr-o jumatate de kilogram de planta proaspata rezulta aproximativ o suta de grame de planta uscata. In stare proaspata, tulpinile de rostopasca lasa un suc (latex) portocaliu, care are proprietati medicinale foarte importante, pe care planta uscata nu le mai pastreaza.

20. Coadă șoricelului

Yarrow derived its Latin name from the Greek hero Achilles, the son the Sea-Goddess Thetis and the mortal King Peleus. Thetis, attempting to make her son invulnerable, dipped him into the river Styx. But afraid to let the infant go completely, his ankles remained vulnerable where his mother had held him, the part that has become known as the 'Achilles heel'. She also wanted to make him immortal by the power of fire, but Peleus disturbed her in her ritual and so she fled back to her father, leaving the infant in Peleus' hands. Peleus gave him to Chiron, the centaur, who had a great reputation for educating young boys in the art of archery and healing. And so, Achilles went on to become one of the greatest, and **almost** invincible warriors, but in the end he died of a mortal wound to his Achilles heel. He was a great student of the healing arts though and Yarrow was his special ally. He used it to staunch the wounds of his fellow soldiers, which is how yarrow became known as 'Militaris'.

Yarrow has been revered as a powerful healing herb and magical plant for centuries. It was used in counter-magical practices to 'drive out the devil' of those who had become possessed. However, to be effective, the holy mass had to be recited over the herb 7 times and it also had to be drunk from an upside down church bell (!). The French name for this herb 'herbe de St. Joseph' is derived from a legend according to which Joseph one day hurt himself while working on his carpentry. The infant Jesus brought him some Yarrow, which instantly staunched the bleeding and healed his wounds. Yarrow is indeed excellent for this purpose.

However, conversely it is also said to cause a nosebleed and a bizarre form of love divination is associated with this property in eastern parts of Britain. According to Mrs Grieves, girls determine whether their loves be true by sticking a yarrow leaf up into their nostrils while reciting the following rhyme:

*Yarroway, Yarroway bear a white blow
If my love, love me my nose will bleed now...*

Yarrow sown up in a little pouch and placed beneath the pillow was hoped to bring dreams of one's future husband if one recited the following charm before dozing off to sleep:

*Thou pretty herb of Venus tree
Thy true name be Yarrow
Now who my bosom friend must be
Pray tell thou me tomorrow.*

In China, Yarrow is also used for divination however, the practice is of quite a different order. The ancient oracle of the I Ching is traditionally cast with Yarrow stalks which are thought to represent the Yin and Yang forces of the Universe in perfect balance.

Yarrow was always part of the sacred 9 herb bundle. Originally a pre-Christian tradition, the church at first attempted to ban the gathering of herbs. But when it became apparent that this would be impossible to enforce, they sanctified the practice and even blessed the women's herb bundles in the church on Maria Ascension day, the 15th of August.

A special soup of herbs is the traditional dish for Maundy Thursday, the Thursday before Easter. This soup contained 9 holy healing herbs, one of which is Yarrow. This soup was believed to ward off all sickness and disease and dispel all evil influences for the whole of the coming year.

The fresh young leaves of yarrow collected in spring add a lovely, aromatic flavour to salads and soups, or one might add it as flavouring to homemade beer. Before brewing was subject to regulations that mandated hops as the only herb legally allowed to be brewed into beer, the brew was a lot less homogenous than it is today and many different herbs were used for their flavour and added effect. Yarrow for example, with its bitter, aromatic flavour was a favourite herb to add to Gruit beer, which is reputed to be more intoxicating than regular ale. However, its potency is more likely due to *Ledum palustre*, Marsh Rosemary, another herb that went into that particular brew. Modern versions of the recipe often replace this hard to find herb with regular rosemary, which however results in quite a different (and less potent) brew.

Yarrow has been distilled to produce an essential oil. During the process of distillation a compound known as azulene develops, which is not present in this form in the actual herb. Azulene gives the blueish colour to both, Yarrow and German Chamomile, but of the two, Yarrow essential oil contains more of this powerful anti-inflammatory compound. Yarrow essential oil is used for women's problems such as irregular and painful periods and to reduce excessive menstrual bleeding.

Yarrow is considered a harmonizing and balancing plant and can be used for emotional disturbances related to PMT or menopause. It is said to harmonize conflicting emotions and may be used for chakra balancing.

21. Brânca ursului

BRÂNCA-URSULUI. *Heracleum sphondylium*. Plantă erbacee din familia *Apiaceae*, din grupul umbeliferelor (plante cu flori ca niște umbrele întoarse), rudă cu feniculul și hasmățuiul. În general nu depășește un 1 m înălțime, dar în condiții prielnice poate ajunge și până la 2 m. Planta crește în toată România și se întâlnește pe câmpuri, la marginea pădurilor, pe malurile apelor, în lăstărișuri, pe dealuri și în poiene, până la limita zonei alpine. Ba, mai mult decât atât, așa cum se întâmplă să fie considerată de mulți, este o ”bălărie” extrem de prolifică, răspândită de-a-lungul întregului continent eurasiatic, din Kamchatka până în Normandia.

În general uitată astăzi de majoritatea românilor (dar și a altor nații), la o primă căutare numele acestei plante se mai întâlnește în unele reviste cu sfaturi medicale ce o recomandă drept remediu în cazul infertilității – masculine și feminine. Această informație pare a se perpetua de la un site la altul (uneori copiată ca atare), există chiar și unele forumuri care discută eficiența acestui tratament naturist. Dar dacă brânca-ursului chiar rezolvă problemele de sterilitate rămâne de cercetat – ce vă pot spune cu certitudine, însă, este că această ”iarbă” des întâlnită în flora spontană era folosită în vremurile vechi pentru obținerea unui lichid lacto-fermentat adăugat ca bază pentru acrirea ciorbelor. Ei bine, este vorba de ingredientul original al faimosului borș, care în prezent este obținut din tărațe de grâu amestecate cu mălai (știm că porumbul a început să fie cultivat pe meleagurile românești abia în secolul 18).

Cum o recunoaștem?

Brânca-ursului are flori mici, albe, adunate în buchețele radiale ca niște umbrele întoarse, mari de până la 20 cm. Frunzele sunt și ele foarte mari (pot crește până la 50 cm). Sunt compuse din mai multe segmente, așezate penat. Au marginile zimțate și sunt divizate în 3-5 lobi. Sunt de asemeni ușor păroase pe spate, la fel cum este și tulpina. Planta înflorește în iunie până spre octombrie și, la maturitate, produce fructe elipsoidale, plate, care conțin semințe. Are un miros caracteristic, puternic aromat și ușor înțepător.

Etimologie

Brâncă este un regionalism românesc cu origini etimologice necunoscute care se traduce prin labă sau talpă. Acest lucru poate veni de la frunzele mari sau poate chiar de la flori. Oricum ar fi, cert este că alte denumiri ale plantei sunt de fapt o traducere a acesteia: *talpa-ursului* sau *laba-ursului*. Îi se mai spune prin anumite locuri și *plăcinta-porcului* sau *crucea-pământului*.

Istoric și consum

Brânca-ursului este o plantă uitată cu desăvârșire la noi, dar ea a fost extrem de importantă pentru triburile slave care au migrat și în spațiul carpato-dunărean începând cu secolul 7 e.n.

Într-o mică măsură încă mai este culeasă și consumată regional în țările de limbă slavă. Aici, planta era și încă este numită borșevic –

Борщевик (Rusia), *barszcz* (Polonia) sau borșivnic – *борщівник* (Ucraina), termeni care au dat mai departe numele de *borș*, comun în toată Europa Răsăriteană. De unde și până unde? Ei bine, la origini ciorba acră se făcea cu borș din brânca-ursului și nu din tărațe ca astăzi. Tulpinile tăiate, florile și frunzele erau puse în butoaie cu apă proaspătă și lăsate la fermentat pentru câteva zile. Lichidul obținut era ceva între bere și zeama de varză – adică o zeamă acră care conținea în același timp acid lactic și un oarecare grad de alcool. În zonele îndepărtate ale Asiei (peninsula Kamchatka) brânca-ursului se lăsa la fermentat cu fructe de loniceră comestibilă (*Lonicera caerulea*) – o plantă specific asiatică care abia în prezent devine cunoscută și grădinarilor români pe filieră rusă sau poloneză. Mai aproape de noi, în Rusia și Lituania, se foloseau afine. Rolul acestor fructe era să grăbească și să sporească fermentarea și astfel gradul de acreală al borșului. Există chiar și mențiuni scrise despre aceste obiceiuri ”barbare”. John Gerarde, botanist și herbalist englez, scria încă de pe la 1597 despre metoda rusească de-a fermenta brânca-ursului. Iar 180 de ani mai târziu, faimosul căpitan James Cook ajungea pentru prima dată (pentru un european) la capătul estic al continentului asiatic, unde întâlnind triburile din Kamchatka pomenește despre obiceiurile lor culinare. Acolo brânca-ursului era gătită și consumată ca legumă, regăsindu-se la fiecare masă.

Frunzele și tulpinile se pot mânca crude când sunt tinere. Dar cel mai des erau fierte și pasate într-un fel de supă groasă. Puteau fi gătite asemeni spanacului, sau se adăugau la mâncare. După înflorire, însă, tulpina devine ațoasă și nu se mai folosește la mâncare, dar ea rămâne la fel de bună pentru făcut borș.

Rădăcina poate fi, de asemenea, preparată prin fierbere și se adăuga ca rădăcinoasă la mâncare.

Mugurii de brânca-ursului conțin o substanță dulceagă care a fost folosită sute de ani, dacă nu milenii, ca agent de îndulcire. Există mărturii că în Siberia mugurii erau lăsați să se usuce la soare până se îngălbeneau și se acopereau cu o substanță zaharoasă. Erau consumați apoi cu deosebită plăcere ca mici răsfățuri.

Semințele sunt foarte aromate și aduc cu cele de anason. Se pot folosi pentru condimentarea mâncărilor sau pentru aromatizarea băuturilor alcoolice.

În prezent borșul se face în multe feluri, fiecare specific unei anumite țări sau zone culturale, dar obiceiul folosirii acestei plante s-a disipat. În spațiul sovietic sfecla a ajuns să înlocuiască brânca-ursului, dar numele vechi al ciorbei acrite era prea bine împământenit și s-a păstrat. Borșul rusesc sau cel ucrainian nu poate fi făcut astăzi fără sfeclă. La fel, la noi borșul este aceea zeamă acră obținută din fermentarea tărațelor de grâu, uneori amestecate cu mălai. Prin urmare, nici la noi, nici la ei nu s-a păstrat obiceiul original al producerii borșului.

22. **Agelica archangelica**

Nume engleza :angelica, garden angelica Alte nume :Partea folosita :Tulpinile, frunzele uscate, semintele, radacina. Familia de plante :Apiaceae (familia patrunjelului).

Sursa foto : www.dkimages.com

Descrierea plantei si cultivare :Tulpinile sunt lungi si seamana destul de bine cu cele de telina. Tulpinile de angelica sunt goale in interior si contin un fel de lichid lptos. Cand se gatesc, ele trebuie despicate pe lungime si spalate cu grija pentru indepartarea acestui lichid.

Radacina de angelica este lunga si carnoasa, atingind chiar 1,5 kg in greutate. Tulpinile ating 1,2-1,5 m lungime. Frunzisul este des, frunzele fiind lungi, ovale, ascutite la varf, de culoare verde intens. Florile sunt mici, galbui si se aduna in ciorchini de forma unei umbrele. Angelica infloreste in luna iulie. Fructele sunt lunguiete (1 cm lungime), de culoare verzuie, cu muchii membranoase, aplatizate pe o parte si convexe pe cealalta, cu trei muchii proeminente. Fructele sunt foarte aromate si au un gust placut. Intreaga planta (chiar si radacina) are un miros extrem de placut, diferit de cel al feniculului, patrunjelului, anasonului, antonici si cimbrului. Unii il compara cu moscul, altii cu ienuparul. Angelica se cultiva in soluri umede, in locuri umbroase, de preferinta langa apa curgatoare. Abia in al treilea an de viata planta infloreste. Tulpinile trebuie colectate prin taiere de la baza plantei. Descrierea condimentului :Frunzele se folosesc uscate si maruntite. Radacina de angelica se foloseste uscata, adesea macinata sub forma unei pulberi fine, de culoare verzuie. Tulpinile se utilizeaza proaspete, despicate pe lungime si curatate bine de lichidul alb din interior. Pregatire si depozitare :Tulpinile se pastreaza la rece, rezistand astfel cateva zile. Frunzele uscate si semintele se pastreaza foarte bine timp de cateva luni, cu conditia sa fie la adapost de lumina, aer si umezeala. Radacinile uscate si macinate se pastreaza in recipiente inchise ermetic, la loc rece si intunecos. Origine :Dupa unii specialisti, angelica este nativa din Siria de unde s-a raspandit apoi in climate mai reci. Planta creste in intreaga Europa: si in climatul umed al Scotiei, dar si in cele mult mai reci din Laponia si Islanda. Se presupune ca a ajuns in aceste locuri inca de pe la 1568. Etimologie :Denumirea "Archangelica" provine din greaca veche, de la "arkangelos" (arhanghel), din cauza legendei in care arhanghelul Mihail le-ar fi spus oamenilor cum s-o foloseasca drept remediu medical. Denumirea este legata si de "angelikos" care insemna mesager. Denumirile europene fie respecta aceasta denumire greaca, fie au etimologii populare: "vainonputki" in finlandeza, "garden angelica" in engleza, "Engelwurtz" in germana, "grote engelwortel" in olandeza, "angelique" in franceza, "kvanne" in suedeza, "kvann" in norvegiana si "hvonn" in islandeza. Utilizari culinare :In Europa angelica este folosita ca decoratie pentru deserturi, la prepararea siropurilor si la aromatizarea unor lichioruri carora le ofera un parfum puternic, distinct, de verdeata aromata. Virtutile ei medicale au fost adesea descrise de literatura antica si medievala: purificarea sangelui, protectie impotriva bolilor contagioase etc. In Curlanda, Livonia si Pomerania angelica creste din abundenta. La inceputul verii, exista obiceiul ca taranii sa marsaluiasca purtand tulpini si flori de angelica, oferindu-le spre vanzare si facand incantatii in care folosesc cuvinte dintr-un limbaj antic, neinteligibile nici pentru cantaretii insisi. Cuvintele sunt transmise din generatie in generatie si au supravietuit, probabil, vreunui festival pagan asociat plantei de angelica. Dupa introducerea

crestinismului planta a fost legata de patronajul ingeresc si asociata cu festivalul de primavara al Annunciation. Dupa legenda, un inger (arhanghelul Mihail) a avut un vis premonitor despre angelica in calitate de cura impotriva ciumei. Dat fiind ca parfumul de angelica seamana cu cel al ienuparului, planta este folosita adesea in combinatie cu boabele de ienupar, in special la prepararea ginului. Tulpinile se folosesc la prepararea si conservarea dulceturilor si fructelor. Semintele, care sunt aromate si amarui, sunt si ele folosite la aromatizarea bauturilor distilate; de mentionat ar fi vermutul si diferite lichioruri, cum este Chartreuse. Uleiul de angelica este foarte scump si se obtine din distilarea semintelor, vaporii fiind condensati, iar uleiul separat prin decantare. Pe langa utilizari culinare, angelica are o seama de calitati terapeutice si este un ingredient folositor in industria parfumurilor.

23. Lemn dulce

LEMN DULCE - GLYCYRRHIZA GLABRA

Nume engleza :Licorice, Spanish Juice, Black Sugar, Liquorice Alte nume :Partea folosita :Radacina si sucul extras din ea.Familia de plante :Fabaceae (familia fasolei).

Sursa foto : www.dreamstime.com

Descrierea plantei si cultivare :Lemnul dulce este o planta inalta, atingand cca. 1,5 m, cu flori mici si ascutite, de culoare lila. Acestea dau fructe de culoare cafenie, paroase, asemanatoare unor pastai, care contin 3 sau 4 seminte.

Radacina de lemn dulce coboara sub pamant cca. 1 m si formeaza o retea extinsa de rizomi, care sunt recoltati dupa 3-5 ani de la plantare. Radacina si rizomii sunt curatati, terciuiti si apoi fierti; fiertura este dupa aceea concentrata prin evaporare, obtinandu-se condimentul numit lemn dulce. Descrierea condimentului :Radacina de lemn dulce uscata arata ca un lemn uscat, foarte tare si fibroasa, de cca. 1 cm diametru, cu coaja bruna si cu interior de culoare galbena. Condimentul este disponibil uscat, fie intreg, fie pulbere si ca batonase solide de esenta concentrata, de culoare neagra, lucioase, dulci si partial solubile in apa.

Aroma de lemn dulce este asemanatoare cu cea a feniculului, dar considerabil mai puternica. Gustul este dominant dulce, asemanator cu cel al anasonului, dar cu o mica tenta remanenta amaruie si un pic sarata. Daca este mestecat, pare sa devina din ce in ce mai dulce.

Pregatire si depozitare :Radacina uscata de lemn dulce trebuie doar ferita de umezeala si rezista indefinit. Ea poate fi feliata, sau macinata, inainte de utilizare. Pudra de lemn dulce trebuie pastrata la adapost de lumina, umezeala si aer.Origine :China este locul de origine al lemnului dulce. In China si India este cultivat mai mult in scopuri medicinale.Etimologie :Denumirea engleza "licorice" provine din grecescul "glykeia rhiza" (radacina dulce); in greaca contemporana denumirea este "glikoriza". Primul element, "glykys" inseamna dulce, cel de-al doilea, "rhiza", inseamna radacina.

In Latina, denumirea imprumutata din greaca era "liquiritia", influentata de "liquere" (curgere), care se referea la sucul de lemn dulce. Nu numai denumirea engleza are aceasta sursa. Alte limbi au denumiri provenite similar: "Lakritze" in germana, "lekorice" in ceha, "lokrytsya" in ucraineana. In majoritatea limbilor romanice cuvantul s-a schimbat prin metateza intre sunetele L si R: "recalice" in provensala, "reglisse" in franceza, "ragaliz" in spaniola.

Alte denumiri alatura epitetul "dulce" substantivului "lemn", sau "radacina": "Sussholz" in germana, "zoethout" in olandeza, "lemn dulce" in romana.

Gustul dulce, caracteristic, se reflecta in denumirile indiene. "Madhu" (dulce, placut) in limba sanskrita este imprumutat in denumirile moderne: "jestamadha" in marathi, "yashtimodhu" in bengali, "atimadhuramu" in telugu si "yashtimadhu" in kannada. Inrudite, dar in afara Indiei, sunt: "saldymedis" in lituaniana, "madudag" in armena.

Alte exemple de denumiri, dominate si motivate de gustul dulce al condimentului sunt: "solodkyj" in ucraineana, "magusjuur" in estoniana, "edesgyoker" in maghiara, "dladuk koren" in bulgara, toate insemnand radacina dulce.

Denumirea chinezeasca a unei specii inrudite, "Glycyrrhiza uralensis" este "gan cao", care inseamna "paie dulci", sau "iarba dulce". Numele a fost imprumutat in vietnameza "cam thao",

in coreeana "kamcho" si in japoneza "kanzo".

Utilizari culinare :Lemnul dulce a fost dintotdeauna folosit mai putin ca mirodenie si mai mult ca medicament (este valoros impotriva afectiunilor respiratorii).

La o cercetare superficiala, dulceata puternica si dominanta a lemnului dulce nu este potrivita nici mancarurilor dulci si nici celor picante. Totusi, mici cantitati de lemn dulce imbogatesc semnificativ gustul amestecului chinezesc "5 arome".

Lemnul dulce este un ingredient de baza la prepararea bomboanelor in nordul Europei, mai ales in Germania (numite "Lakritz") si Scandinavia. (numite "salmiaki"). Aceste bomboane sunt suc de lemn dulce concentrat, la care se adauga diferite arome (cum ar fi lamaia), dar nu si zahar.

Lemnul dulce mai este folosit si la prepararea bomboanelor, dar acestea contin doar maxim 2% extract de lemn dulce, restul aromei si gustului fiiund dat, de obicei, de anason.

90% din lemnul dulce folosit ca agent de indulcire merge catre industria tutunului (tigati, trabucuri, tutun de pipa).

Bucatile de esenta de lemn dulce pot fi dizolvate in apa fierbinte pentru a obtine ceaiuri, iat condimentul mai este folosit si ca adaus la prepararea de sucuri de fructe, siropuri si bauturi alcoolice aromate, ca sambuca si berea Guinness.

24. Ghințura, ghimberea

Denumire științifică

Gentiana lutea (Gentiana punctata, Gentiana asclepiadea etc.)

Denumiri populare (regionale)

Gentură, dințură, ochincea, lumânărica pământului, beșicuță, doi frați, lumânărica albastră, tăietură, abrămească, cahincea, dunțură, ențură, fierea pământului, ghimbere de munte, ghințurică, gințură, gințure, hințură, ianțură, iențură, ințură, ințurea, ințurică, ochincea, strigoaie, stegeră, țintură, serpântă.

Etimologie

Din limba latină – gentiana, pe filieră franceză – gentiane.

Tipologie

Plantă erbacee montană cu flori mari, albastre sau galbene, în formă de clopoțel.

Proveniență

Europa, zona mediteraneeană.

Importanță

Stimulent al secreției gastrice și biliare (principii amare), stimulent al sistemului nevos cental, în doze mici și inhibitor în doze mari (compuși cetonic), depresivă pentru sistemul cardiovascular (acțiune secundară), antipiretică și antimalarică.

Istoric

Numele său este un tribut adus lui Gentius, un antic rege ilir, despre care se spune că a descoperit proprietățile tonice ale plantelor și a menționat pentru prima oară într-o scriere această plantă medicinală. De mai bine de două mii de ani, gențiana este folosită în toată Europa ca tonic amar, ca anti-toxic și stimulent al funcțiilor ficatului. În medicina populară românească, ocupă un loc de cinste, fiind denumită, în nordul țării, de către vindecătorii populari, “căpitanul buruienilor de leac” și fiind folosită ca tonic digestiv și al întregului organism, precum și ca remediu împotriva diferitelor otrăviri. Rădăcina de gențiană împreună cu cea de angelică scot – se spune – răul din trup și din suflet. Despre Pinteazul se spunea că purta mereu cu el o ploscă umplută cu plămădeala celor două rădăcini, pe care o folosea contra “răului la inimă”. Se credea chiar că rădăcina de gențiană, administrată șapte sau nouă zile la rând, are proprietăți exorcizante, scoțând demonii care produc feluritele boli, precum și orice rău din trup.

Aria de răspândire

Se găsește de la câmpie până în zona sub-alpină, în fânețe și poieni umede, tufărișuri, la marginea pădurilor, mai abundentă în zona de deal. Este un gen cosmopolit, care apare în habitatele alpine din regiunile temperate ale Asiei, Europei și Americii. Unele specii, de asemenea, apar în nord-vestul Africii, estul Australiei și Noua Zeelandă.

România

În flora spontană, ghințura pătată se întâlnește în locuri stâncoase și poieni din etajul montan și alpin (de la 1.200 la 2.100 m). În culturi, ghințura galbenă se recomandă în stațiuni la 600-800 m. Soiurile au cerințe ecologice diferite. Dar, per ansamblu, se găsesc în Munții Apuseni (județele Alba, Hunedoara, Arad, Cluj, Sălaj), Carpații Orientali (județele Maramureș, Bistrița-Năsăud,

Mureș, Covasna, Harghita, Suceava, Neamț, Bacău), Carpații Meridionali (județele Brașov, Hunedoara – abundant în masivul Retezat, Caraș-Severin, Buzău, Prahova). În cultură, se găsește mai ales în județele Brașov, Prahova, Neamț, dar se poate cultiva și în alte zone subcarpatice din țară.

25. Paltinul de munte

Azi, **paltinul de munte**. *Acer pseudoplatanus*. Ii mai zice *sisyamore*, insa asta este un termen portmanteau, care cuprinde sub palaria-i mai multe tipuri de copaci. Ramanem la vorba romaneasca. **Paltin de munte**. Il gasitzi pe vaile umede, intunecoase, pe versantzi, in etajul mediu si superior al fagului, cum spunologii in termeni lemnosi.

Are frunza mai mare shi cu unghiuri ceva mai drepte decat ale artarului obisnuit ("obisnuit" aici in sensul de artar canadian). Scoarta gri, patata in tot soiul de umbre si nuante. Iar trunchiul, usor neregulat, ca desenul unui copil caruia ii tremura mana. Linie romantica, neregulata, nu de rigurozitate dreapta si severa, precum la brad sau la bambus.

E neam pe aici, prin partile noastre, cu jugastrul si cu paltinul de campie. Iar toamna este un vis de copac, cu frunzele in toate culorile posibile, maronii, roscate, portocalii, galbene, gri.

Este verisorul ceva mai lipsit de staif, dar dupa mine mai frumos, mai autentic, al platanului. Daca vorbim in analogii medievale, platanul este nobilul ingamfat, resplendisant si grav shi mare shi solid shi un pic anchilozat, cu incheieturile usor muscate de guta. In schimb, paltinul de munte este cavalerul tanar, stralucitor si zvelt, dar si mai saracut si mai putin dezvoltat fizic, care insa se avanta si urca acolo unde boierul nu indrazneste, ca isi pierde suflul si potcapul.

26. Păducelul

Păducelul, foarte cunoscut la noi în toate județele țării, din zona de câmpie până în cea de deal și de munte, se originează în regiunea temperată din estul și centrul Europei, fiind însă întâlnit și în Asia de Sud-Vest până în Afganistan, dar și pe continentul american sau în nordul Africii.

Numele provine de la latinescul, *Peducellus*, fiind cunoscut însă și sub numele de gherghin, gherghinar, merișor țepos, funigel sau furnicel. Grecii l-au numit *Crataegus Oxyacantha*, pentru forța și rezistența lui, dar denumirea actuală pentru gherghinul comun este *Crataegus monogyna*, iar o specie adusă din China, gherghinul chinezesc, poartă numele *Crataegus pinnatifida*.

Calitățile deosebite ale păducelului au fost apreciate deja din preistorie, cantități importante de semințe de păducel fiind descoperite în locuințe din epoca pietrei. Apoi Dioscoride avea să scrie, acum două mii de ani, despre proprietățile lui medicale. Dar păducelul reprezenta mai mult decât un medicament. El era considerat un simbol al rodniciei și al speranței.

Românii credeau că păducelul poate proteja împotriva spiritelor malefice, motiv pentru care așezau ramuri de păducel în leagănul sugarilor, iar grecii îl considerau un simbol al speranței, fericirii și iubirii și obișnuiau să folosească ramuri înflorite ca ornament la nunți. Proprietăți excepționale de întărire a legăturilor de iubire și de refacere a inimilor zdrobite din dragoste le acordau fructelor roșii de păducel și tracii, celții și galii.

De altfel, celții aveau adevărate ritualuri menite să asigure un suflet viu și o iubire de o viață perechilor de tineri împodobiți cu o cunună de păducel. Un alt ritual era menit să-i vindece pe cei răniți din dragoste. Aceștia trebuiau să petreacă într-un fel de transă un asfințit de soare sub un păducel pentru că odată cu apariția stelelor să fie din nou liberi, eliberați de suferințe de spiritul acestui copac sacru.

O veche legendă povestește că o rădăcină de păducel ar fi fost găsită de un credincios în legendară insulă Avalon pe care ar fi sădit-o apoi într-un loc în care a construit ulterior o biserică, apărând ulterior obiceiul de a pune crengi de păducel deasupra ușii, pentru a împiedica energiile negative să intre în casă. Iar în folclorul

balcanic apare și ideea că doar lemnul de păducel este potrivit pentru țepușele contra vampirilor.

Există și o legendă care spune că paducelul a început să înflorească în fiecare primăvară cu minunatele lui flori albe după ce Fecioara Maria a pus la uscat pe o tufă de păducel scutecele pruncului Iisus. Se mai spune că paducelul a crescut din toiagul Sfântului Iosif.

27. Oregano

Conform mitologiei grecesti **planta oregano**, aceasta planta cu parfum dulce si picant, **a fost creata de catre zeita Afrodita ca un simbol al fericirii si bucuriei**. In Grecia antica, cuplurile de miri si mirese erau incununute cu ghirlande de oregano. Planta oregano era plasata pe morminte pentru a da pace de spirite plecate. Acesta a fost de asemenea utilizat ca laxativ, datorita efectului purgativ. Diferite specii de oregano erau foarte pretuite si de catre egiptenii antichi, fiind impletite in coroane si cununi, in vederea practicarii diverselor ritualuri.

regano este o planta minunata, care da o aroma unica si distincta bucatelor noastre, dar care are si proprietati de vindecare exceptionale, o planta venerata, inca din antichitate, de catre greci si romani, ca fiind un simbol al fericirii si bucuriei.

Numele de „**oregano**” inseamna „**bucurie a muntilor**” si isi are originile in vechea greaca „**Oros**” (*munte*) si „**ganos**” (*bucurie*).

Oregano este o planta erbacee, de origine mediteraneana, din familia *Lamiaceae* (familia mentei). Numele botanic al plantei Oregano este de *Origanum vulgare*. Planta este inrudita cu cimbrul, cimbrisorul si busuiocul. In Romania se numeste traditional „*Sovarf* ” sau „*Maghiran Salbatic* ”.

Planta foarte raspandita in Carpati, **sovarful fiind cunoscut si de catre daci**, care ii spuneau Budila. Era folosit atat ca remediu de sanatate, **cat** si la vopsit.

Faima acestei plante era legata de faptul ca vindeca „cel perit” (sifilisul) si ca aplicata pe „buba neagra” (frunze crude sau uscate si amestecate cu seu de oaie), o tamaduia in timp scurt.

Tot de atunci s-a pastrat si obiceiul de a presara planta intre haine in lada de zestre, pentru parfum si protejarea de molii. Fiertura de sovarf se folosea si pentru igienizarea casei, stropindu-se cu ea podeaua de lut.

Planta erbacee, perena, creste in flora spontana din sudul Eurasiei, dar anuala cand este cultivata in nordul continentului, unde nu rezista climei friguroase.

Apartine familiei *Lamiaceae*, fiind inrudita cu menta si maghiranul. Poate creste pana la 80 cm, cu frunze verde-masliniu ca niste virfuri de sageata, asezate simetric si flori micute roz-violacee, adunate in buchetele ramificate in varful

tulpinii. Planta oregano este originara din zonele sudice ale Eurasiei – Mediterana si Caucaz.

Prefera zonele calde, relative aride, dar se adapteaza cu succes in alte medii temperate. Oregano este una dintre putinele plante aromatice care are o aroma mult mai puternica atunci cand este uscata decat atunci cand este culeasa proaspat.

Origanum este o familie cu peste 30 de specii. enumerile in limba latina pentru unele dintre subspecii oregano:

Origanum vulgare, „maghiran salbatic”, „oregano grecesc”

Origanum onites, „oregano italian”

Origanum heracleoticum / Heraclit, nume anterior pentru „oregano grecesc”

Lippia graveolens, „oregano mexican”, de asemenea, cunoscut sub numele de maghiran mexican sau salvie salbatica mexicana, dar care nu este oregano adevarat (face parte din alta familie de plante)

Vivens Origanum, „oregano spaniol”

Origanum majorana, „maghiran dulce”

Denumiri populare: broasca, budeana, busuioc de padure, dost, furustan, mageran salbatic, origan, poala Sfintei Marii, rigan, solovarf, sovarv, sovarf rosu, sufulf, trifoiste, varf .

Condimentul oregano, care este utilizat in diverse retete culinare, provine de la subspecia *Origanum Majorana*, in timp ce uleiul de oregano, care este utilizat pentru diverse remedii naturiste, provine de la subspecia *Origanum Vulgare*.

Astazi stim ca oregano contine vitaminele A, C, E si K, precum si fibre, acid folic, fier, magneziu, zinc, vitamina B6, calciu, potasiu, cupru, mangan si are nenumeroase **intrebuintari terapeutice**.

[Natura pentru Sanatate](#) iti ofera gratuit o brosură pdf despre Oregano, uleiul de oregano si **recomandari practice de tratament**.

28. Pedicuța

Pedicuța, cu denumirea științifică *Lycopodium clavatum* are o mulțime de alte denumiri în popor: brădișor, zaharniță, chindicuță, brâul- vântului, crucea-pământului, piciorul-lupului, praful-strigoilor, talpa-ursului, bunceag, cornățel, cornișor, etc. Este o plantă veșnic verde, asemănătoare mușchiului, crește sub formă de peduncul lung (ca o sfoară) de 1-2 metri lungime pe sol, în păduri de conifere sau foioase situate la înălțimi de peste 600 de metri, în locuri ferite de lumina directă a soarelui și, se spune că este singura plantă din natură cu proprietăți radioactive datorită faptului că ar conține radiu. Nu trebuie să vă faceți probleme din acet motiv deoarece Lumea Misterelor a măsurat radioactivitatea plantei și nu a sesizat diferențe între aceasta și mediul ambiant. De altfel echipa de investigații a găsit pedicuța în Munții Buzăului sub denumirea populară de zaharniță și a constatat că acesta are anumite arealuri în care poate fi găsită. Oamenii mai în vârstă ne-au relatat că atunci când erau copii, părinții lor făceau în fiecare an perne lungi cu pedicuță pe care le puneau în jurul paturilor, iar atunci când le era frig se lipeau de aceste perne și se încălzeau.

Planta se recoltează în general, la sfârșitul verii, se usucă și poate fi folosită în termen de maxim un an de zile, după care își pierde proprietățile. Se folosește sub formă de infuzie, pernuțe sau pulbere de pedicuță, pentru ameliorarea sau vindecarea multor afecțiuni.

Infuzia se prepară astfel: se fierb 0,5 litri de apă, se toarnă peste o mână de pedicuță, se lasă 15 minute apoi se strecoară și se beau una sau cel mult două cani pe zi, dimineața pe stomacul gol și/sau seara, în înghițituri mici și rare. Nu se îndulcește. Ceaiul de pedicuță preparat astfel este indispensabil în bolile de ficat (se spune că planta contribuie la regenerarea celulelor ficatului), reumatism, artrită (chiar și atunci când există deja modificări de formă ale articulațiilor), constipație cronică, hemoroizi, boli ale căilor urinare și ale organelor genitale, colici renale, pietre la rinichi, crampe musculare sau cărcei și în multe alte afecțiuni, cu rezultate notabile chiar împotriva fumatului .

Pedicuța se mai folosește și direct, sub formă de săculeți sau pernuțe făcute din material textil natural (pânză de bumbac), în care se introduce planta ca atare, această pernuță se pune pe locul dureros iar în scurt timp durerea dispare. Pernuța cu pedicuță a fost folosită cu succes și la drenarea puroiului în cazul infecțiilor

septice cât și la regenerarea pielii în cazul rănilor produse în diabet (în acest din urmă caz efectul s-a produs la folosirea plantei proaspete). De asemenea scade tensiunea arterială, crampele musculare dispar rapid, rănilor se cicatrizează mult mai repede iar tonusul, vigoarea organismului crește.

La vârsta de patru ani planta înflorește iar polenul său galben, cunoscut sub numele de făina vrăjitoarei, este folosit sub formă de alifii la vindecarea rănilor și escoriațiilor care se produc la bolnavii ce stau perioade lungi imobilizați la pat.

Este necesar ca planta să fie culeasă direct pentru un efect maxim sau, când este procurată de la farmacii să fie în termen de garanție. Persoanele cu afecțiuni gastrice trebuie să manifeste prudență în folosirea ceaiurilor. Pernuțele cu pedicuță nu au contraindicații.

29. Vâscul

Vascul are puteri magice, e o superstitie sau un adevar ... Puterile magice ale vascului si traditia de a te saruta sub o ramura de vasc isi au originea in legenda nordica a zeitei Frigga si a fiului ei, Balder.

Dar cine e Frigga si Balder? Frigga era zeita dragostei, iar baiatul ei, Balder, era zeul soarelui de vara.

Se spune ca, intr-o noapte, Balder a avut un vis prevazator, un vis despre propria sa moarte. A fost ca un adevarat cosmar Speriat din cale afara, Balder a dat fuga la mama lui si i-a povestit ce visase. Extrem de afectata de vis a fost si mama acestuia, Frigga. Aceasta a devenit extrem de ingrijorata si speriata, atat oentru viata fiului ei, cat si pentru soarta intregii lumi. Frigga stia clar ca, fara Balder, pamantul nu ar putea sa supravietuiasca. Au urmat zile de chin, cautare de solutii ... A crezut in acest vis si, pentru a impiedica o astfel de tragedie, ea a mers in toate colturile lumii, la fiecare creatura a aerului, focului, apei si pamantului, smulgandu-le promisiunea ca nu ii vor face niciodata vreun rau fiului ei. Fiecare planta si fiecare animal de sub si de deasupra pamantului i-au fagaduit ca Balder va fi in siguranta.

Frigga, insa, a uitat sa obtina promisiunea uneia dintre plante. Aceasta era intalnita de obicei pe ramurile stejarilor si era cunoscuta sub numele de vasc.

Loki, zeul raului si unul din inamicii declarati ai lui Balder, gata mereu sa puna la cale o faradelege, a aflat de acest lucru. Astfel, Loki s-a apucat de treaba, a furat o sageata otravita in varful careia a asezat o crenguta de vasc si l-a convins prin inselaciune pe Hoder, fratele orb lui Balder si zeu al iernii, sa o slobozeasca din arc inspre ruda sa de sange. Balder a simtit imediat efectul otravii si a murit.

Se anunta un adevarat dezastru, o adevarata tragedie, se anunta sfarsitul ... Toate vietuitoarele au fost infricosate la gandul ca pamantul se va raci, iar viata va dispere cu desavarsire. S-au adunat toate, au cautat solutii si, rand pe rand, au incercat sa il readuca la viata pe Balder. Dupa trei zile, Frigga a reusit, cu ajutorul aceluiasi vasc, sa isi invie fiul. Lacrimile ei, cazute peste vasc, au devenit mici fructe albe, asemanatoare perlelor, iar Frigga a binecuvantat planta.

Drept binecuvantare, Frigga a adus asupra ei vraja ca oricine sta sub ea sa fie mereu aparat de pericole si sa aiba dreptul de a fi sarutat ca un semn al dragostei.

30. Chimenul

Cuvantul "chimon" vine de la latinescul "cuminum" si grecescul "kyminon", care, insa, in antichitate nu denumeau chimenul veritabil ci pe cel hibrid, foarte apreciat la vremea respectiva. Grecii si latinii il puneau pe masa, in vase mici, la fel ca sarea. Se spune chiar ca bogatii aveau un sclav special care sa-l pazeasca si, ca in Grecia, oamenilor zgarciti li se spunea "taietori de chimen", pentru grija cu care dramuiau orice cantitate, Cat de mica, din aceasta mirodenie pretioasa.

Probabil ca la acelasi chimen hibrid s-a referit si Plinius cand a scris ca semintele acestuia, baute cu apa sau vin, fac tenul sa paleasca si ca elevii retoricianului Porcius Latro le consumau intentionat, pentru a convinge - prin paloarea fetei - ca muncesc din greu si ca depun eforturi mari.

Carol cel mare pomeneste in "Capitulare de villis" atat chimenul hibrid (cuminum), cat si chimionul veritabil (careum). Iar Hildegard von Bingen spune despre primul ca "le da minte" celor sanatosi, recomandandu-le sa manance branza fiarta ori prajita, presarata cu seminte de chimen pisate. In retetele ei figureaza insa si chimenul negru (*Nigella sativa*), ca leac impotriva abceselor la cap si ca remediu pentru starpirea mustelor.

Dar iata ce scria Hieronymus Bosch despre chimionul veritabil, pe care il numeste "chimen alb": Acest chimen este de acum folosit in tot locul si este mai apreciat decat orice condiment din Arabia. Unii il coc in paine, altii fac supe din el si foarte multi il amesteca in laptele din care fac branza. Bucatarii il intrebuinteaza pentru peste si carne."

Fisa botanica

Denumire populara - chimin de gradina, secarea, piparus.

Caracteristici - radacina pivotanta, putin ramificata, tulpina dreapta, fara peri, atingand o inaltime de pana la 100 cm. Frunze ascutite, cu aspect penat, iar inflorescenta - o umbrela cu 10-13 flori mici, de culoare alba. Fructele sunt arcuite, cenusiu-brune si au un miros amarui intepator.

Perioada de inflorire - mai-iunie

Locurile unde creste - cultivat in gradini ca mirodenie pentru condimentarea mancarurilor, in zonele de deal si submontane, fanete sau la marginea padurilor.

Raspandire - Europa, Africa de Nord, America de Nord.

Ce trebuie stiut - Chimenul hibrid (*Cuminum cymin*) este o planta umbrelifera anuala cu flori mici, albe sau roz. Originar din zona mediteraneana, el a inceput sa fie cultivat si in Europa Centrala inca din Evul Mediu, ca planta medicinala si ca mirodenie. Chimenul negru, din familia ranunculaceelor, este tot o planta anuala, cu flori alb-verzui, care provine din sudul Europei si a fost cultivat in Europa Centrala pana in secolul XX.

Alunga spiritele si spiridusii padurii

Spiritelele binevoitoare - fie ca e vorba de gnomi sau spiridusi - aveau o aversiune puternica fata de chimen, spunad ca este "moartea" lor, si ca aduce cu sine nevoi si teama. O legenda scandinava vorbeste despre un spiridus al padurii care ajuta o taranca la toate treburile casnice, iar taranca ajunsese atat de instarita, incat vecinii o priveau cu invidie. Rasplata spiridusului era o farfurie cu mancare. Desi spiridusul ii spunea in fiecare zi sa nu coaca cumva painea cu chimen, intr-o buna zi, n-a mai tinut seama de cuvintele lui si cand a muscat din paine, acesta i-a spus tarancii ca astfel "si-a copt" nefericirea cu mana ei. A plecat din casa ei, si din clipa aceea n-a mai avut noroc. A saracit in asa hal, incat uneori ii lipseau si painea si chimenul de pe masa.

In orice caz, oamenii erau convinsi ca planta tine la distanta si poate alunga spiritele rele in general. In Bucovina, de pilda, plansul copiilor in timp de noapte, pus pe seama influentei unui demon nocturn, era calmat asezandu-le sub patut o ulcica cu seminte fierte de chimen. Iar in alte regiuni, mireasa si mirele aveau in buzunar - la cununie - pe langa sare si marar, si chimen, despre care se spune ca-i apara de farmece.

In Maramures, chimenul presarat sub saltea, usura, chipurile, nasterea, tinand departe de casa spiritele rele. Iar in zona Nasaudului, li se dadea vacilor imediat dupa ce fatau, trei felii de paine presarate cu sare si seminte de chimen negru, care sa le fereasca de demoni rai si vrajitoare.

31. Cătina

Catina este un arbust de origine din Tibet si este folosit in idustria de medicamente de aproximativ 12 secole. Grecii au supranumit catina "calul stralucitor", iar frunzele de catina erau folosite in regimul alimentar pentru caii de curse, de aceea acestia erau sanatosi si puteau castiga cursele. Potrivit unei legende, Pegasus (calul zburator) prefera frunzele de catina care-i dadea puteri supranaturale. De asemenea fructele de catina au fost folosite ca si medicament popular in Imeriul Roman, Mongolia si Rusia. Arbustii ajung la o inaltime de 5-6 metri, rareori 10 metri in Asia Centrala.

Fiind un medicament utilizat inca din antichitate, catina are multiple beneficii de aceea unii o utilizeaza pentru diferite afectiune sau carente. De exemplu, daca aveti probleme de piele sau rani puteti utiliza ulei de catina, daca doriti sa va protejati pielea si tesuturile impotriva imbatranirii, catina este un foarte bun atioxidant. Aceasta planta este folosita ca un tratament general atat pentru afectiuni interne cat si pentru afectiuni externe. Desi este renumita pentru continutul sau bogat de vitamine si minerale, catina a devenit cunoscuta ca antioxidant si multe femei utilizeaza catina ca agent de anti-imbatranire. De exemplu, in Statele Unite tratamentele impotriva imbatranirii pielii pe baza de catina sunt foarte populare. Acest fruct contine un acid gras foarte rar care se regaseste in piele si anume Omega 7.

Catina este la baza un fruct de padure care se gaseste in cantitati mari in estul Asiei desi creste si la noi in tara. Beneficiile pe care le are consumul de catina asupra sanatatii si pielii sunt cunoscute de peste 1000 de ani, fiind untilizata in medicina naturista si medicina straveche sub nume diferite precum "uleiul vietii" sau "medicament divin". Legendele vorbesc despre utilizarea acestei plante magice inca de pe vremea Greciei antice si fiind mentionata si in legendele Olimpului. Catina apare in cronicile despre Genghis Khan si armatele sale, care se hraneau cu catina pentru a rezista razboaielor si migrarii. In epoca moderna un bun exemplu de utilizare a catinei il prezinta Rusii a caror cosmonauti au folosit aceasta planta ca nutritie cat timp erau in misiune in spatiu pentru a se proteja de radiatii. Insa, pe langa aceste legende, avem nevoie de motive reale pentru a integra catina in alimentatia noastra. In prezent sunt multe studii stiintifice despre aceasta planta, i se cunoaste structura, compoztia chimica, valorile nutritionale si beneficiile asupra

sanatatii. La fel ca spirulina, catina contine aportul de vitamine, minerale, proteine si fibre de care are nevoie corpul uman pentru a supravietui. Daca este sa enumeram doar cativa dintre nutrientii pe care ii contine, putem mentiona antioxidanti precum SOD, cel mai puternic antioxidant, toate vitaminele si mineralele de care are nevoie corpul uman pentru a functiona normal, peste 190 de fitonutrienti si uleiuri esentiale precum omega 3, 6, 9 si omega 7 care este foarte rar gasit in compusi.

32. Cătina

În Europa și nu numai, nenumarate legende și superstitii sunt centrate în jurul pomului și a florilor de tei. În mod tradițional, lemnul de tei era folosit pentru sculptarea unor opere religioase, teiul fiind considerat, pe de altă parte, un copac al satelor și având un rol foarte important în lumea europeană timpurie. Teiul era văzut drept sacru datorită preferinței pe care o au albinele față de florile lui și a calității mierii de tei, fiind numit uneori "arborele albinelor". În unele regiuni, aura sacra a teiului era atât de mare, încât cei care îndrăzneau să taie un astfel de copac nu se puteau aștepta la altceva decât la pedeapsa cu moartea.

Mastile din sarcofagul lui Fayoum (perioada helenică din Egipt) erau confecționate din lemn de tei, lucru ce marturisește despre caracterul sacru al acestui arbore încă din vremurile antice.

Potrivit legendelor grecești, teiul era un simbol al dragostei conjugale și al soției perfecte, al simplității, inocenței și bunătății. În mod asemănător, în mitologia romană, teiul era considerat o reprezentare a fidelității și iubirii conjugale. Potrivit lui Herodot, ghicitorii sciti își faceau divinațiile cu o frunză de tei tăiată în trei părți rasucite apoi în jurul degetelor.

În mitologia greacă, nimfa Philyie a dat naștere, în urma unei legături amoroase cu tatăl lui Zeus, unui copil monstruos și, pentru a o scăpa de rusine, a fost transformată într-un tei. Într-un alt mit, se descrie cum Baucis și Philemon, un bătrân cuplu din Phrygia, a arătat ospitalitate față de zei și, drept urmare, a fost răsplătiți. Conform legendei grecești, Zeus și Hermes au luat forma umană și au pornit să viziteze pământul deghizati ca niște sărmani călători. Atunci când au ajuns în Phrygia și au căutat un adăpost, au fost refuzați de toată lumea cu excepția lui Philemon și a soției lui, Baucis. Cuplul a împartit puținele bucate și ultima picătură de vin cu cei doi străini. La un moment dat, Baucis și Philemon și-au dat seama că oaspeții lor erau zei din cauza faptului că ulciorul lor de vin nu se golea niciodată iar bautura ordinară dinăuntrul lui se transformase într-o minunată licoare. Zeus și Hermes și-au adus pe gazdele pe un deal înalt aflat deasupra Phrygiei, după care au trimis un potop distrugător asupra pământurilor înconjurătoare, pentru a-i pedepsi pe oamenii care fuseseră ingrati cu ei. Zeus a transformat casa în care fuseseră primiți într-un templu și le-a făgăduit lui Baucis și Philemon că le va îndeplini două dorințe: de a servi ca preot și preoteasă în templul său și că, atunci când va veni timpul, va face în așa fel încât cei doi să moară împreună. Multi ani mai târziu,

cand au ajuns la capatul zilelor , Baucis a fost transformata intr-un tei , iar Philemon intr-un stejar , ramurile celor doi arbori impletindu-se intr-o stransoare de nedespartit.

Germanii respectau teiul drept un copac "sacru" al indragostitilor , avand capacitatea de a darui fertilitate si prosperitate .In mitologia germanica precrestina , teiul era sacru , intrucat era asociat cu Freya , pazitoarea vietii , zeita a norocului, dragostei si adevarului.Mai mult decat atat , legenda spunea ca teiul nu putea fi lovit de fulger intrucat Freya era sotia lui Wodan , principalul zeu din panteonul germanic.

Adeseori , un tei incarcat de ani marca locul central de intalnire a oamenilor din multe sate si comunitati rurale.Sub un astfel de tei aveau loc consfaturile de reinstalare a dreptatii si pacii intre oameni , crezandu-se ca acest arbore are puterea de a aduce la lumina adevarul.Teiul a fost asociat cu judecatile chiar si dupa crestinizare , verdictele in unele regiuni germanice fiind date "sub tilia" (sub tei) pana in perioada iluminismului.

In "Nibelungenlied" ("Cantecul Nibelungilor") , o epopee germana medievala bazata pe traditia orala , rememorand evenimente petrecute in triburile germanice intre secolele V si VI , Siegfried si-a castiga invulnerabilitatea prin imbaierea in sange de dragon.In vreme ce se scalda astfel , o frunza de tei s-a lipit de el , lasand pe trupul lui un loc neatins de sangele de dragon , loc devenit singura lui zona vulnerabila.

In folclorul din Polonia , se credea ca teiul poate oferi protectie contra spiritelor rele si a fulgerelor.Acest copac era amplasat de obicei in fata caselor , pentru a impiedica raul sa intre in ele.De asemeni , teiul era un simbol al norocului , credintei , familiei si vietii fericite.Intr-o legenda poloneza straveche se spune ca nu este de bun augur sa tai un copac de tei , intrucat acest lucru va aduce ghinion si neazuri atat taietorului cat si familiei lui. Tot in Polonia , teiul este asociat cu Fecioara Maria , despre care se spune ca a fost adesea vazuta printre ramurile acestui arbore.Chiar si in zilele noastre , in unele regiuni poloneze pot fi vazute mici capele la marginea drumului , adapostite de crengile teilor.De vreme ce teii sunt favoriti Maicii Domnului , se crede ca rugaciunile de sub coroana lor au mai mari sanse de a fi ascultate .

In Estonia si Lituania , femeile aduceau sacrificii in fata arborilor de tei, rugandu-se sa le fie daruite fertilitate si liniste familiala.

În lumea creștin-ortodoxă slava , lemnul de tei era preferat mai ales pentru pictarea icoanelor.Două opere ale vestitului pictor Andrei Rubliov , "Sfânta Treime" și "Mântuitorul" , având drept suport lemnul de tei, pot fi admirate și astăzi în galeriile Tretyakov din Moscova.

În creștinism , teiul este un arbore sacru, grație , se pare , parfumului său al florilor lui.În Evul Mediu din Europa occidentală , teii erau plantați în mod obișnuit în preajma bisericilor.Teiul este asociat cu Sfânta Walburga.Capela în care trăia aceasta , în Bavaria, se spune că avea forma unui copac de tei și era înconjurată de o multitudine de astfel de arbori.Sfânta Walburga a devenit faimoasă după moartea ei , datorită vindecărilor realizate grație uleiului ce izvoră în mod miraculos din mormantul ei.În legende populare se spune că apropierea ei față de tei era mult mai intimă, ea fiind uneori văzută zburând pe o mătură făcută din crengile arborelui ei preferat.

În astrologia celtică , oamenii născuți sub semnul zodiei Teiului (11 martie - 17 martie) par a fi înclinați să accepte netulburati tot ce li se întâmplă în viață.Ei detestă luptele , lenea și pierderea de timp.Teii se referă la persoane ce fac adesea sacrificii pentru prietenii lor. Ele posedă multe talente , dar le lipsește tenacitatea de a face ca darurile lor înăscute să evolueze.Nativii din zodia teiului pot fi uneori geloși și muștratori , dar sunt foarte loiali în dragoste.Oamenii "tei" iubesc viața , dar , în ciuda remarcilor celor din jur , nu încetează să se minuna de faptul că ideile și visurile lor sunt mult mai frumoase decât realitatea. Cu o imaginație foarte bogată , cei născuți în zodia teiului au tendința să privească lumea prin niște ochelari roz-bonbon.De fapt , ei sunt adepții unui ideal pe care reușesc cu ușurință să îl transmită și altora ce au predispoziția de a vedea viața într-o manieră mult mai atrăgătoare decât cruda realitate.

33. Trei frați pătați

La o prima vedere pare, mai degraba, modesta: o iarba marunta, fragila, crescuta pe margini de drum. Doar florile iti atrag atentia prin culorile lor diferite si vii, si mireasma suava, de toporasi. Dar desi iti vine mai degraba s-o mangai decat s-o vari in cana cu ceai, planta aceasta este un medicament natural redutabil, care poate salva vietii. Trei-frati-patati se numara printre detoxifiantele cele mai puternice din flora medicinala mondiala. Or, detoxifierea inseamna deja jumătate de tratament, in unele cazuri, chiar si vindecarea totala. Ca atare, nu este de mirare ca utilizările sale terapeutice sunt extrem de diverse. In medicina noastra populara, de pilda, este cunoscuta drept iarba care vindeca toate bolile de piele. Exista nenumarate traditii, descantece si credinte legate de puterea ei neobisnuita. Legenda spune ca au fost odata trei feciori de imparat, frumosi si viteji, care s-au pornit cu totii la lupta, sa biruiasca un balaur infricosator, care ii inspaimanta de ani de zile pe supusii tatalui lor. Cand cei trei voinici erau gata sa-l rapuna, balaurul le-a spus ca, daca nu-l vor lasa in viata, mare napasta se va abate asupra lor. Dar ei aveau inimi viteze si nu s-au dat inapoi, omorandu-l. Si numai ce si-a dat suflarea jivina, ca toata fata si pielea li s-a umplut de bube, si din frumusetea lor stralucitoare nu a mai ramas nimic. Cum nu se mai puteau arata asa in lume, s-au pus in genunchi si au inceput a se ruga sa li se curme suferinta. Iar Dumnezeu le-a ascultat ruga si i-a transformat intr-o floare cu tulpina frageda, cu miros abia simtit si suav, care vindeca toate bolile pielii. Aceasta floare se cheama Trei-frati-patati. Si daca tot v-am spus povestea ei, sa vedem unde o gasim, cum o culegem si cum o putem folosi, pentru a ne redobandi sanatatea.

Denumirea sa latina este *Viola tricolor* si este originara concomitent din Europa, Asia Occidentala si Africa de Nord. Se mai numeste si panseluta salbatica si creste spontan prin fanetele de munte, dar si pe campuri, pe pajisti, in locuri virane si la margini de drum. Mare iubitoare de lumina si de umiditate, uneori formeaza, acolo unde gaseste conditii propice, adevarate lanuri colorate si delicate. In zona campiei, florile au o culoare galben deschis (ca lamaia), cu pete albe catre interior. La munte, culoarea ei specifica este albastru spre violet, cu mijlocul galben. Floricelele au un diametru de maximum 1,5 centimetri, apar cate una singura pe tulpina, care rareori creste mai inalta de 15 centimetri, iar frunzele sunt ovale, cu marginea dintata. Infloreste de la sfarsitul lui mai si pana in septembrie. Este o planta anuala, adica se regenereaza din samanta, de la un an la altul. Ca atare,

culegerea plantei in exces poate duce la disparitia ei, deoarece nu mai exista sursa de seminte pentru generatia urmatoare.

Se culeg tulpinile in florite cu tot cu frunze, dar fara radacini. De regula, sunt foarte moi si se rup cu multa usurinta, asa incat nu este nevoie de cutit la cules. Doar la campie, unde creste in dimensiuni foarte mari, este nevoie de cutit sau de secera pentru a recolta planta. Se poate folosi proaspata (din frunze si tulpini se extrage sucul) sau, mai frecvent, uscata. Uscarea se face in strat subtire, in locuri umbroase si foarte bine aerisite. O data pe zi, planta trebuie intoarsa, mai ales daca in locul de uscare aerul nu circula suficient. Este o planta care contine foarte multa apa, asa incat trebuie ventilata suficient in timpul uscarii. Prin uscare, dintr-un kilogram de planta proaspata rezulta doar 120-150 de grame de produs uscat. Termenul de valabilitate al plantei uscate este de maximum doi ani.

34. Brândușa de primăvară

Aceasta floare extrem de delicata marca in calendarul popular fie instalarea pe deplin a primaverii, fie a toamnei. Oamenii au asociat aceluiasi nume doua specii de flori diferite, brandusa de primavara si cea de toamna, care sunt inasa asemantoare datorita culorii comune, liliachie a florilor. In jurul lor s-a tesut de-a lungul timpului numeroase mituri si **legende**.

Una dintre legendele brandusei are legatura cu Sfantul Valentin, de unde si simbolul brandusei, de floare a iubirii. Se spune ca Sfantul Valentin, in perioada in care a fost inchis in temnita a indragit pe fiica oarba a unui gardian. **Sfantul Valentin** i-a trimis acestei fele o brandusa, puternile vindecatoare ale acesteia redandu-i vederea fetei. Cel dintai lucru pe care fata l-a vazut a fost brandusa si biletul trimis de Valentin pe care scria celebrele cuvinte: “Din partea Valentinului tau”. Citeste si legenda Sfantului Valentin **aici**.

Ion Ghinoiu, in cartea Zile si Mituri, aparuta la Editura Fundatiei PRO are o alta legenda legata de branduse. Ea spune ca “Brandusa de primavara si Brandusa de toamna au fost doua surori frumoase, alungate in frig de mama lor vitrega: pe una a alungat-o intr-o primavara timpurie iar pe alta intr-o toamna tarzie. Vazandu-le necajite, Dumnezeu le-a prefacut in **flori**. De-atunci ele se tot cauta, fara sa se poata intalni vreodata. Una, floarea celor vii, infloreste primavara, iar cealalta, floarea celor morti, infloreste toamna. Se spune ca cine va aduna branduse de primavara si le va uni in cununa cu cele de toamna, ca ele sa-si spuna dorul, apoi le va da drumul pe apa, face o fapta buna, pentru care Dumnezeu ii va ierta multe pacate”.

O **legenda populara** referitoare la flora carpatica arata ca cele doua branduse (de toamna si de primavara) au fost doua surori gemene, pe care Mama vitrega a pamantului le-a izgonit. Ele au umblat mult prin padure incepand sa planga si jelind. Ele au fost auzite de doamna Toamna, personificata intr-o femeie, care le-a metamorfozat in branduse, una care va inflori primavara, alta care va inflori toamna. De atunci ele se cauta mereu, neintalnindu-se niciodata.

O **alta legenda** ne spune ca **Brandusa** era fata cea mai mica a imparatului Florilor. Pe vremea aceea imparatia era amenintata de un zmeu. Acest zmeu cerea ca in fiecare an sa fie sacrificat cate unul din barbatii din imparatie. Venind si vremea maritisului, Brandusa s-a casatorit cu un print pe care il iubea nespuse de mult. La doar o zi dupa ceremonia de casatorie, a venit zmeul si l-a rapit pe print, ducandu-l la castelul lui. Brandusa refuza sa lase salvarea sotului ei pe mana armatei tatalui ei si porneste ea singura in cautarea zmeului si a barbatului ei. Intalnind zmeul, aceasta il provoaca la lupta in sabii si palose, reusind pana la urma, dupa 7 zile si 7 nopti sa il ucida pe acesta si sa isi salveze iubitul.

Una dintre legende se pierde in negura timpului. Demult, demult, intr-o imparatie de la marginea lumii, traia o fata frumoasa cum nu se mai vazuse. Si nu doar frumoasa la trup era aceasta, ea era si buna la suflet si harnica foc. Numele ei era Brandusa si era slujnica la palat. In apropierea palatului era o padure intinsa unde ori de cate ori avea putin timp liber fata se plimba. Inimioasa, ea salva animalele prinse in capcanele vanatorilor si le ingrijea pana se faceau bine. O mare bucurie ii cuprinde inima de fiecare data cand reusea sa mai salveze cate o biata vietate: caprioara, iepuras sau bursuc. Intr-o primavara, mergand ea prin padure, fermecata de frumusetea naturii renascute s-a ratacit. Oricat s-a straduit ea sa gaseasca drumul inapoi spre casa, nu a reusit. Intunericul s-a lasat si ea era din ce in ce mai inspaimantata de zgomotul padurii. Mergand in nestire la un moment dat ea a cazut intr-o prapastie adanca. Aici au gasit-o dimineata, animalele carora fata le salvase viata. Din pacate, **Brandusa** murise, si oricat au incercat ele sa o readuca la viata, nu au reusit. Necajiti, plangeau toti de mila blandeii fete. Si fiecare lacrima care cadea din ochii lor se transforma intr-o floare frumoasa, fina si gratioasa ca si fata cea buna. Iar culoarea florii avea culoarea ochilor frumosi ai fetei. Asa se face ca, in fiecare primavara, cand caprioarele, iepurasii, bursucii sau alte vietati incep sa umble prin paduri, isi amintesc de fata cea miloasa si plang inca dupa ea. Lacrimile lor se transforma in branduse care impanzesc padurile si vaile luminoase.

35. Ciuboțica cucului

De sute de ani florile au ascuns înțelesuri secrete derivate din mitologie, folclor, religie și din simboluri istorice. În epoca victoriană se utiliza alfabetul secret al florilor pentru a comunica sentimente care nu ar fi putut fi exprimate prin viu grai. Ciuboțica cucului reprezenta “frumusețea tânără”. Originea numelui provine de la anglo-saxoni care o numeau „Cheie de flori” și o asemănau cu un buchet de chei, emblema Sfântului Petru. Conform legendei, într-o zi, Sfântul Petru a auzit zvonuri cum că oamenii încercau să intre în rai prin ușa din spate în locul ușii din față, ale cărei chei le deținea. Agitat din cauza lipsei de respect, Sf. Petru scapă buchetul de chei iar acesta ajunge pe pământ, prinde rădăcină și astfel se nasc florile de ciuboțica cucului. Brusfel o numea “Herba paralysis”. Medicii elvețieni o foloseau în tratarea diverselor afecțiuni respiratorii.

Mica plantă medicinală, cu flori galben-aurii, care crește în poieni și luminișuri, în fânețe și în zonele muntoase, conține saponine, heterozide generatoare de ulei volatil, taninuri și flavonoide. În scop terapeutic se folosesc rădăcina și rizomul (*Primulae rhizoma cum radicibus*), florile (*Primulae flos*), frunzele (*Primulae folium*).

Are un efect acțiune puternic expectorant și fluidifiant a secrețiilor bronhice datorită saponozidelor. Acestea reglează secreția bronșică determinând fluidificarea ei și ușurarea expectorației. Este o plantă medicinală utilizată de fitoterapeuți în tratamentul afecțiunilor aparatului respirator și pulmonar (tuse de diverse etiologii, rinită, pneumonie, gripă, bronșită, răceală, febră).

În plus, ciuboțica cucului este un bun diuretic natural și, la nevoie, un sedativ de nădejde și se recomandă în tratamentul afecțiunilor renale și ale vezicii urinare, insomnii ușoare, gută.

Extern, ciuboțica cucului se folosește sub formă de cataplasme calde, din frunze și flori proaspete aplicate pe locurile dureroase, planta având, în același timp, acțiune calmantă, cicatrizantă și hemostatică.

36. Cicoarea

"Într-o frumoasa legenda transilvaneana, cicoarea este asociata cu zâna florilor care se spala cu roua înainte de rasaritul soarelui pentru a nu fi vazuta de cineva. Fiind zarita într-o dimineata de Soare, acesta s-a îndrăgostit de ea si a trimis doi luceferi s-o peteasca.

Zâna pamânteana îi refuza spunându-le:

"Soare, sotior,/ E tot calator,/ Ziua peste sate,/ Noaptea peste ape!"

Suparat, astrul zilei o transforma în floare de Cicoare:

"Lasati-mi-o în pace,/ Ca mi-o voi preface/ Floare de cicoare/

Cu ochii dupa Soare,/ Când oi rasari, Ea s-o-nveseli!/ Când oi asfinti,/

Ea s-a ofili;/ Când oi scapata/ Ea s-a aduna".

De atunci se spune ca cicoarea sta tot timpul cu ochii dupa Soare pâna toamna târziu, iar florile ei se strâng seara, la apus, si se desfac dimineata, la rasarit."

Cunoscuta in antichitate ca planta medicinala si culinara, i se acordau si virtuti magice, mai ales de catre preotii daci, care o considerau "planta-plantelor". Numita de ei "dudau" - apelativ pastrat pana astazi in multe zone ale tarii, ea intra in componenta celor mai puternice descantece de boala si dragoste.

In Occidentul european, primul care a descris cicoarea ca planta cu virtuti magice a fost Paracelsus. El spunea ca florile ei se intorc dupa soare, ca forta ei maxima se implineste atunci cand razele acestuia o ating, ca dupa sapte ani, radacina ei se transforma in pasare. Hildegard van Bingen, calugarita vindecatoare de la inceputul Evului Mediu, ii conferea, si ea, insusiri ezoterice, afirmand: "Cel care se incumeta sa poarte permanent o cicoare asupra sa va avea putere nemarginita asupra celorlalti muritori, dar va fi urat de toti, cu o patima nestinsa."

Mai tarziu, in secolul 18, legendara cicoare apare in nemuritoarele povesti ale fratilor Grimm, unde se spune ca ea este o fecioara transformata in floare, dupa ce a asteptat in zadar, asezata pe marginea drumului, sa i se intoarca logodnicul necredincios. Neputandu-se desparti de locul suferintelor si sperantelor sale, l-a rugat pe Dumnezeu s-o lase acolo pana la capatul zilelor, ascunsa printre buruieni.

Si in folclorul transilvanean, cicoarea are o legenda straveche, legata de cultul soarelui. Candva, ea fusese o zana frumoasa, care obisnuia sa se imbaieze dimineata in roua, convinsa ca nu e vazuta de nimeni. Dar daca nici un ochi

omenesc n-a ajuns pana la farmecul ei, soarele de pe cer a vut-o si s-a indragostit nebuneste de ea. Hotarat sa si-o faca sotie, i-a trimis drept petitori doi Luceferi, unul de noapte si altul de zi. Fata a refuzat. Ce sot sa fie acela care-i "vesnic calator peste ceruri si ape"? Suparat, soarele s-a aprins si mai tare, parjolind padurile si campiile, iar pe zana a transformat-o in floare: Lasati-mi in pace/ Ca o voi preface/ Floare de cicoare/ Cu ochi dupa soare./ Cand oi rasari/ Ea s-o veseli,/ Cand oi asfinti,/ Ea s-o ofili.

Intr-adevar, floarea de cicoare e deschide la rasaritul soarelui si se inchide seara. In schimb, ea are cea mai lunga viata, rezistand pana iarna, ba uneori pana tarziu primavara, ascunsa bine sub culcusul zapezilor.

In unele locuri din Transilvania, pana in urma cu o suta de ani, mai exista urmatorul obicei, practicat de Ziua Inaltarii Maicii Domnului la cer: inainte de rasaritul soarelui, fara a rosti nici o vorba sau fara a raspunde cuiva la salut, te duceai si atingeai o floare de cicoare cu mana dreapta, rostind, cu fata intoarsa catre rasarit, urmatorul descantec: Fiti laudate in numele lui Isus, mandre flori de cicoare, care intariti sangele si vindecati ranile si tot raul de pe acest pamant, si va pastrati puterea pe care v-a dat-o Dumnezeu si Sfanta Fecioara Maria". Dupa care faceai de trei ori semnul crucii si dezgropai planta din pamant.

Medicina populara

In satele romanesti, cicoarea era folosita din stravechime, la o multime de boli: frunzele crude si petalele florilor se puneau pe rani si taieturi; cu cicoare pisata se ungeau bubele provocate de sifilis; bolile de ochi se tratau cu decoctul obtinut prin fierberea florilor, tot el era folosit pentru potolirea durerilor canceroase si scaderea tensiunii arteriale; pentru bolile de ficat, curatarea stomacului si innoirea sangelui, primavara se bea suc stors din frunzele fragede. Pentru hernie, se pisa radacina, se fierbea in apa si se bea lichidul.

Tratamente actuale

Boli de ficat - infuzie din doua grame frunze uscate, oparite cu 200 ml de apa. Se lasa 15 minute, se strecoara, se beau 2 cani pe zi.

Dureri de stomac - acelasi tratament ca si cel de mai sus.

Dureri de cap - macerat de flori de cicoare - o lingura de flori la un paharel de vin. Se lasa la macerat zece zile. Se beau 1-2 paharele pe zi, eventual indulcite cu miere.

Rani, taieturi - se aplica cataplasme facute din frunze crude.

Frumusete - curatenia zilnica a obrazului cu fiertura de flori de cicoare. Se lasa la infuzat 20 de minute. Se foloseste calduta.

37. Traista ciobanului

Traista ciobanului este cunoscută pentru calitățile ei curative din antichitate, când era folosită ca laxativ și afrodisiac; a fost, deasemenea, întrebuințată în Evul Mediu, după care a fost uitată de medicina clasică până în perioada anilor '40 când i-au fost descoperite proprietățile hemostatice. Desigur, în toată această perioadă de "uitare" a fost permanent utilizată în medicina populară ca și tonic uterin, hemostatic și cicatrizant.

În toate limbile europene denumirea ei cea mai frecvent folosită este aceeași, traducerea denumirii latine "bursa pastoris" – "traista ciobanului". La noi mai este denumită popular "buruiană de friguri", "coada pisicii", "punguța popii", "tășcuță".

Are rădăcină lungă, pivotantă și tulpină erbacee neramificată ce poate ajunge între 15-50 cm lungime; frunzele formează, ca și la păpădie, o rozetă la baza tulpinii, iar florile sunt mici, albe, grupate într-o inflorescență. Fructele, mici și în formă de inimă, sunt cele ce au generat numele plantei.

Înflorește de primăvara până toamna. Terapeutic se folosește partea aeriană, care este mult mai bogată în principii active dacă se recoltează împreună cu rozeta de frunze de la baza tulpinii. Se recoltează în lunile aprilie-mai, în timpul înfloririi și se usucă la umbră, în strat subțire. Are capacitatea de a absorbi sărurile din sol, dacă sunt prezente în exces, și poate fi cultivată în acest scop.

O întâlnim peste tot, pe lângă garduri, drumuri, case, parcuri și grădini. Ne însoțește, cu florile ei albe, mici și delicate, de primăvara până toamna și într-atât face parte din peisaj încât arareori o mai observăm. Atât de discretă și aparent neînsemnată și totuși atât de valoroasă...

Este originară din Europa, dar în prezent este răspândită pe tot globul, cu excepția zonelor mediteraneene; poate fi întâlnită chiar și în Groenlanda. Crește de la câmpie până în etajul subalpin. Traista ciobanului i-a însoțit pe europeni oriunde au migrat și se pare că era necunoscută pe continentul american până la debarcarea primilor europeni. Preferă zonele umede și însorite, unde se dezvoltă foarte mult, dar poate fi întâlnită și în zone umbrite și uscate.

Compoziție chimică

Traista-ciobanului conține:

- colină și acetilcolină cu efect de stimulare a contracțiilor musculaturii netede a tubului digestiv, uterului, vezicii urinare;

- taninuri cu efect cicatrizant și antihemoragic;
- flavonozide cu acțiune diuretică și antiinflamatorie;
- saponozide cu efect diuretic;
- rășini;
- alcaloizi;
- săruri de potasiu;
- acid fumaric cu acțiune antitumorală;
- vitaminele B1, B2 și C.

Acțiuni terapeutice

astringent;

antihemoragic;

cicatrizant;

tonic al musculaturii intestinale, datorită conținutului de colină și acetilcolină; acesta este motivul pentru care, aparent paradoxal, traista ciobanului este eficientă în tratarea constipațiilor ce au drept cauză atonia intestinală, deși este astringentă și antidiareică;

tonic al vaselor sanguine;

tonic al musculaturii uterine;

diuretic;

antiscorbutic;

reglator al tensiunii arteriale;

antiseptic urinar;

antiinflamator.

Indicații terapeutice

Cu administrare internă:

- menoragii (hemoragii uterine cu flux excesiv în timpul perioadei menstruale)
- metroragii (hemoragii uterine ce apar în afara perioadei menstruale). În ambele situații traista ciobanului se combină bine cu crețșoara);

- fibrom uterin însoțit de hemoragie;

ATENȚIE! Traista ciobanului nu va fi folosită de femei în timpul sarcinii datorită efectului tonic asupra musculaturii uterine, dar poate fi folosită cu succes, și e chiar indicată, imediat după naștere, pentru limitarea hemoragiei;

- hemoragii interne (ca adjuvant) alături de răchitan și coada racului

- gastrită, ulcer gastric, ulcer duodenal alături de gălbenele și tătăneasă;

- hemoroizi sângerânzi;

- diaree, alături de răchitan și scoarța de stejar;

- hipertensiune arterială împreună cu vâsc, păducel și talpa găștei;

- hipotensiune arterială, alături de rozmarin; are o calitate rar întâlnită în lumea plantelor, aceea de reglator al tensiunii arteriale: contribuie la scăderea tensiunii atunci când este prea ridicată și la creșterea ei atunci când e diminuată;

- infecții urinare și litiază urinară, alături de zămoșiță și frunzele de mesteacăn, datorită proprietăților diuretice.

Cu administrare externă:

- leucoree (spălături vaginale cu macerat de traista ciobanului) ;

- răni sângerânde (cataplasme sau spălături cu macerat) ;

- hemoroizi sângerânzi (băi de șezut cu macerat).

38. Ochiul boului (*Aster alpinus*)

Numita si “Aster” , floarea de ochiul boului simbolizeaza farmecul , gratia , rabdarea, iubirea pentru varietate , eleganta , amintirea , credinta , puterea si dragostea. Floarea recunoscuta a zeitei Venus, ochiul boului este in China un simbol al fidelitatii.

Cuvantul “aster” provine din limba greaca , avand semnificatia de “stea”. Alaturi de crizantema , ochiul boului este una din florile clasice ale toamnei.

In vremurile de demult , se credea ca frunzele arse ale florii ochiul boului pot alunga serpii si spiritele rele.

Considerate drept flori sacre ale zeitatilor grecesti si romane , florile ochiul boului au aparut pe pamant, conform unei legende , atunci cand Fecioara (Virgo) a scuturat deasupra lui praful stelelor.

Intr-un alt mit, se spune ca zeita Asterea a inceput sa planga de mahnire atunci cand a vazut ca pe pamant nu exista stele , iar lacrimile ei s-au transformat in florile ochiul boului.

Intr-o alta poveste mitica , Aegeus , regele Atenei, trimitea in fiecare an 7 baieti si 7 fete regelui Cretei , pentru a fi jertfiti Minotaurului, legendara creatura cu corp de taur si cap de om. Intr-unul din ani, Theseus , fiul lui Aegeus , s-a oferit voluntar acestui sacrificiu , in speranta ca il va uide pe Minotaur. Inainte de a pleca el i-a spus tatalui sau ca , daca va izbandi in incercarea lui, la intoarcerea spre Atena va arbori pe catargul vasului niste panze albe , in locul celor negre intinse la plecare. Odata ajuns in Creta , el s-a indragostit de Ariadna , fiica regelui din acesta insula. Cu ajutorul ei , el a gasit drumul care Minotaur prin labirint, si a reusit sa il omoare. La intoarcere el si-a uitat insa fagaduinta de a pune pe catarg panzele albe , asa ca Aegeus , cuprins de disperare , s-a sinucis. Florile purpurii de ochiul boului au rasarit pe pamant in locul in care i se scursesese sangele , in urma unei magii facute de vrajitoarea Medea , fosta lui sotie.

Intr-un mit roman , una din driadele pazitoare peste pajisti , paduri si poiene , nimfa Belides , era responsabila de nasterea florilor. In timp ce dansa, impreuna cu alte nimfe , la marginea unei paduri, ea a devenit obiectul admiratiei lui Vertumnus , divinitatea livezilor .Pentru a scapa de nestapanitul zeu , Belides s-a transformat in floarea ochiul boului.

39. Sângele voinicului

Odată, cândva,
doi frați,
mai frumoși decât copacii ce privesc norii
și cu ochii așa de albaștri încât până și cerul îi invidia,
s-au îndrăgostit de aceeași fată.
Dar fata nu putea să fie decât a unuia dintre ei...
Frații s-au luptat pentru ea.
Cel învins a plecat spre nicăieri.
În drumul său, omului fără glorie i-au căzut câteva picături de sânge pe o plantă,
iar de atunci aceasta se numește *Sângele voinicului*...

40. Omagul

Denumire stiintifica: Aconitum tauricum. Fam. Ranunculaceae.

Denumire populara: iarba-rea, iarba-bubei, iarba-coifului, iarba-fierului, iarba-jermilor, napsor, omac, toaie.

Se folosesc tuberele telor.

In traditia populara: plamadita in rachiu de drojdie, ta se folosea contra reumatismului. Din radacinile pisate, amestecate cu untura, se facea o alifie cu care se ungeau ranile cu ermi, mai ales la animale. La franturile de maini sau picioare se faceau legaturi cu radacina de tataneasa, fiert in lapte dulce. Turta se punea pe rani diverse, era facuta cu faina. Se mai lua pentru combaterea tusei sau nevralgii de asemenea macerata in tuica tare.

Compozitie chimica: in scopuri medicinale se folosesc tuberii laterali, tineri (Tubera Aconiti) tuberculii de rezerva (nede dezvoltati) contin o cantitate de aproximativ doua ori mai mare de alcaloizi decat tuberculul florifer. Total intre 0,50-0,60%, alcaloizi totali din care 30% aconitina.

Alcaloizii din aconit sunt substante cu caracter de esteri care se afla in produsul vegetal fie liberi, fie legati de acidul aconitic. Prin hidroliza se dedubleaza, producand o baza aconina si cate o molecula de acid acetic si acid benzoic(la unele specii inrudite poate fi inlocuit cu acidul veratric). Mai contin: aconitina, neopelina, napelina, mesaconitina, hipaconitina si picroaconitina. In afara de acestia se mai gasesc si aconelina, sparteina, efedrina, rezine, grasimi, inozita, acizi organici (aconitic, itaconic, malic, citric, tartric, oxalic, succinic, malonic, pirolidin-carboxilic, ascorbic), proteine, zaharuri (maltoza, zaharoza).

Actiune farmaceutica: extern preparatele de aconit aplicate pe piele sau mucoase produc o excitare initiala a terminatiilor nervoase senzoriale, urmata de o scadere a sensibilitatii ca o consecinta a anesteziei. In acelasi timp apare o senzatie de caldura urmata de o furnicatura caracteristica, prurit, diverse paretezii, ajungand pana la anestezie deplina.

Intern aconitul sub forma de tinctura sau extract, actioneaza electiv pe terminatiile nervoase senzoriale in special ale trigemenului, al ticurilor dureroase faciale, sciaticii. Este un modifcator al sistemului nervos central cu depresii asupra centrilor bulbo-spinali.

In afara de efectul antinevralgic se mai pot folosi intern pentru a calma actitatea cardiaca, respiratorie si tuse. Mai rar in gastralgii si in unele cazuri de voma.

Nu exista dependenta fata de acest produs.

Atentiune! Sunt contraindicate in afectiunile cardiace si vasculare. In doze mari provoaca moartea fiind unul din cele mai puternice otravuri.

In cazul intoxicatiei apar in ordine urmatoarele simptome: greata, dispnee, furnicaturi ale limbii, nasului, buzelor, midriaza, neregularitatea si oprirea functiilor respiratorii si cardiace, moartea prin asfixie.

Doze: tinctura 60 picaturi=1g Doza maxima este de 0,30 g o data, pentru 24 ore 0,60 g. La copii intre 3-5 ani 2 picaturi o data-5 picaturi la 24 ore. Intre 6-10 ani, 5 picaturi o data-10 picaturi in 24 ore. Intre 11-15 ani 5 picaturi o data-10 picaturi la 24 ore. Copiilor sub 3 ani nu se administreaza.

Extractul de aconit pulbere se va lua 0,03 g o data si 0,06 g in 24 ore. Se va folosi numai la indicatia medicului, iar retetele efectuate la farmacie.

Se poate folosi la urmatoarele afectiuni: congestii pulmonare, gripe, guturai, laringite acute, nevralgii diverse, pneumonii, sciatica, ticuri nervoase ale fetei, tuse, zona-zoster.

Preparare: indicat ar fi sa se faca in farmacii tinctura.

-Tinctura. Se va rade o radacina sau in cazul in care este uscata se va macina cu rasnita de cafea. Se va pune 25 g de radacina la 250 ml alcool de 70%. Se va tine timp de 15 zile la temperatura camerei, agitand din cand in cand. Dupa aceasta perioada se va strecura. Se va pastra in sticle de culoare inchisa cu dop ermetic. Se va administra ca mai sus (doza maxima). Este foarte util in cazurile de cancer pentru calmarea durerilor folosit extern.

Se pot face si creme sau unguente in cazurile in care se doreste o crema anestezianta in zona-zoster, nevralgie de trigemen, sau alte afectiuni dureroase, inclusiv cancerul pielii. In cazurile in care este vorba despre escara se indica aceasta crema care va ndeca rapid afectiunea.

Este interzis sa se depaseasca doza maxima intern.

41. Toporași

Toporasul este o planta cunoscuta de primavara. Mai este cunoscuta sub denumirea de micsunea, tamioara, floare domneasca, cirligel, cocosel, pantofiori, violeta s.a. Sunt niste flori foarte parfumante, amintesc de mirosul de tamiea. De aici si denumirea de tamioara.

Legenda spune , ca regele Ghetii si-a dorit o mireasa ,care sa-i poata topi inima si sa-i aduca fericirea. Astfel , i s-a gasit o fata pe nume Violeta, de care acesta s-a indragostit., facindu-l mai bun. Violetei i s-a facut dor de oamenii intre care traise si a cerut regelui Ghetii sa se poara reintoarce la oameni in fiecare primavara si apoi sa revina in imparatia Ghetii. Regele i-a implinit dorinta si astfel a aparut aceasta minunata floare.

O alta legenda spune, ca una dintr-er frumoasele fiice ale lui Atlas , fiind urmarita de razele arzatoare ale lui Apollo, zeul soarelui, i s-a adresat lui zeus , implorindu-i protectia .Atunci maritul stapin al fulgerului a ascuns-o intr-un cring umbros , transformind-o intr-un toporas inbalsamat.

De altfel au indragit toporasii nu numai grecii antici , ci si romanii. poetii romani au cinstat frumusetea acestor flori, iar in unele orase ale Siciliei imaginea toporasului era imprimata pe monete.. La vekii gali toporasul simboliza neprihanirea si modestia ; in ziu de nunta asternutul nuptial era presarat cu toporasi.

Toporasii au fost cinstati de marii poeti Secspir si Seli. O deosebita dragoste le purta si Ghiote. El visa ca Veimarul, orasul sau drag, aidoma Atenei antice, sa se scalde in minunatul parfum de toporasi, deaceia de fiecare data , cand esea la plimbare , el semana aceste flori peste totlocul, unde era posibil. Era un zelator al toporasilor si renumitul rus I.S.Turghenev. **Simbolizare**-toporasul este un simbol al iubirii si al fertilitatii.

42. Pelin

De-a lungul timpului nici o alta bautura nu a avut parte de asa o poveste interesanta si controversata precum Absintheul. Aceasta bautura dateaza din cele mai indepartate timpuri, din antichitate, primele referiri apar in anii 1550 IC pe papirusuri Egiptene si texte din Siria antica, chiar si in biblie sunt facute referiri la aceasta licoare. La inceput aceasta bautura a avut o compozitie foarte simpla avand la baza vinul si planta care ii da si numele bauturii **Artemisia absinthium** sau mai simplu cunoscuta sub numele de pelin. *Artemisia absinthium* creste in mod natural si se gaseste si in salbaticie in continentul European si in Asia.

Ceea ce este cel mai interesant si curios in acelasi timp este faptul ca oamenii nu vor sa auda de aceasta bautura din simplul motiv ca ea te "innebuneste", sau cel putin asa au auzit ei.....

Istoria mai apropiata a acestei bauturi ii crediteaza inceputurile moderne in perioada sfarsitului sec XIX inceputul secolului XX, fiind descoperita in forma ei moderna in regiunea Neuchatel din Elvetia langa granita cu Franta. In anul 1792 Dr. Pierre Ordinaire care o vindea si prezenta ca fiind un remediu medical cu uz general (elixir). Sora acestuia a vandut reteta unui maior din armata franceza care impreuna cu ginerele sau au deschis prima distilarie de Absinthe, Dubied Pere et Fils in zona Cuvert din Franta. A urmat in anul 1805 o a doua distilerie in Portalier Franta sub numele de Maison Pernod Fils, brand care a ramas unul dintre cele mai populare si baute Absintheuri din acea perioada.

Absinthe-ul a crescut foarte rapid in popularitate in Franta in anul 1840 cand armata franceza il primea pe campul de lupta ca remediu impotriva malariei. Cand s-au intors acasa de pe front acestia au adus cu ei si gustul lor pentru absinthe. Astfel in anii 1860 in Franta ora 17 era numita ora verde. Bautura era foarte populara in cadrul comunitatilor de artisti si oamenii din inalta societate din perioada aceea, insa nu apartinea exclusiv acestora pentru ca era bauta si de cei din clasa de mijloc. Atunci se credea ca are proprietati afrodisiace. In forma ei actuala ea este un amestec compus din 12 specii de plante care se lasa la macerat dupa care este adaugat alchool distilat dublu asemea tincturilor. Bautura poarta si porecla de Zana verde printe artistii vremii si ea inca le serveste pe post de muza si catalizator al sentimentelor oamenilor cu spirit creator in ziua de astazi. In anul 1912 aceasta bautura a ajuns in Franta sa fie mai populara decat vinul iar producatorii de vin nu au stat de-o parte ci au actionat, au faurit o campanie

foarte virulenta de publicitate negativa la adresa "efectelor" acestei bauturi asupra mintii umane.

In anul 2007 dupa analize extensive sa ridicat restrictia instituita in trecut in lume si Zana verde isi continua dansul in mintea celor care vor sa o elibereze din sticla in care ea este tinuta prizoniera. Intre bautorii mai cunoscuti de Absinthe trebuie mentionati: Picasso, Van Gogh, Manet, Edgar Degas, Toulouse Lautrec, Oscar Wilde, Hemingway, Gauguin, Monet, Ernest Dowson, Baudelaire, Arthur Rimbaud, Paul Verlaine, Edgar Allen Poe, Alfred Jarry, Guy de Maupassant. Pentru a putea intelege mai bine aceasta bautura este necesar sa stim la ce sa ne asteptam de la ea. Multi cred ca are un efect psihoactivator insa acesta este resimtit doar daca noi cei care o consumam avem cadrul propice ca el sa se manifeste. Modul in care aceasta bautura se prepara este un adevarat ritual intre cunosicatori. Pentru a elibera Zana verde din Absinthe acesta se mixeaza cu apa intr-o proportie cuprinsa de la 1 parte Absinthe si 2 parti apa pana la 1 parte absinthe la 5 parti apa. Procesul de mixare al Absinthe-ului cu apa se realizeaza lasand intr-un pahar in care avem Absinthe apa rece sa curga incet incet peste, astfel se formeaza un nor verde in paharul de absinthe moment la care legenda spune ca Zana verde ce este tinuta captiva in aceasta sticla de bautura este eliberata.

43. Brusturele

Denumirea științifică a brusturelui este *Arctium lappa*, numele de *Arctium* provenind din limba greacă, unde „*arktos*” înseamnă urs, iar „*lappa*” înseamnă, în limba celților, labă. Deci, *Arctium lappa* ar însemna laba ursului, probabil datorită formei frunzelor sale mari, care aduce întrucâtva aminte de urma labei unui urs.

Rădăcina de brusture era caracteristică în repertoriul medicilor populari din America și Europa. Europeanii au început să o folosească puternic în Evul mediu, atât ei cât și predecesorii lor erau convinși de rolul diuretic și de curățare al sângelui prin eliminarea toxinelor din organism, chiar și microorganismele ce produc sifilis. În medicina tradițională chineză și indiană, medicii foloseau brusturele pentru tratarea răcelii, gripei și alte afecțiuni ale gâtului și pieptului.

Brusturele este o plantă bianuală (trăiește doi ani). În primul an, brusturele are doar frunze, așezate sub forma unei rozete, un adevărat laborator de fotosinteză, care hrănește cu belșug de substanțe nutritive o rădăcină, transformând-o într-un depozit de substanțe. Din această rădăcină va crește o tulpină de până la 2 m înălțime, cu flori nu foarte spectaculoase, care până în toamnă se vor transforma în binecunoscuții scaieți, care nu sunt altceva decât semințele de brusture. Planta bună de recoltat este cea în vârstă de un an.

Brusturele s-a folosit din cele mai vechi timpuri ca un tonic pentru ficat. Are efect diuretic și ajută la eliminarea toxinelor din organism, tocmai de aceea este un bun remediu împotriva afecțiunilor pielii. Proprietățile sale antiseptice îl recomandă ca tratament pentru acnee, eczeme, psoriazis, pete maronii de bătrânețe, furuncul sau orice tip de iritație a pielii sau scalpului.

Planta are acțiune diuretică și diaforetică, cu eliminarea acidului uric și a toxinelor din organism. Efectul coleretic se datorează principiilor amare care stimulează secreția sucurilor digestive și a bilei, stimulează digestia, funcția hepatică și pancreatică. În uzul intern, brusturele se folosește împotriva răcelii, gripei, afecțiunilor renale, litiazei biliare, hipertensiunii, diabetului zaharat sau furunculilor. Totodată, ceaiurile de brusture ajută organismul să elimine toxinele. În uzul extern, brusturele și-a dovedit eficacitatea împotriva afecțiunilor bucale, herpesului, rănilor și ulcerărilor.

Complexul de substanțe active precum inulina, mucilagiile, principiile amare, lactonele sesquiterpenice, acizii grași și vitaminele, au determinat studiile de specialitate să dovedească proprietățile benefice asupra sănătății organismului.

44. Salvia

Legenda spune ca, dupa ce Maica Domnului cu micul Iisus in brate, a scapat de soldatii lui Irod care o hartuiau, ascunsa fiind in tufele de salvie, de altfel singura dintre plante care a primit-o si a ajutat-o in acele momente grele, a binecuvantat salvia, dandu-i puteri vindecatoare.

Se spune ca de atunci salvia, *Salvia officinalis*, are puteri miraculoase in aproape orice boala. Denumirea plantei vine din latinescul *salvare*, a salva, a vindeca.

In Romania, salvia se cultiva, mai ales, in judetele din sudul tarii, pe terenuri calcaroase si pietroase, expuse la soare. Frunzele argintii sau alb-cenusii, paroase, se culeg numai in zi cu soare puternic, inainte ca salvia sa infloreasca si inca de vreo doua, trei ori in decursul verii si al toamnei.

Preparatele din salvie, pulberea, tinctiura, otetul, uleiul volatil, infuzia, vinul, au efecte antimicrobiene, antihipertensive si antiinflamatoare, contribuind, in acelasi timp, si la scaderea nivelului de zahar din sange, calitate care o recomanda in terapia diabetului. Salvia ajuta si la curatarea sangelui si poate sa previna boala Alzheimer.

Persoanele care au probleme cu somnul sa umple o fata de perna mica, cu frunze uscate de salvie si s-o tina langa perna pe care doarm. Vara, pe vreme caniculara, una, doua cani de **ceai** de salvie poate fi o bautura racoritoare excelenta. Infuzia sau cataplasma din planta proaspata, zdrobita, calmeaza rapid locul intepaturilor de insecte.

Deoarece salvia are proprietati calmante, antibacteriene si antifungice, trateaza cu succes bolile de piele. Ranile, eczemele, micozele, iritatiile si arsurile se trateaza prin spalari zilnice cu decoct de salvie si aplicarea de cataplasme din frunze proaspete, zdrobite.

Ceaiul de salvie combate formarea cheagurilor de sange, fiind util in prevenirea si tratamentul infarctului miocardic si a durerilor generale coronariene. Pulberea de salvie, cate o lingurita de patru ori pe zi, in cure de 21 de zile, cu pauza de zece zile, se recomanda in caz de colita, enterocolita, colita de fermentatie, diverticulita. Ceaiul de salvie are un puternic efect revigorant mentinand tineretea celulelor care formeaza scoarta cerebrala si actioneaza benefic asupra unor **hormoni** importanti care mentin tineretea organismului. Studiile recente arata ca salvia actioneaza la fel cu cele mai noi tratamente in sindromul Alzheimer.

Ceaiul de salvie, consumat zilnic, cate o cana, mai ales de persoanele de varsta a treia, fortifica intregul organism, fereste de atacurile de apoplexie, calmeaza spasmele musculare, reduce tremurul mainilor, durerile de coloana, imbunatateste memoria, scade tensiunea si detoxifica organismul. Baile cu salvie inlatura oboseala, confera pielii o aroma placuta si mentin un tonus psihic bun. Atentie insa ca salvia, desi are multe virtuti terapeutice, poate face si rau mai ales, la excese. Salvia nu se recomanda persoanelor care sufera de epilepsie si femeilor care alapteaza. De asemenea, diabeticii insulinodependenti trebuie sa fie foarte precauti daca folosesc planta si sa-si supravegheze glicemia.

45. Gălbenele

Așa cum v-am obișnuit, aici vă vorbim despre cele mai comune și accesibile ingrediente din natură care sunt, în secret, balsamice pentru corpul nostru. Astăzi ne-am oprit la florile de gălbenele, pe care noi le îndrăgim. În cărți ele se numesc *calendula officinalis*, dar în popor le veți auzi numite și *crăițe*, *coconite*, *gălbename*, *boace*, *filimică* sau *salomie*. O floare trebuie să fie deosebită, spunem noi, pentru a avea atât de multe denumiri! Ah, și să vă mai spunem, a ajuns la noi tocmai din India, acum câteva sute de ani.

Care este povestea lor?

Științific, gălbenelele au fost denumite deoarece înfloresc în tot anul, uneori chiar invaziv, deoarece se răspândește prin semințe, iar vântul le aută mereu. În vechiul calendar roman, ele înfloreau la toate *calendele*, de aici și denumirea de *calendula*. În limba franceză, ele și-au luat numele de la soare, mai exact "florele soarelui", culoarea lor vie fiind cea care le-a botezat: "souci". În engleză, ele se numesc "marigold", deoarece, așa cum legenda spune, Fecioara Maria își împletea în păr flori de gălbenele; acestea fiind numite mai apoi "aurul Mariei" sau „aurul Maicii Domnului”. Denumire dată de primii creștini, care așezau în loc de monede, buchete de flori de gălbenele la mormântul Maicii Domnului sau în fața icoanelor ei. Tot legenda spune că Sfânta Fecioară folosea aceste flori în locul monedelor de aur, iar atunci când a fost atacată de tâlhari, aceștia au fost dezamăgiți să descopere că averea Sfintei Familii se număra în petale de gălbenea și nu în aur.

Unde se găsesc

Noi vara le plantăm în ghivece sau în grădină și doar privindu-le ne umplem de optimism în suflet, iar starea noastră de spirit ni se înviorează pe loc. Dar gălbenelele sunt și niște flori sălbatice, adesea le găsești prin toată țara în câmpuri, la marginea drumurilor sau a căilor ferate, ori de-a lungul gardurilor gospodăriilor. Înfloresc din mai și până în septembrie! Ca niște sori mici și perfecți, gălbenelele sunt frumoase și să fie oferite cadou, fiind niște flori despre care se spune că aduc noroc. Tot legenda lor spune că dacă le presari în apa în care te îmbăiezi, vei avea succes în tot ce vei face.

Săpunul nostru cu flori de gălbenele

Alege și săpunul nostru natural **”Petit Pixie”**, **perfect pentru pielea sensibilă a copiilor, dar și pentru orice alt tip de piele**. Căci este un săpun creat din ingrediente 100% naturale (miere, flori de galbenele și infuzie de mușețel), care **curăță pielea cu blândețe, o hrănesc și previn iritațiile**. Este un săpun fără parfum (nu am folosit ulei esențial), hrănitor, calmant și antibacterian. Poate fi folosit atât pentru piele cât și pentru păr.

Florile de Gălbenele aduc în compoziția săpunurilor naturale nenumărate proprietăți și beneficii pentru pielea copiilor și a adulților. Au o acțiune cicatrizantă, tonică, îmbunătățind circulația periferică, păstrează pielea fină și hidratată, au un efect calmant pentru iritații, sunt antiinflamatoare, antioxidante și antibacteriene. De asemenea, sunt antiseptice, ușor astringente și protejează pielea de microbi. Folosirea săpunului este bună și în cazul arsurilor solare sau provenite de la radiații, leziuni dermatologice, inflamații, vânătăi.

Noi folosim uleiul de gălbenele în toate săpunurile noastre, ca ulei de bază. Uleiul provenit din frumoasele flori poate fi făcut chiar și acasă și nu este deloc un ingredient banal, aduce în compoziția săpunurilor naturale nenumărate proprietăți și beneficii pentru piele. Are acțiune cicatrizantă, tonică, îmbunătățește circulația periferică, calmează iritațiile, face pielea mai fermă și mai tonifiată, este antiinflamator, antioxidant, ușor antibacterian, antiseptic, ușor astringent, antiradicalar și protector. Este recomandat mai ales pentru pielea uscată, sensibilă, pielea fragilă, delicată și pielea copiilor. Are efecte miraculoase în cazul tenului îmbătrânit, ridat, a arsurilor solare sau provenite de la radiații, leziuni dermatologice, inflamații, vânătăi.

Compoziția chimică a florilor de gălbenele

Chimic, florile de gălbenele au în compoziția lor: carotenoide (aprox. 3,5%), saponozide, alcooli triterpenici, taninuri, mucilagii, ulei volatil (cca. 0,02%), flavonoizi și glicozizi flavonici, steroli, substanțe amare, vitamina C, săruri minerale și substanțe proteice, urme de ulei volatil (sesquiterpene oxigenate) și acid malic.

Când trebuie culese

Florile se recoltează când sunt mature și când afară nu este rouă. Cel mai bine este să alegeți o zi uscată și însorită pentru a culege gălbenelele. Luați doar floarea, lăsând tulpina la o parte, și uscați-o în straturi subțiri, la umbră, într-un loc foarte bine aerisit. După ce s-a uscat, depozitați-o în pungi de hârtie, ferite de umiditate și de lumină.

Rețete de făcut acasă

Iată și câteva rețete de preparate cu flori de gălbenea, găsite în [Formula AS](#):

Comprese cu gălbenele

Peste 4 linguri de flori de gălbenele uscate turnați o cană de apă clocotită. Se lasă la infuzat 20 de minute, cu vasul acoperit, apoi se strecoară. Se aplică comprese cu ceai cald pe fața proaspăt spălată, timp de 15 – 20 de minute. Rezultate excelente se obțin în cazul tenurilor uscate, îmbătrânite, ridate, precum și al celor inflamate și înroșite.

Mască cu gălbenele, tărațe și lapte

Ingrediente: o lingură de tărațe de grâu, o lingură de lapte praf, ceai concentrat de gălbenele. Amestecați laptele praf și tărațele cu ceaiul de gălbenele până se transformă într-o pastă groasă. Se aplică pe față și pe gât, se lasă 30 de minute, apoi se îndepărtează cu apă caldă. Este foarte potrivită pentru tenul uscat, obosit, palid, are efect regenerant și revigorant, de asemenea, estompează ridurile.

Mască cu gălbenele, iaurt și lămâie

Ingrediente: 2 linguri de iaurt, 2 linguri de flori de gălbenele uscate mărunțite cu mâna, 4-5 picături de suc de lămâie. Amestecați gălbenelele cu iaurtul la temperatura camerei și lăsați să stea cel puțin 1 oră. Adăugați sucul de lămâie, amestecați bine, aplicați pe față, lăsați să acționeze 20-30 de minute, apoi clătiți. Are efect de îmbălbăstare și astringent, albește pielea și îi dă luminozitate.

Ulei de gălbenele

Într-un recipient de sticlă se pun 6 linguri de flori de gălbenele uscate și mărunțite, peste care se toarnă un sfert de litru de ulei de susan sau de măsline. Se închide ermetic vasul, apoi se pune la lumină și se lasă la macerat timp de 2 săptămâni. Se

strecoară, se pune uleiul în sticle sterilizate care se depozitează în loc întunecos și răcoros.

Se poate folosi simplu, aplicat pe piele, sau alături de alte ingrediente, în diverse preparate cosmetice. Aplicați-l pe corp și pe față. După epilare sau pensare, previne înroșirea și iritarea pielii.

Cremă nutritivă cu gălbenele

Ingrediente: 1 lingură unt de cacao, 2 linguri ulei de gălbenele, 1 jumătate lingură ceară de albine, 2-3 picături vitamina E.

Untul și ceara se pun pe baie de aburi până se topesc, apoi se iau de pe foc și se adaugă uleiul, amestecând continuu, și vitamina E. Se păstrează la frigider, maximum trei luni. Este regenerantă, calmantă, reparatoare, cu efecte de excepție în cazul pielii ridate, uscate, îmbătrânite.

46. Mușetelul

Musetelul este de departe cea mai raspandita planta medicinala. Datorita capacitatii sale miraculoase de a scadea febra, vechii egipteni il considerau floarea zeului Soare. Facand parte din familia *Asteraceae*, poarta denumiri pompoase, precum *Chamomilla recutita* sau *Matricaria suaveolens*. Numele de *Matricaria* provine din latinescul *mater*, etimologie usor de inteles, tinand cont de utilizarea sa in bolile mamelor si ale femeilor in general.

Denumirile populare sunt extrem de variate: mamorita, mositel, musatea, romanita, romonel, ochiul boului, poala Sfiintei Marii, marariul cainelui sau, prin Transilvania, romanica.

Musetelul, originar din sudul si sud-estul Europei, este raspandit astazi pe toate continentele. La noi, il intalnim in special in zona de ses, dar si in cea de deal, in locuri insorite si mai umede. Este cultivat in toate zonele tarii, dar il intalnim si pe langa drumuri si cai ferate, prin islazuri si pe langa garduri, prin lanuri si pajisti, amestecat cu alte plante, de multe ori pe locuri nisipoase sau prin saraturi. Are nevoie de umiditate, neputandu-se dezvolta bine pe solurile uscate. Semintele germineaza la 6 grade Celsius. Necesita insa multa lumina. De aceasta depinde atat corecta germinatie, cat si continutul de ulei volatil. Plantele tinere sunt sensibile la frig.

Cum se distinge musetelul medicinal

Planta erbacee, cu perioada de inflorire intre mai si august, musetelul are o radacina subtire, pivotanta, cu numeroase ramificatii dezvoltate superficial. Tulpina, de regula ramificata de la baza, striata si lipsita de peri, poate atinge o inaltime de 60 cm.

Florile au o culoare ce variaza de la alb la galben auriu. Ele sunt grupate in capitule terminale. Marginea fiecarui capitul este ocupata de flori albe, ligulate, care sunt femele, in timp ce la centru se gasesc florile hermafrodite, tubuloase, galben aurii, cu corola in cinci dinti. Important este de observat receptaculul capitulului care ne permite sa deosebim musetelul medicinal de alte specii lipsite de calitatile terapeutice ale acestuia. La musetelul medicinal capitulul este plan la inceputul infloririi, dar devine apoi conic si gol la interior, ceea ce deosebeste musetelul de *Matricaria inodora*, la care receptaculul este plin la interior si de *Matricaria matricarioides*, la care receptaculul este plan sau semiglobulos, iar inflorescentele

au diametrul mult mai mare, in jur de 1,5 cm pana la 4 cm. Un alt criteriu de a le distinge il ofera mirosul. Intreaga planta emana o aroma placuta, caracteristica, datorita uleiurilor volatile pe care le contine, celelalte fiind lipsite de mirosul caracteristic al musetelului.

Cum se recolteaza musetelul

Musetelul in medicina traditionala

Musetelul a jucat si joaca un rol atat de important in medicina traditionala deoarece contine un numar extrem de mare de substante active cu actiune benefica pentru organismul nostru. Astfel, florile contin ulei eteric, acid salicilic, uleiuri volatile, glucide, acizi organici, vitaminele B1 si C, minerale, precum calciu, fosfor, zinc, siliciu, cupru, mangan, molibden si fier.

Inca din Antichitate, uleiul de musetel era folosit contra nevralgiilor si a reumatismului articular. In Egiptul Antic, era folosit ca sudorific si febrifug in stari de raceala, gripa sau chiar malarie. Interesante sunt si istorisirile preotului si medicului naturist Johann Kunzle despre o anume "vrajitoare a musetelului".

Conform acestor relatari, cu ajutorul uleiului de musetel sau a musetelului fiert in lapte, ea reusea sa redea auzul, sa trateze durerile de ochi sau chiar sa vindece membrele paralizate (probabil anchilozate), iar cu musetel fiert in vin reusea sa trateze blocajele urinare.

Astazi, efectele terapeutice ale musetelului sunt in continuare supuse unor ample studii clinice si de laborator. Cu ajutorul tehnicilor moderne, au fost efectuate inclusiv studii asupra efectelor diferitelor structuri moleculare prezente in florile de musetel asupra unor culturi celulare, precum si pe animale de laborator, pentru a putea descifra suportul chimic al calitatilor terapeutice ale musetelului. Astfel, s-a pus in evidenta chiar si protejarea neuronilor de actiunea proteinei amiloide B, implicata in maladia Alzheimer. S-au pus, de asemenea, in evidenta proprietatile antibacteriene eficiente fata de stafilococul auriu, streptococ, proteus vulgaris sau colibacili.

De mare importanta este si actiunea sa vermifuga, antifungica, antiedematoasa, imunostimulatoare, de stimulare a actiunii fagocitare a granulocitelor, de inactivare a toxinelor microbiene sau de stimulare a cicatrizarii prin sustinerea granularii si epitelizarii. Actioneaza benefic atat asupra pielii, cat si asupra mucoaselor, stimuleaza si regenereaza tesuturile, normalizeaza metabolismul pielii si activeaza epitelizarea, actioneaza asupra mucoasei gastrice si intestinale, avand efect antiulceros si contribuind la vindecarea colitelor, la fel cum poate rezolva

inflamatiile cailor urinare.

Astfel, musetelul este antispastic, antihistaminic, antiinflamator, dezinfectant, carminativ, cicatrizant, emolient, antitoxic, analgezic, anestezic, decongestiv, calmant, anxiolitic, sudorific si tonic capilar.

Cine si cand poate utiliza musetelul ca leac

Datorita tuturor acestor calitati, precum si a faptului ca este foarte bine tolerat de organism, neavand aproape nici un fel de contraindicatii, musetelul este considerat un adevarat leac universal. Si aceasta mai ales pentru copiii mici la care trebuie o grija suplimentara in folosirea medicamentelor. Ceaiul slab de musetel, in schimb, le poate fi dat practic la orice indispozitie si mai ales impotriva crampelor si durerilor abdominale.

Sunt extrem de multe cazurile in care se recomanda utilizarea musetelului. In primul rand, in majoritatea afectiunilor stomacului si a intestinelor. In cazul balonarilor, a flatulentei, a digestiei lente, a enterocolitei, a durerilor epigastrice, a diareii, durerilor de stomac, secretiei stomacale abundente, a ulcerelor gastroduodenale, a gastritelor alergice sau hiperacide, a colitei spastice, a sindromului colonului iritabil, a constipatiilor atono-spastice etc. De asemenea, da rezultate foarte bune in cazul reumatismului, migrenelor, insomniei, stresului, febrei, iritatiilor ano-genitale, afectiunilor reno-urinare, cistitelor, nefritei, astmului bronsic, infectiilor renale si a bolilor ficatului.

In cazul racelilor si a gripei este recomandat ceaiul de musetel, eventual indulcit cu miere, dar si gargara cu ceai de musetel.

Este, de asemenea, folosit cu rezultate foarte bune in cazul tulburarilor menstruale, cum ar fi amenoreea, dismenoreea, oligomenoreea, a iritabilitatii premenstruale, a menstrelor dureroase, in cazul dezechilibrelor hormonale la pubertate, in cazul pruritului vulvar sau a altor afectiuni ale organelor pelviene.

Poate fi folosit cu succes in cazul tenurilor iritate sau congestionate, pentru curatarea obrazului gras, pentru tratarea blefaritelor, conjunctivitelor, a ochilor iritati sau a pleoapelor inflamate.

Ranile, ranile purulente, arsurile, hemoroizii, furunculoza, abcesele, diferitele ulceratii ale pielii, intepaturile de insecte, eczemele, aftele, gingivitele, stomatitele, abcesele dentare, amigdalitele, sinuzite, astmul alergic, laringitele se vor vindeca mult mai repede daca se va folosi infuzia de flori de musetel.

Este, de asemenea, de semnalat o foarte laudata si simpla reteta de slabit. In fiecare

seara, respectiv in fiecare dimineata, se opareste un pliculet de ceai de musetel impreuna cu o jumătate de lamaie cu 200 ml de apa si se acopera. Infuzia preparata dimineata se bea seara, iar cea preparata seara, dimineata. Toate aceste efecte aproape miraculoase depind insa de calitatea florilor culese, de modul de recoltare si de uscare. Datorita proprietatii deja mentionate a musetelului de a asimila si stoca diferite substante toxice, cum ar fi plumbul, in flori si din cauza degradarii calitatilor sale in cazul unei recoltari si uscari incorecte este extrem de important de unde ne procuram ceaiul. Altfel, riscam sa obtinem efecte contrare celor asteptate.

Trăia odata, la marginea unei păduri, o biată femeie văduvă. Bărbatul îi murise în pădure. Se dusesse să taie un stejar gros, dar trunchiul copacului a căzut peste el, peste căruță și peste cai. Biata femeie a rămas săracă lipită pământului și cu un copil de crescut. Muncea de dimineată până seara cu ziua pe la oamenii din sat și abia își ducea traiul de pe o zi pe alta.

Singura ei rază de soare era Mușat, băiatul ei, un copil harnic, cuminte și bun la suflet de pus la rană. Când mama lui se întorcea de la muncă, el îi încălzea mâncarea, îi pune masa iar apoi cu mâinile lui mici încerca să-i ia durerea din oase, oblojind-o cu frunze și flori de plante culese din pădure, doar de el știute. Nu se știe dacă puterea plantelor sau dragostea de fiu îi lua durerile bieteii femei, drept este că a doua zi se trezea proaspătă și înviorată.

Dar într-o zi femeia se îmbolnăvi rău de tot. Băiatul se învârtea pe lângă ea și încerca să-i facă toate poftetele, doar-doar s-o ridica din pat. Dar nici supă gustoasă și nici ierburile culese din locuri ascunse nu au avut putere.

Văzând asta, băiatul pleacă într-o dimineată la pădure cu gând că poate va găsi o plantă miraculoasă, care să o salveze pe mama lui. Și a mers, a mers, până s-a rătăcit. Se uita în dreapta, se uita în stânga, dar nu a mai recunoscut locurile acelea. Cu toate acestea nu s-a descurajat. A mers mai departe cu speranța în suflet.

Și iată că, deodată, a ajuns într-un loc cum nici nu-și închipuise vreodată. O poiană plină de flori, care mai de care mai frumoase și mai mirositoare. Iar în mijlocul poienii se afla o floare mai frumoasă și mai mirositoare decât toate celelalte. Băiatul se îndreptă spre acea floare și vru să o rupă. Atunci floarea grăi cu glas omenesc:

– Nu mă rupe, pământeanule! Eu sunt Zâna Florilor! Ce te aduce pe tărâmul meu?

Băiatul rămase uimit, dar răspunse:

– Ce să mă aducă, necazurile! Măicuța e tare bolnavă și am plecat să-i caut un leac.

Zâna stătu puțin pe gânduri, apoi îi răspunse:

– Ai nimerit bine, te pot ajuta, numai că...va trebui să-mi dai un lucru tare prețios.

– Orice, răspunse băiatul.

– Nu te grăbi să-mi răspunzi, stai și ascultă: singura cale e să te prefac într-o floare cu puteri miraculoase. Vei crește în grădinile oamenilor, le vei alina suferințele, dar nu vei mai putea vorbi cu mama ta decât prin glasul vântului.

– Așa să fie, zise băiatul, fără să stea prea mult pe gânduri.

Zâna făcu niște semne magice, doar de ea știute.

47. Sunătoarea

Sunatoarea (*Hypericum perforatum*) este o planta erbacee, perena, cu tulpina dreapta, ramificata in partea superioara, usor lemnoasa in partea de jos, prevazuta de-a lungul ei cu doua muchii, glabra si inalta pana la 1m. Frunzele, dispuse opus, sunt sesile, oval-eliptice, glabre si contin numeroase pungi secretoare, dand impresia ca prezinta puncte translucide (cand sunt examinate prin transparenta), de unde si denumirea de "perforatum" data acestei specii. Florile sunt grupate in varful tulpinii si ramurilor, sunt hermafrodite, pentamere; periantul este format din 5 sepale si 5 petale de culoare galben-aurie, iar androceul din stamine numeroase. Infloreste din iunie pana in septembrie. Fructul este o capsula ovala.

Produsul vegetal folosit: partile terminale (de 20-30 cm) in florite (Herba Hyperici)
Principii active: derivati antracenici (hipericina, pseudohipericina), ulei volatil, flavonozide avand ca aglicon hiperina, acizii cafeic si clorogenic, tanin.

Legenda spune ca sunatoarea a aparut acolo unde a curs sangele lui Ioan Botezatorul, cand a fost decapitat. Diavolul se temea atat de mult de puterea sa, incat a intepat frunzele, incercand sa distruga planta. Intr-adevar, daca ne uitam la lumina, observam parca niste „intepaturi” mici pe frunze.

In unele regiuni din Romania, pe data de 26 iunie, se impletesc coronite de sunatoare care se atarna in casa pentru a ocroti de boli si saracie.

Aceasta planta care infloreste la margine de drumuri si paduri, pe dealuri si cimpii, din iulie pina in septembrie, se mai nurneste in limbaj popular si buruiana-de-naduf, buruiana-de-pe-rozor, crucea-voinicului, drobisor, floarea-lui-loan, hemei-de-pamnt, lemnie, incheatoare, osul-iepurelui, pojar, pojarnita, sburatoare, sunaica, sovirvarita. Planta atinge o inaltime de 25-60 centimetri, are o tulpina lunga si ramificata si infloreste in cime galbeh-aurii. Pentru a o recunoaste sigur, zdrobiti o floare complet deschisa, va curge astfel din ea o seva rosie. Planta in florita este culeasa pentru a se pregati din ea ceai si bai, in timp ce pentru uleiul de sunatoare se folosesc numai florile. Credinta populara veche pune seva de culoarea singelui si cu actiune balsamica a florilor in legatura cu singele si ranile Mintuitorului. Intr-adevar, uleiul de sunatoare este eel mai bun ulei pentru rani, caci are efect calmant, antiinflamator si cicatrizant. O legenda despre aceasta

planta povesteste: „Cind apostolul preferat al Fiului Domnului se afla sub cruce, mihnit de moarte, a adunat cu grija plantele stropite cu singele sfint, spre a le darui ca amintire scumpa credinciosilor evlaviosi la moartea Mintuitorului." Seva rosie a aromatei plante lasa tainic impresia ca in sub-stanta purpurie a florilor galben-aurii ar trai ascuns un strop din singele Mintuitorului nostru.

In zi de Sihziene, simbolui fortelor sfinte ale luminii si caldurii, sunatoarea straluceste in toata splendoarea ei florala unica. Pe vremuri, fetele impleteau din ea coronite, iar cine dansa in jurul focului in noaptea de Sinziene trebuia sa poarte o cununita din sunatoare - coroana de Sinziene. In aceasta noapte plina de mister, fecioarele presarau ramurele de sunatoare pe apa, spre a vedea din inflorirea florilor ofilite cum va fi la anul cu petitorut lor.

In Austria superioara, tarantul pune, dupa un vechi obicei, planta intre doua felii de piine si o dadea viteior ca hrana, pentru ca animalele sale sa fie crutate de boli. Din pacate, aceasta traditie nu mai este urmata astazi decit izolat, in anumite familii credincioase.

Din cele spuse rezulta cit de apreciata a fost sunatoarea inca din timpuri stravechi. Ceaiul de sunatoare se foloseste in leziuni nervoase si boli nervoase de tot felul, in rani de pe urma unor lovituri si vatamari prin ridicat. El este insa si un leac excelent al diareei.

Nevralgia trigemenului poate fi si ea combatuta cu sunatoare, daca se beau zilnic 2-3 cesti cu ceai de sunatoare si se freaca (extern) cu ulei de sunatoare timp mai indelungat locurile afectate. Ne putem face singuri o tinctura de sunatoare care are efect in boli de nervi, nevroze si astenie insotita de insomnii. Tinctura este folosita, extern, ca frectie, iar intern, se iau o data pe zi 10-15 picaturi intr-o lingura cu apa. Tulburarile de vorbire, somnul agitat, accesele de isterie, somnambulismul sunt vindecate cu ajutorul sunatoarei, - la fel si incontinenta urinara si depresiunile. Din practica mea am observat ca in toate aceste boli, in afara intrebuintarii interne a ceaiurilor, pot aduce un ajutor eficace si baile de sezut cu sunatoare (a se vedea „Moduri de folosire"). Ele se fac o data pe saptamina, fiind urmate de 6 bai de picioare in celelalte zile ale saptaminii. Aceasta cura se recomanda in starile nervoase de orice fel.

Fetele tinere, aflate la virsta de crestere, ar trebui sa bea pentru un timp cite 2 cesti cu ceai de sunatoare zilnic; el sprijina dezvoltarea organelor genitale la femei si ajuta la inlaturarea dereglarilor ciclului.

Un leac natural foarte laudat este uleiul de sunatoare. N-ar trebui sa lipseasca din

nici o gospodarie. Poate fi preparat foarte usor in casa (a se vedea „Moduri de folosire”). Isi mentine puterea curativa timp de doi ani si este utilizat cu succes nu numai in ingrijirea ranilor deschise, a ranirilor proaspete, a hematoamelor, a inflamatiilor ganglionilor si a tenului aspru, ci este si un produs eficace de frictionare in cazul durerilor de spate, de lumbago, de sciatica si reumatism. Pentru a avea la indemna un leac casnic contra arsurilor si a oparirilor, se tin florile in ulei de in. Acest ulei se foloseste si la arsurile de soare.

Sugarii cu dureri de burta (colici) se linistesc daca burtica le este masata cu ulei de sunatoare. - O taranca pe care o cunosc vindeca toate ranile, chiar si pe cele ale animalelor ei de casa, cu acest ulei. Barbatul sau a fost odata ranit grav la mina de o unealta. Compresile cu ulei de sunatoare au inlaturat curind toate durerile, iar ranile i s-au vindecat fara probleme. - Un alt taran a tratat cu succes o rana externa grava de la piciorul calului sau cu ulei de sunatoare.

Un doctor a constatat la o fetita de 8 ani o inflamare a ganglionilor limfatici abdominali. De fiecare data cind frigul actiona asupra fetei, intern sau extern, ea avea dureri de burta, in cele din urma zilnic, in special dimineata. Mama ei a citit ca uleiul de sunatoare poate fi folosit cu succes in inflamari ale ganglionilor. A inceput sa frece burta copilului de fiecare data cind se vaita de dureri. In scurt timp, acestea i-au trecut.

48. Tătăneasa

În limba dacilor, tataneasa se numea prodiarnela, fiind folosită încă de acum câteva mii de ani pentru tratarea ranilor și a fracturilor, precum și pentru diferitele acțiuni interne. De la daci se pare că a învățat această plantă celebrul medic roman Dioscoride, care a inclus-o apoi în nu mai puțin celebrul său tratat "Materia medica", în acest fel denumirea dată supraviețuind până în zilele noastre. Poate nici o iarbă de leac nu a fost atât de pretuită și iubită în popor ca tataneasa, care, fără discuție, intră în clasamentul primelor zece plante tamaduitoare folosite de romani. Utilizarea tatanesei în scopuri terapeutice este menționată de etnobotanisti, practic, în toate zonele țării. Din Banat în Bucovina, din Oltenia în Transilvania, tataneasa era principalul leac extern contra fracturilor, a scurăturilor și a plagilor de toate felurile. Pe cale internă, se administra contra herniei (dacă bolnavul voia să se tamaduiască repede, trebuia să mănânce turte din tarate amestecate cu rădăcini pisate de tataneasa, să se încingă cu o legătură făcută cu tataneasa și pedicuta, să se crute de la efortul fizic macar 3-4 săptămâni). Ca vitalizant puternic (una din denumirile populare ale tatanesei este aceea de iarbă întăritoare), tataneasa amestecată cu miere era dată celor bolnavi de tuberculoză ("hectica") și de astm ("suspîn"). Decoctul de rădăcină era băut în loc de apă de bolnavii de gastrită hiperacidă și de ulcer.

Legăturile cu tataneasa erau folosite în Oltenia contra durerilor de cap, în Apuseni la scurături și dureri de oase, în Nordul Moldovei în gastro-enterită, în Banat contra durerilor de stomac, splină, rinichi. Zeci de rețete cu tataneasa au fost consemnate de către culegătorii de tradiții populare, rețete care vom vedea că se regăsesc și în medicina modernă.

Planta este cunoscută din antichitate, utilizată pe scară largă de vindecătorii daci, care o numeau pojarne sau taciune. Folosirea tatanesei în medicina populară este menționată de etnobotanisti în toate zonele țării. Din Banat în Bucovina, din Oltenia în Transilvania, tataneasa era principalul leac contra fracturilor, scurăturilor, a durerilor de toate felurile. Era unul din cele mai eficiente remedii contra herniei (vătămăturii). Dacă bolnavul voia să se tamaduiască repede, trebuia să mănânce turte din tarate amestecate cu rădăcini pisate de tataneasa, să se încingă cu o legătură făcută cu tataneasa și pedicuta, să se crute de la efortul fizic macar 3-4 săptămâni. Proprietățile vitalizante ale tatanesei erau la mare preț, de altfel una din denumirile populare ale plantei este aceea de iarbă întăritoare.

49. Ciurul zânelor (turțiță)

Carlina acaulis:-) Carlina i s-ar trage numele de la Carol cel Mare, care, se pare ca ar fi scapat de ciurma cu ajutorul ei (asa spune legenda:-)) De fapt e un ciulin fara coada, cu frunze tepoase, cu florile ca o turta; de unde si numele de turta, colacul babei, marul ciobanului, spinul cerbului, scaiul dracului, ciurul ielelor, etc. Miezul acestui spin se poate manca (atunci cand este moale)

50. Spânzul

Dupa ce randul trecut am invatat cate ceva despre trasaturile definitorii ale cactusului de Craciun, astazi va propunem sa descoperim farmecul unei alte flori de sezon: **trandafirul Craciunului**.

Aceasta este o specie protejata originara din regiunile montane, unde se dezvoltă la altitudinea de 1900 de metri. Habitatul sau se întinde din Alpii rasariteni, prin Germania, Austria, Elvetia si Italia, pana in nordul Balcanilor.

Din punct de vede botanic ea nu apartine familiei Rosaceae, dupa cum sugereaza numele, ci familiei Ranunculus. In mediul academic planta este numita **Helleborus niger**, insa in popor se vorbeste numai despre spanz.

Legenda spune ca un tanar pastor a vrut sa-i duca un dar pruncului Iisus. Auzind de darurile pe care le primise deja, el a realizat ca darul lui va fi prea modest. Era foarte sarac si nu avea bani decat pentru un mic buchet de flori. A inceput sa caute o planta, dar, pentru ca era iarna, nu a gasit. Disperat, a inceput sa planga. Un inger l-a auzit, iar in locul in care au cazut lacrimile pastorului, au aparut aceste plante.

Asocierea cu marea sarbatoare a **Nasterii Domnului** este prilejuita, desigur, de capacitatea acesteia de a inflori cu aproximatie de la sfarsitul lunii decembrie pana la inceputul primaverii. In ciuda asteptarilor, florile nu sunt de culoare rosie, desi pe masura ce imbatranesc albul lor capata treptat o nuanta rozalie.

Horticultorii au lucrat ani la rand pentru a obtine o varietate mare de culori sau exemplare rezistente la conditiile climatice mai severe, si au reusit. **Helleborus niger** este o specie care se distinge usor intre celelalte, am spune aproape de neconfundat, dar in acelasi timp este si foarte variata sub raportul dimensiunilor, formei sau a numarului de flori. Suprafata matasoasa a florilor si radacinile negre sunt definitorii.

Daca ravniti la o astfel de planta pentru gradina dumneavoastra fiti cu bagare de seama ce cumparati. Unele varietati vandute sunt plante cu o crestere slaba, care dau flori putine si mici. S-ar putea, asadar, sa nu aveti parte tocmai de spectacolul cromatic pe care vi-l doriti.

Totusi, cu putin noroc lucrurile vor intra pe fagasul normal, asta insemnand implicare putina si rezultate incantatoare. Toate cele 15 soiuri sunt deosebit de robuste si usor de ingrijit. Retineti ca pentru a se dezvolta armonios **trandafirul Craciunului** are nevoie de sol calcaros, iar distanta dintre plante (care prefera plantarea in grup) trebuie sa fie de aproximativ 10-15 cm. Daca preferati o anumita culoare, cel mai bine ar fi sa achizitionezi planta in perioada infloririi.

Spanzul poate fi crescut si in interior cu conditia sa fie plantat intr-un ghiveci suficient de mare, respectiv, sa fie asezat intr-un loc racoros si udat constant. Majoritatea speciilor de helleborus se inmultesc prin seminte.

Frunzele pedate ating intre 20 si 30 de cm inaltime iar florile se afla deasupra frunzelor. Trandafirul Craciunului este o planta perena din ale carei frunze, radacini si rizomi se prepara unele produse medicamentoase.

Din punct de vedere sistematic și strict botanic, spânzul aparține familiei *Ranunculaceae*, genului *Helleborus*, care cuprinde aproximativ 20 de specii de spânz, multe dintre ele crescând și în România. Numele de *Helleborus* provine din greaca veche și trimite cu gândul la puternicele proprietăți vindecătoare ale plantei, cunoscute fără îndoială și de antici, căci „*elein*” însemna rană, iar „*bora*” hrană. Este o plantă erbacee și în ciuda denumirilor de trandafir de iarnă și trandafirul Crăciunului, date de către occidentali, spânzul nu are nicio legătură cu trandafirii propriu-ziși, care aparțin familiei *Rosaceae*.

Plantele din genul spânzului sunt originare din Europa și Asia, și cea mai mare concentrare de specii se întâlnește în Balcani și Carpați. De obicei, în țara noastră spânzul crește la altitudinea de peste 500 metri. Este o plantă cu rizom lung și rădăcini puternice. Are o tulpină dreaptă, nu mai înaltă de 50 centimetri. Frunzele sunt mari, cu 5-7 lobi. Florile sunt mari, cu miros specific și culoarea petalelor variabilă în funcție de specie, de regulă acestea fiind verzi, roșu-purpurii, albe sau roșu-violaceu închis.

Spânzul este una dintre plantele erbacee cu înflorirea cea mai timpurie între toate speciile care cresc la noi în țară, căci înflorește primăvara devreme, de regulă în lunile februarie-martie. În fitoterapeutică, sunt folosite mai ales rădăcinile și rizomii.

Deoarece spânzul este și o plantă cu aspect decorativ, în Occident a devenit de mulți ani o plantă de grădină. Iubitorii de flori ornamentale îl apreciază pentru înflorirea sa timpurie, rezistența deosebită la înghețurile bruște și toleranța la locuri umbroase, spânzul nefiind o plantă iubitoare de lumină. Cea mai apreciată specie pentru rol decorativ este *Helleborus orientalis*.

Planta are un rol special și în folclorul european, căci în miturile străvechi se crede că spânzul este folosit în cadrul ritualurilor vârmitești de invocare a demonilor. În folclorul vechi românesc, alături de soc, spânzul este considerat a fi una dintre plantele îndrăgite de Diavol. Această credință poate avea la bază temerea oamenilor de proprietățile otrăvitoare ale spânzului. În mitologia greacă, Melampus din Pylos s-a folosit de spânz pentru a le vindeca de nebunie pe fiicele regelui Argos, fetele fiind blestemate inițial de Dionisos.

Spânzul negru era numit și Trandafirul Crăciunului în Europa Apuseană, denumirea având la bază o veche legendă conform căreia planta ar fi apărut din lacrimile vărsate pe zăpadă de către o fetiță care era atât de săracă încât nu a găsit niciun cadou pe care să-l ofere pruncului sfânt născut în ieslea din Betleem. În timpul asediului orașului cetate Kirrha de către Liga Ampyctonică, grecii antici au folosit mari cantități de spânz pentru a otrăvi rezervele de apă ale cetății. Apărătorii cetății au suferit de crize violente de diaree fiind ulterior incapabili să oprească cucerirea cetății.

La români, spânzul nu era doar o simplă plantă medicinală. Atât puterea, cât și toxicitatea sa crescută i-a făcut pe români să o trateze ca pe o adevărată plantă magică. În popor se vorbea pe vremuri de o așa numită putere ascunsă a spânzului.

Forță care, la fel ca la alte plante cu statut asemănător, putea fi orientată în bine sau în rău, în funcție de intenția celui care o folosește. La români, exista deci încă din cele mai vechi timpuri, credința că cele mai puternice plante din farmacopeea tradițională, precum mătrăguna, cucuta sau spânzul au puterea de a se „răzbuna” pe cel care le folosește în scopuri rele, sau este măcinat de gânduri necurate atunci când le culege. Culegerea spânzului, și prin extensie a celorlalte plante, era efectuată pe vremuri doar de cei care postiseră și se rugaseră înainte.

Cutumele populare opresc culesul spânzului pe lună plină, deoarece se credea că puterea vindecătoare a spânzului era greu de controlat de către vrăciul sau

vrăjitoarea vindecătoare. La români, spânzul se recolta înainte de sărbătoarea Sfântului Gheorghe, actul fiind săvârșit doar de către o fetiță sau o bătrână care spunea de trei ori Tatăl Nostru înainte de a-i scoate spânzului rădăcinile din sol.

51. Hameiul

Plantă perenă, dioică, volubilă, cu frunze opuse, palmat-lobate, cu 5 lobi ascuțiți având marginea serat-dințată, aspre; florile-mascul sunt dispuse în cime mici și verzi, iar cele femele în inflorescențe pendente sub formă de con (strobil). Fructele sunt achene ovoide ce conțin pe suprafața lor glande secretoare. Se folosesc inflorescențele femele, recoltate în perioada august-septembrie.

Se consideră că denumirea generică *Humulus* derivă din germanicul *Humel* sau *Humela* (purtător de fructe), ideea că aceasta ar proveni din latinescul *humus* – pământ umed – fiind considerată de unii nefondată. Denumirea speciei – *lupulus* – este diminutivul pentru *lupus* – lup, provenind dintr-o idee greșită cum că planta cu cârceii săi sugrumă alte plante.

Hameiul a fost cunoscut din antichitate, dar în vremea aceea nu era folosit încă nici ca plantă medicinală, nici pentru producerea berii. În secolul VIII, medicul arab Mesuë recomanda siropul de hamei pentru febră biliară și purificarea sângelui, recomandare făcută în Evul Mediu și de către Lonicerus (1528–1586), care mai adăuga proprietățile sale de a ameliora melancolia, oboseala, congestia splenică, impetigo și scabia.

Istoricul hameiului relevă, începând din Evul Mediu, utilizarea sa în principal ca aromatizant și conservant în prepararea berii. În regiunea Germaniei din secolul XI încoace, hameiul, având proprietăți antimicrobiene și o aromă ideală, a înlocuit toate substanțele utilizate până atunci pentru aromatizarea și conservarea berii. *Reinheitsgebot* (Legea germană pentru puritatea berii), formulată în 1516, susținea că berea poate fi preparată doar din apă, malț și hamei.

Paracelsus (1493–1541) recomanda hameiul ca remediu digestiv, iar Matthioli (1501–1577) îl menționa ca diuretic și stimulent biliar. Utilizarea medicinală a conurilor de hamei a fost descrisă de Hecker (1834) și Clarus (1864), atribuindu-i proprietăți sedative, de remediu în anorexie cauzată de gastrite și insomnie. De atunci încoace, mulți medici și farmaciști, atât din Europa, cât și din alte părți ale globului, au pomenit proprietățile sale sedative, alături de alte recomandări – creșterea părului, întinerire, digestiv, în probleme ginecologice, renale, tuse, răceli.

Medicina științifică românească din sec. XIX mai atribuia hameiului o acțiune diuretică ce îl indica în tratamentul gutei și reumatismului. De mare succes erau pernele cu hamei recomandate pentru efectul lor sedativ.

Una dintre cele mai studiate proprietăți medicinale ale hameiului este abilitatea sa de a induce somnul.

Conurile de hamei conțin rezine (humulonă și lupulonă), acizi amari, ulei esențial. Lupulina, substanță rezinoasă de culoare galbenă din compoziția sa, a fost izolată prima dată de către farmacistul francez Planche, în 1813.

Studiile farmacologice recente au mai găsit pentru hamei efecte antioxidante, antiinflamatoare, antifungice, chemopreventive și citotoxice, efecte ce le pot da mai multe posibilități de utilizare în produselor naturiste.

Inflorescente femele de hamei - *Humulus lupulus* L., fam. Cannabinaceae.

Acțiune: sedativa, anafrodisiaca, tonic aperitiva, stomahica, diuretica; stimulează secreția biliară și ajută la eliminarea bilei în intestin.

Legenda: Numit și "lemnul-dracului", deoarece în stare sălbatică se agata de arbori, înfasurându-i întotdeauna în sens opus acelor de ceasornic" manifestare satanică. Era cultivat în majoritatea grădinilor de plante medicinale ale francilor, de la Marea Nordului până în Tirol. Școala din Salerno considera hameiul diuretic, iar o vreme s-a crezut că este afrodisiac.

52. Crețușcă

Specie ierboasă, perenă, înaltă de 100-120 cm, cu tulpina unghiulară, frunze mari, penat-compuse, cu 5-9 perechi de foliole, cea terminală mai mare și la rândul ei tripalmat sectată. Florile alb-gălbui, cu 5-6 petale, sunt grupate în cime multiflore, dese. Se recoltează iarba sau doar florile, în perioada înfloririi, în iunie-iulie.

Crețușca este o plantă medicinală cu o istorie îndelungată. Au fost găsite dovezi ale prezenței sale în câteva morminte din epoca bronzului, sugerând valoarea ei datând de secole, dinainte de Hristos. Pentru druizi era una din cele mai importante plante sacre, utilizată în ritualuri și medicină; a fost și favorita medicilor medievali, și de asemenea, regulat folosită ca remediu popular de vindecătorii satelor și comunitățile monastice.

Utilizarea medicinală a fost descrisă încă de la sfârșitul secolului al XVI-lea. În general, preparatele din iarbă sau flori au fost tradițional folosite în boli inflamatorii și ca diuretic. În majoritatea literaturii de specialitate este indicată sub formă de ceai, deși există și menționări de utilizare sub formă de tinctură.

În secolul XX a fost menționată în multe farmacopee ca agent stomahic, ca antiseptic urinar mediu, antireumatic, antiinflamator, diuretic și astringent.

Mult utilizată și sub formă de combinații în tratamentul naturist al reumatismului, în stomatite, gingivite, erupții tegumentare, nevralgii, febră, extern – în tratarea rănilor și cosmetică.

Crețușca este o sursă de acid salicilic, care a fost izolat pentru prima dată în 1838 chiar din această plantă, și modificat mai târziu în acid acetilsalicilic, atât de cunoscut astăzi sub denumirea de aspirină, denumire care și provine din *Spiraea* – vechea denumire a plantei. În 1980, cunoscutul producător de medicamente Bayer produce pentru prima dată acetilsalicilatul provenit din *Filipendula ulmaria* și îi dă denumirea de aspirină.

Printre constituenții chimici principali se numără flavonoidele 0,5% (până la 6% total flavonoide în florile proaspete), în particular spireozida în flori, iar hiperozida în frunze și tulpini; mai conține glicozide, de exemplu monotropidozida, care prin descompunere dă compuși ce intră în compoziția uleiului volatil. Gustul astringent se datorează unor substanțe înrudite cu taninurile. Cantitatea foarte redusă de ulei

esențial din plantă este compusă în principal din salicilaldehidă (cca. 75%) și feniletilalcool (3%), benzil alcool (2%), anisaldehydă (2%) și salicilat de metil (1,5%).

Mult utilizată în compoziția produselor naturiste de astăzi, ca diaforetică pentru răceli, frisoane, ca diuretică și ca remediu pentru tratarea reumatismului muscular sau articular, a artritelor. Este eficientă și în gută.

53. Mesteacăn

Ne-am obișnuit ca pădurile alb argintii să facă parte din peisaj; admirăm pretutindeni talia elegantă a mesteacănului și frunzele lui fremătătoare. Se știe mai puțin însă despre cât de multe întrebări au avut acești arbori de-a lungul secolelor, între cele mai importante fiind cele terapeutice.

Mesteacănul este originar din Europa și Asia Mică și este răspândit din zonele mediteraneene până în Siberia, dar în prezent crește și pe continentul nord-american. Denumirea științifică, „*Betula verrucosa*”, provine din „Betu”- termenul celtic pentru „arbore”, iar „verrucosa” desemnează glandele pline cu rășină de la baza ramurilor tinere.

În Roma antică mesteacănul era considerat un simbol al puterii și al autorității, iar pentru celți era un arbore sacru. În Scandinavia mesteacănul era arborele sacru al zeului Thor. Legende nordice spun că ramurile sale așezate deasupra ușii protejează casa de duhurile rele. În Franța medievală era considerat „arborele înțelepciunii”, din lemnul lui confecționându-se sceptrele pentru învățați.

Lemnul ușor de mesteacăn a fost folosit în Europa pentru confecționarea mobilierului, schiurilor, saboților, ca sursă de celuloză și combustibil. Norvegienii utilizau scoarța de mesteacăn pentru a-și acoperi casele, iar în Laponia aceeași scoarță era folosită pentru a se confecționa îmbrăcăminte. Deoarece se exfoliază ușor, aceasta a reprezentat în antichitate un bun înlocuitor al hârtiei. De la „*Betula*” provine termenul „bitum”, care inițial indica gudronul de mesteacăn, utilizat de populațiile neolitice pentru obturarea fisurilor și de către romani pentru refacerea vaselor sparte de ceramică. Ulterior această rășină a fost folosită, în special în Rusia, pentru tăbăcirea pieilor.

În Europa mesteacănul atinge înălțimi de până la 25-30m. Tulpina are culoare albă, este netedă și se exfoliază în fâșii circulare la copacii tineri, iar la cei bătrâni este fisurată, de culoare închisă. Frunzele sunt romboidale, de culoare verde deschis, lucioase, iar florile sunt unisexuate: cele feminine verzi, iar cele masculine maro-roșietice și sunt protejate sub solzii amentilor - „mâțișorii”, care cad după polenizare.

Mestecenii preferă terenurile silicoase, se dezvoltă deosebit de bine pe terenuri nisipoase și pietroase, dar tolerează bine și terenurile umede și argiloase. Datorită rădăcinilor extinse mai ales superficial, arborele regenerează terenurile degradate, transformând un sol uscat într-unul umed și permițând supraviețuirea altor specii

vegetale. Sunt utilizați pentru regenerarea terenurilor inerte și sterile.

Toate părțile acestui arbore pot fi folosite în scop terapeutic: mugurii, semințele, seva, frunzele și scoarța, dar cele mai utilizate sunt frunzele tinere care se recoltează din mai până la sfârșitul lui iulie, când sunt lipicioase și conțin cea mai mare cantitate de resine.

În medicina populară mesteacănul e folosit din cele mai vechi timpuri. Primele documente scrise despre utilizarea terapeutică a mesteacănului provin de la Sf. Hildegard, care în sec al XII-lea recomanda florile pentru proprietățile lor cicatrizante. În sec. al XIV-lea Konrad von Megenberg a scris pentru prima oară despre utilizarea sevei de mesteacăn, iar Mattoli, în 1500, descria capacitatea acestei seve de a dizolva calculii renali.

Seva de mesteacăn era un remediu bine cunoscut de scoțieni, care o recoltau primăvara și o utilizau pentru tratarea afecțiunilor renale. Aztecii preparau un extract apos din frunze de mesteacăn pentru tratarea dizenteriei, iar indienii Sonora foloseau preparate de mesteacăn pentru tratarea rănilor și indigestiei. În medicina populară românească seva de mesteacăn era folosită pentru creșterea părului, iar infuzia din frunze pentru afecțiuni ale rinichilor, gută și reumatism.

O veche legenda rusească spune ca un print de o frumusețe rară era iubit de către fiica unui împărat bogat, însă printul iubea o altă fată, fiica unui țărăn sarac. Pentru ca nu suporta ideea de a fi respinsă, fata împăratului merse la o vrajitoare care locuia într-o colibă din inima pădurii și îi porunci să facă o licoare magică, o vrajă puternică, orice era posibil numai ca printul să fie numai al ei, pe vecie. După ce văzu în globul ei de cristal cat de mare și de sinceră era iubirea printului pentru fata țărânului, vrajitoarea încerca să o convingă pe fata de împărat că nu e nimic de făcut atunci când iubire nu există.

Furioasă că vrajitoarea nu vru să facă ceea ce îi poruncise, fata începu să amestece la întâmplare toate licorile pe care le-a găsit, convinsă fiind că astfel va face ea însăși licoarea care îl va determina pe print să o iubească. După ce l-a chemat la palat și l-a convins să ciocnească un pahar de vin cu ea – vin în care turnase jumătate din licoare –, printesa a așteptat, cu inima saltându-i de bucurie, să primească primul "te iubesc" și să fie cerută de soție de către mult-iubitul ei print. Din păcate, așteptarea printesei s-a terminat așa cum nici măcar nu și-a imaginat vreodată, printul s-a transformat într-un copac falnic și elegant. De supărare, printesa bău ea însăși cealaltă jumătate din licoare și se transforma în urzică, astfel

ca cine dorea sa ajunga la frumosul mestecan si sa-l atinga, nu putea trece din cauza acestei plante. De atunci si pana acum, padurile s-au umplut de mesteceni, dar si de urzici, semn ca povestile de iubire dainuie in timp.

Asadar, mestecanul, frumos, elegant, asa cum numai un print al padurii ar putea fi. Creste falnic si misterios, melancolic, in padurile din zonele de deal si munte, acoperit de tunica alb-argintie care ii sporeste aura de mister. Oamenii de stiinta l-au numit *Betula alba*, in timp ce in popor i se spune mestecan si poate atinge varsta de 100 de ani. Datorita calitatilor sale curative, mestecanul este cunoscut inca din Evul Mediu, cand avea reputatia de copac sfant si viu. Nu exista parte a mestecanului care sa nu aiba reale beneficii pentru sanatate. Astfel, atat frunzele, mugurii, scoarta, dar mai ales seva sunt utilizate inca din cele mai vechi timpuri pentru ameliorarea sau chiar tratarea a numeroase afectiuni.

Cică Dumnezeu sfântul, pe cînd umbla pe pămînt, a ajuns odată ostenit tare într-o pădure. Se lăsă jos sub un stejar să hodinească. Și unde mi se porni un zvon în pădure și un foșnet, și unde începură greierușii să țîrîie și păsărelele pe ramuri să ciripească, de ți-era mai mare dragul. Vezi că toate vietățile codrului se bucurau că-l aveau pe Dumnezeu printre ele iar nu deasupra lor. Iepurașii făceau tumbe ca să-l învelească, căprioarele și cerbii se zbenguiau ca să-i bucure inima iar fiarele se înblînziseră, și niște mielusei pășteau alături de lupul cel nesățios.

Și Dumnezeu sfântul, bucuros că-și vedea făpturile atît de voioase și trăind în pace între ele, adormi în cîntecele păsărelelor.

Se potoliră toate, ca să-l lase să hodinească în pace. Dar copacii pădurii socotiră că ei nu l-au cinstit precum trebuie și precum făcuseră vietățile celelalte, că și ele au viață în ele, și porniră a se îmbrăca în hainele cele mai scumpe. Bradul falnic și mîndru, fagii și stejarii, toți se luaseră la întrecere, care să fie mai mîndru la port și mai fudul. Făcură apoi un zid de jur împrejurul locului unde hodinea Preasfîntul, ca să nu s-apropie vreo-făptură omenească și să-i turbure somnul.

Pe cînd steteau ei așa smirnă, fără să le foșnească vîntul - că se potolise și el - vreo frunză, numai ce se văzu venind în fugă un copac îmbrăcat ca vai de el. Venea, venea și din ramurile lui stufoase picurau lacrimi cît pumnul care se prelingeau peste coaja negricioasă a trunchiului lui voinic.

Copacii din jurul Domnului îi făcură semn cu vîrfurile lor să tacă dar mestecănul se jeluia amarnic zicînd:

- Cum să nu plîng, sărac de mine, că voi v-ați îmbrăcat toți în straie de sărbătoare, ca să-l cinstiți cum se cuvine, numai eu, vai de capul meu, n-am altceva decît straiiele astea ponosite pe mine !

Degeaba își foșneau ușurel copacii ceilalți frunzele, ca să-l facă să tacă, degeaba cătau cu ciudă vietățile pădurii la el... mestecănul plîngea și se jelea.

Dumnezeu, care se făcea că doarme, auzise jelanii mestecănului și-l cuprinse mila de bietul copac, care numai de dragul înfăptuitorului, ar fi voit să fie și el gătit ca ceilalți.

Deschise ochii, chemă pe mestecăn lîngă sine și îi zise:

- Fiindcă te-am nedreptățit și nu te-am împodobit ca pe ceilalți, te ursesc ca de azi înainte, cît o dăinui pe pămînt mestecănul, să crească înalt și falnic iar lacrimile care ți-au șiruit. de pe ramuri și s-au prelins pe trunchiul tău, să se prefacă în coajă albă, care să sclipească ca argintul în bătaia soarelui.

Cică de atunci, scoarța mestecănului în loc de negricioasă precum era pînă în ziua aceea, s-a făcut albă și netedă cum e acum.

54. Frasinul

Fraxinus excelsior

Familia *Oleaceae*; parte utilizată: frunze și scoarță

Etimologie: FRASINUL - *Fraxinus*: loc umed populat de Frasini. Arbore mereu verde, este arborele puterii asupra apelor, Băutura Tinereții. De la apă, *hydra* în grecește și *ygg* la nemți, provine numele

Frasinului mitic: *Yggdrasil*, care susține universul. După legendele nordice, Odin luă un trunchi de frasin pentru a crea omul (*Ask*) și un trunchi de ulm pentru a crea femeia (*Ensbla*). *Ask* se aseamănă cu *asche* (cenușă). Este, de asemenea, menționat că pe acest arbore Odin își atârna, timp de 9 zile și 9 nopți, pânțelele străpuns; acest sacrificiu îi aduce cunoașterea Runelor. Nouă reprezintă cele nouă lumi nordice. Frasinul este vechiul soare *Fraximus*: cel care se simte bine în locurile aspre. După antici, frasinul alunga șerpilor și îndepărta trăsnetele. Legenda spune că în inima sa trăiesc Parcele, stăpânele destinului; și că, prin ramurile sale, o umbră binefăcătoare ar acoperi Tribunalul Zeilor pentru ca judecățile să decurgă în sensul destinului. Freamătul frunzelor sale vorbește de viitor și simbolizează puterea apei. După o legendă indiană din America de Nord, primii oameni se nascură dintr-o spărtură făcută în frasin de o săgeată trasă de Creator.

Îl numim și Quinquina de Europa, recomandat celor care vor să trăiască la bătrânețe. Vorbind despre seva dulce a frasinului, un dicton spune că „Sub frasin, nu domnește veninul”. Plantă dulce; scoarță amară și astringentă (Medicina chineză).

Istoric: Frasinul sau *Fraxinus* este un arbore gros și mare, care crește în locurile umede, pe malul râurilor, către pajiști, unde se dezvoltă mai mult decât în locurile uscate; conține multă sare și ulei. Frunzele sunt desicative și bune contra mușcăturilor și înțepăturilor de șerpi; se înghite sucule acestora și se aplică drojdia pe rană. Scoarța sau lemnul sunt desicative și atenuante, specifice pentru a slăbi asprimea splinei; se folosesc în caz de febre intermitente; sunt diuretice și litotriptice de minune în decoct. Sarea extrasă din cenușa lemnului este admirabilă contra rănilor, atât interior cât și exterior. Se spune, de asemenea, că lemnul tăiat în ziua de Sfântul Ion vindecă rănilor și contuziile, doar atingându-le: după unii,

trebuie tăiat înainte ca soarele să răsară, iar după alții, la amiază. Sămânța este numită Limbă de pasăre, din cauza figurii sale; ea este atașată frunzelor și este caldă, desicativă și foarte bună pentru ficat, pleurezie, calcul și impotență. Ea trebuie culeasă toamna. Rășina este seva dulce și uscată a unei specii de frasin.

Proprietăți: DIURETIC (ELIMINARE A ACIDULUI URIC), ANTIINFLAMATOR REUMATISMAL, purgativ, antiartritic, decongestionant hepatic, tonic, febrifug, băutură de tinerețe.

Indicații: Reumatisme gutoase, dureri articulare, artrită, artroză, litiază renală, regim de slăbire, oligurii (diminuare a cantității de urină), arterită.

Antropozofie: Arbore luminos și solar care, în preistoria creației, strălucea într-o lume care unifica pământul cu soarele și întregul cosmos.

Disprețuirea propriei ființe. Se întoarce către trecut. Pierdere a intuiției.

Relații psiho-existențiale: Și-a pierdut creativitatea, intuiția, forța sa masculină. Este acrit, fixat pe câteva idei, pradă amărăciunii și decepției. „Își scuipă ființa”, întors cu totul în trecutul său. Se plasează în centru și, în această calitate, beneficiază de potențialitățile care pot fi folosite în toate sensurile, fie în bine, fie în rău. *Fraxinus excelsior*, în spagirie, este elixirul de echilibru în riscurile existenței, fără a omite să păstreze o puternică legătură solară pe acest pământ de experiențe uneori tenebroase. Sufletul este, din nou, în posesia baghetei magice și a folosirii sale corecte. Acțiune fortifiantă și calmantă, în caz de hipofuncționare a ficatului și rinichilor.

Repere în spagirie: Utilizarea elixirului spagiric *Fraxinus excelsior*, va putea fi luat în considerație, într-un mod mai specific, prin aceste cuvinte-cheie: Scădere a tonusului, surmenaj, rearmonizare a funcțiilor vitale, sistem imunitar, reumatisme, gută, dureri articulare, litiază renală, șolduri, febrifug, infecții genito-urinare.

55. Salcia

Prin particularitatile sale naturale, salcia a atras, inca din cele mai vechi timpuri, atentia oamenilor. Intrucat creste doar in locurile abundente in apa ea a fost considerata ca fiind "o adevarata planta de apa" sau "iubitoare de apa" . Dar ceea ce a uimit mai mult a fost puterea ei aproape indestructibila de crestere si regenerare, fara nici un ajutor din partea omului. Insa denumirea ei a fost dedusa, atat de [greci cat si de romani](#), din aceasta realitate extraordinara de crestere pe care o are. In limba latina, denumirea *salix* a fost pusa in legatura cu verbul *salire* - a sari. Festus a luat totusi in deradere aceasta etimologie zicand: "Salicem ridicule interpretantur dictam, quod ea celeritate crescat, ut salire videatur". Iar termenul grecesc *itea* , era legat de adjectivul verbal *itos* ce deriva de la verbul *ienai* - a merge. La aceasta referire Etymologion Mega adauga : "deoarece arunca mladite cu repeziciune" .

Dar salcia a atras nu numai prin aceasta particularitate. Astfel, in traditia greaca antica, alaturi de plop, ea umbreste intrarea in temuta imparatie a mortii, stapanita de nemilosul Pluto si de crancena zeita Persefona. Homer relateaza despre acest lucru atunci cand Circe ii indica lui Odiseu locul unde se afla intrarea in infern : "dumbrava neingrijita, dincolo de cararile Oceanului, unde cresc plopai mari si salcii sterpe", in text "distrugatoare de rod".

Aceasta asociere a salciei cu "imparatia mortii" nu este intamplatoare, caci alaturi de plop, de ulm si de tamarisc, si ea face parte din copacii sacri ai nimfelor, fiicele lumii subpamantene. De altfel, salcia a avut o oarecare influenta stranie asupra grecilor inca din cele mai vechi timpuri, caci prezenta ei era legata de locurile unde izvoraste apa din pamant, iar acestea erau considerate, cai de acces in lumea subpamanteană, a mortii. Simbolismul salciei este pus astfel in legatura cu misterul "Mamei Pamant", la randul ei simbol al vietii noi, in floritoare, dar si al mortii, caci in "Pamant" se intorc toate lucrurile. Datorita acestei asociatii, salcia era totodata si "copac sacru" al marilor "Zeite Mame". Zeita Hera s-a nascut sub o salcie pe insula Samos. Salcia, suntem informati de Pausanius, era unul dintre cei mai sacri copaci ai Greciei antice.

Exista si o curiozitate legata de acest copac plin de seva vietii, ce nu a trecut neobservata, si anume, faptul ca ea isi leapada florile inainte ca rodul sa se lege; ca ea de fapt nu se inmulteste prin seminte, ci prin puterea de a arunca vlastari.

Aceasta curiozitate a devenit "punctul de plecare al unei dialectici mitologice", caci, salcia este "ucigasul propriului fruct" si astfel in ea se intalneste activa "forta vietii si a mortii". Desi nu este clar in ce sens anume este folosita, salcia juca un rol important in timpul sarbatorii Thesmophoria, legata de cultul lui Demeter si Core. Acest eveniment era dedicat cu exclusivitate femeilor. Cu aceasta ocazie, femeile isi faceau un "pat" din ramuri de salcie pe care stateau aproape tot timpul sarbatorii. Care a fost semnificatia precisa a acestei practici este greu de retinut. Totusi, din literatura existenta, s-a dedus ca era un act de daruire spre o viata de castitate de puritate feciorelnica, deoarece salcia, fiind un copac "distrugator de rod", trebuie sa fi fost si simbol al retinerii sexuale.

Cu toate acestea, simbolismul salciei nu se refera numai la viata de castitate, caci, s-a observat, ca atunci cand femeile isi faceau pat de ramuri de salcie, acesta era asezat pe pamantul datator de viata, iar verdele si pamantul erau simboluri sacre ale zeitelor mame, deci ale fertilitatii. De aici si ideea ca acest act era un mijloc de sfintire a pantecelui si de promovare a fertilitatii. Exista, deci, un element paradoxal privind folosirea salciei cu ocazia sarbatorii Thesmophoria, caci salcia este prezentata ca simbol atat al mamei cat si al fecioarei, al rodniciei pantecelui si al castitatii; al celor vii si al celor morti. Totodata, vechii greci i-au atribuit salciei si calitati magice.

Astfel, ei obisnuiau sa planteze salcii, in apropierea viilor si aceasta pentru doua motive : unul practic, de a avea suport pentru vita de vie; dar si unul magic, de a transfera vitei puterea de crestere si regenerare a salciei. Se pare ca aceasta practica indica legaturi directe nu numai cu cultul lui Demeter dar si cu cel al lui Dionisios. Calitatile magice ale salciei au fost foarte mult speculate in perioada antica, caci, spunea Dioscuride, "femeile zeloase in castitate isi puneau in paturile lor ramuri de salcie... intrucat linistesc pasiunea sexuala" , iar "frunzele de salcie, atunci cand sunt amestecate cu apa, previn orice concepere". Aceleasi idei si practici sunt amintite si de Nicandru in *Theriaca*. Cea mai clara ramane insa informatia data de Pliniu, informatiei care sta la baza conceptiei despre simbolismul salciei in ultima perioada a antichitatii si in evul mediu primar.

Iata ce spune Pliniu : "Foarte repede salcia isi pierde samanta, inainte ca ea sa ajunga la vreo maturitate, de aceea Homer o numeste distrugatoare de rod. La o data tarzie, s-a interpretat aceasta idee fantastica in lumina propriilor ei crime, atunci cand a devenit clar ca samanta salciei era un mijloc de asigurare a sterilitatii". Pliniu transmite deci doua idei fundamentale : in primul rand,

conceptia homerica legata de salcie ca fiind distrugatoare de rod. Salcia reprezinta o crestere chtonica, fiind afiliata lui Pluto si Persefona si, ca orice copac "fara rod", era un simbol sacru al taramului celor morti in al doilea rand, este vorba de practica magica menita sa asigure sterilitatea mai degraba decat castitatea: "luati flori de salcie, frecati-le in apa si beti amestecul. Acesta va suprima orice pofta amoroasa si va face pe femei sterile" .

Aceasta pare sa fi fost taina mortala a copacului Infernului, pe care Homer il pune de straja la portile imparatiei Mortii. Dupa parerea lui Aelian, insusi Homer, atunci cand se referea la salcie ca fiind distrugatoare de rod, facea referire la taina intunecata legata de puterea salciei de a distruge rodul pantecelui, caci el, adica Homer "era pe urma lucrurilor nespuse ale naturii".

Credinta in puterea magica a salciei de a asigura sterilitatea va dainui si in traditia crestina. Geopontica bizantina relateaza : "Daca fructul salciei este macinat sub forma de pudra si baut, acesta face fiintele umane incapabile de procreare". Iar Eustatie, episcop si catolicos al Thessaliei, in comentarul sau asupra Odiseei, vorbeste despre aceeaasi credinta pagana prezenta in timpurile crestine: "Salciile sunt numite distrugatoare de rod deoarece ele isi leapada florile inainte ca fructul lor sa inceapa a creste, dar si pentru ca cei care beau o bautura din flori de salcie, ucid prin aceasta rodul pantecelui sau devin incapabili de procreare.

Gandirea crestina va vedea in imaginea poetica folosita de Homer cu privire la salcie sensuri si adevaruri mai profunde, ascunse in limbajul mitic si care vor primi adevarata interpretare in lumina revelatiei crestine. Totusi, crestinii nu se vor baza doar pe textele homerice, ci vor cauta motivatii in [Vechiul Testament](#), motivatii ce vor face ca salcia sa inmugureasca, nu la portile intunecate ale Infernului, ci la portile stralucitoare ale cerului.

In traditia Vechiului Testament salcia apare in contexte ce exprima cu precadere bucuria de a trai. Pentru prima data intalnim salcia in timpul sarbatorii corturilor. Aceasta sarbatoare, care comemoreaza evenimentul iesirii din Egipt a evreilor sub conducerea lui Moise, incepe in ziua a 15-a a lunii a saptea (Tisri) si tine un rastimp de sapte zile (Levitic 23, 34). Cu aceasta ocazie, sunt aduse Domnului ofrande din roadele pamantului si jertfe de animale. Interesant de observat ca aceasta sarbatoare incepe printr-o manifestare simbolica a bucuriei de a trai viata de libertate : "In ziua intai sa luati ramuri de copaci frumosi, ramuri de finici, ramuri de copaci cu frunze late si salcii de rau (s.n.) si sa va veseliti

inaintea [Domnului Dumnezeu](#) vostru..." (Levitic 23, 40). Caci ramurile inmugurite sunt un simbol al vietii celei noi a vietii biruitoare asupra mortii.

In [practica liturgica](#) de mai tarziu ramuri de salcie au fost purtate in procesiune in jurul altarului jertfelor in toate cele sapte zile ale sarbatorii corturilor. Vulgata a introdus in text, pe langa salcie, si cuvantul plop - populus. Asa se face ca cei doi copaci, simboluri ale infernului, vor deveni in Vechiul Testament simbol al bucuriei de a trai.

Pe langa aceasta, [traditia iudaica](#) va considera "apa vie", care curge in acea tara din abundenta doar iarna, ca simbol pretios al vietii si o aprecia ca atare. De aceea, spune acelasi autor, "era natural sa se priveasca la salcie, cu frunzisul ei bogat, ca fiind un simbol al procesului mereu innoitor al infloririi si al cresterii".

Noul simbolism dat salciei, al vietii ce se reinnoieste, trebuie deci descifrat in referirile alegorice pe care le gasim in Vechiul Testament. Un prim text la care dorim sa facem referire este cel din Isaia 44, 3-4 : "Ca eu voi varsa apa peste pamantul insetat si paraie de apa in tinut uscat. Varsa-voi Duhul Meu peste odrasla ta si binecuvantarea Mea peste mladitele tale. Si vor odrasli ca iarba pe malul paraielor si ca salciile de-a lungul apelor curgatoare".

Salcia este aici un simbol al vietii abundente care va domni in timpul imparatiei mesianice ; imparatie pe care Zaharia o vede ca pe o mareata sarbatoare a corturilor, a bucuriei de a trai viata de deplina libertate sub pronia divina : "Si toti cei ce vor fi ramasi cu viata dintre neamurile acelea care venisera sa lupte impotriva Ierusalimului se vor sui in fiecare an sa se inchine imparatului, Domnul Savaot, si sa praznuiasca sarbatoarea corturilor (Zaharia 14, 16).

Pornind de la acest pasaj, ne informeaza H. Rahner, "[Parintii Bisericii](#) au presupus ca tot ceea ce s-a scris in lege referitor la folosirea ramurilor de salcie in timpul acestei sarbatori va ajunge la desavarsire in lumea spirituala a noului pamant". De aceea, nu este deloc surprinzator ca salcia va primi in gandirea crestina sensuri mult mai profunde, ceea ce face ca folosirea ei in practica liturgica sa fie pe deplin justificata, asa cum se va vedea in cele ce urmeaza.

Inainte de a trata despre [simbolismul crestin](#) al salciei este necesar sa atragem insa atentia asupra altor doua versete din Vechiul Testament, in care ideea homerica a salciei distrugatoare de rod pare sa se contureze in cartea Iov, facandu-se referire la monstrul Behemoth, se spune : "El se culca sub florile de lotus, in ocolul trestiilor si al baltii. Frunzele de lotus ii fac umbra si salciile baltii il imprejmuiesc, (Iov, 40, 21-22). Interesant de observat ca traducatorii Septuagiatei nu au folosit in

traducerea lor cuvântul *itea* salcie, ci *agnos -vitex agnus castus*, tot copac din familia salciei, denumit copacul castitatii. Acesta este copacul despre care Dioscoride spune că vechii greci îl denumeau *amikotomiainos*, iar românii *salix marina* sau *piper agreste* și este identic cu salcia folosită de femei în timpul sărbătorii Thesmophoria. Or, folosind acest termen, traducătorii greci introduceau aici nuanțe legate de vechile tradiții grecești și de credința existentă, la vremea respectivă, în Behemoth și Leviathan ca forțe ale raului; salcia păstrându-și simbolismul ei nefast despre care a vorbit Homer. Căci salciile baltii împrejmuesc această faptură a infernului ceea ce ne aminteste de salcia de la porțile Infernului din Odiseea.

O concepție sumbră, a speranțelor pierdute, legate simbolic tot de salcie, o găsim exprimată în Psalmul 136, în care este descrisă disperarea evreilor aflați în robia babilonică : "La raul Babilonului, acolo am sezut și am plans, când ne-am adus aminte de Sion. În salcii, în mijlocul lor, am atarnat harpele noastre" (1-2). Salcia, care la sărbătoarea corturilor era un simbol al bucuriei, devine aici simbolul neputinței, al disperării și al resemnării; sentimente trăite, de altfel de locuitorii Infernului grec. Astfel, și în Vechiul Testament salcia își păstrează dualismul ei simbolic : [viata și moarte](#). Acest lucru nu va fi trecut cu vederea de scriitorii [bisericești și de Sfintii](#) Părinți care au încercat să dea sens și semnificație aspectelor tainice ale [credinței creștine](#).

În gândirea primară creștină simbolismul salciei este întâlnit mai întâi în scrierile Pastorului Hermas. Iată ce spune Hermas în una din viziunile sale : "Pastorul mi-a arătat o salcie mare care era aidoma unui acoperis ce proteja un deal și o câmpie, iar la umbra acestei salcii au venit toți oamenii care au fost chemați în numele Domnului". Tuturor celor veniți la umbra salciei, [Arhanghelul Mihail](#) le da câte o ramură de salcie pe care fiecare credincios trebuia să o dea înapoi pentru a fi grefată din nou pe copac. Majoritatea ramurilor restituite erau pe jumătate uscate, ceea ce arată gradul de pocăință. Doar ramurile înapoiate de martiri aveau o înfățișare ciudată, care depășește natura salciei : "în cele din urmă, ei (martirii n.n.) au înapoiat ramurile lor care erau verzi și acoperite cu muguri noi, iar pe muguri era ceva ce avea înfățișarea unui fruct. Iar cei care se aflau în această situație, au fost nespui de bucuroși, iar ingerul era plin de bucurie din pricina lor, și pastorul s-a bucurat și El".

Pentru Hermas se ridica insa intrebarea, careia, de altfel, el insusi ii da glas: "Doamne, cum vor putea aceste ramuri vestejite sa dea noi mladite". Raspunsul vine neintarziat: "Acest copac este o salcie, iar natura ei este iubitoare de viata". Acest copac, o salcie cosmica, este simbolul puterii vitale implantat in pamant prin [intruparea lui Dumnezeu](#). "Caci copacul acesta mare care acopera dealurile si campurile si intr-adevar [intregul pamant](#) este Fiul lui Dumnezeu care este propovaduit pana la marginile pamantului, iar oamenii care stau la umbra sa sunt cei care au auzit mesajul sau si au crezut in El". Toate ramurile participa la puterea sa datatoare de viata, chiar si acelea pe jumatate uscate incep sa dea frunze din nou, datorita puterii acestui copac cosmic care arunca mladite din apele vesnice: "Caci Dumnezeu care a plantat acest copac doreste ca toti cei care au primit ramurile sale sa traiasca, iar eu nadajduiesc ca aceste ramuri, atunci cand au primit umezeala si au baut apa, sa aiba o noua viata".

Cat priveste ramurile martirilor, care nu numai ca sunt verzi dar au si fruct, trebuie sa le explicam sensul in contextul ideii ca salcia este un copac "distrugator de rod". Martirii sunt de fapt cei care, invingand puterea celui rau si a mortii, au progresat dincolo de natura umana pacatoasa, aducand roade. Acestia sunt cei care vor fi incoronati cu coroane de palmier, dupa cum ne spune Hermas. Ei au devenit "ramuri de salcie purtatoare de rod" ale copacului divin, care este Hristos. Aceasta metafora poate fi inteleasa la adevarata valoare numai daca avem in vedere credinta greaca pagana referitoare la salcie.

Pornind de la Hermas, scriitorii crestini de mai tarziu vor prezenta salcia ca fiind un simbol autentic crestin : "Caci salcia, spune Eusebiu, cu verdele ei vesnic si cu vigoarea tanara a cresterii sale este un simbol al bogatiei acelui izvor de apa spirituala ce izvoraste in Biserica Logosului". Iar Cassiodor, comentand acelasi text din Isaia, adauga : "Salciile sunt copaci ce cresc pe malurile raurilor si acolo dau [viata celui](#) mai proaspat verde, si chiar daca cineva taie mereu o parte din radacina si o ingroapa in pamantul umed, ea va arunca imediat radacini proaspete. Cu aceste salcii trebuie sa comparam sufletele sfinte si credincioase, care, dupa cum spune Isaia, arunca mladite ca salciile de pe malurile paraielor" .

Prin urmare, pentru puterea ei regeneratoare de viata salcia a fost asemuita lui Hristos. In acelasi timp, ea este si un simbol al credinciosului crestin, a celui care a primit noua viata prin baia botezului si care, spre deosebire de salcia distrugatoare de rod, da roade. Iata ce spune in acest sens si Fericitul Ieronim : "Iar apoi profetul ii compara pe cei care s-au nascut prin baia botezului cu plantele nou inverzite si

cu salcia (s.n.), care arunca mladite pe marginea apei curgatoare. Caci aceasta salcie da rod, iar aceasta este contrar naturii sale obisnuite, caci de obicei salcia este fara de rod, iar cel care maninca din saminta ei devine el insusi neroditor". Paralel cu acest simbolism transfigurat care compara salcia cu Hristos si mladitele ei cu credinciosii crestini, intalnim in literatura crestina folosirea salciei ca simbol al eternitatii sau al nevredniciei spirituale.

"Salciile, spune Fericitul Augustin, sunt copaci neroditori, iar in acest pasaj al Psalmului (136, 2) ele sunt descrise ca si cum nimic bun nu vine de la ele, desi in alte parti ale [Sfintei Scripturi](#) nu este asa. In acest pasaj, continua el, trebuie sa intelegeti ca salciile reprezinta copaci neroditori, care de altfel cresc din abundenta pe apele Babilonului. Acesti copaci reprezinta persoane lacome, zgarcite si neroditoare in orice fapte bune, cetatenii Babilonului si copacii din tinutul inconjurator, hraniti de placerile dupa lucrurile pamantesti ce curg din abundenta in jurul lor". O idee asemanatoare este sustinuta si de Prosper de Aquitanj "Salciile care sunt udate de raurile Babilonului dar care inca nu au nici un rod, sunt un simbol al acelor suflete sterile care sunt hranite de placerile [acestei lumi](#) si raman neroditoare in virtute. In acestea putere seminala a Cuvantului divin nu poate patrunde; ele sunt pur si simplu incapabile de a primi [cuvantul lui Dumnezeu](#)". Aceasta interpretare augustiniana a salciei va fi vehiculata de foarte multi teologi apuseni, mai ales din perioada carolingiana. Punctul culminant al dezvoltarii acestei interpretari il reprezinta Richard de St. Victor care, in lucrarea sa Alegorii mistice, dezvolta o intreaga "psihografie" a sterilitatii spirituale. In traditia [patristica a Bisericii](#) răsăritene salcia va primi sensuri nebanuit de profunde. Ea va deveni simbol al fecioriei, iar caracteristica ei de a fi "distrugatoare de rod", o preinchipuire a mortii mistice care, prin renuntarea la perpetuarea vietii pamantesti, supusa mortii tinde spre dobindirea puterii ceresti de procreare. Cei feciorelnici si cele feciorelnice participa de pe acum la viata ingereasca, acea stare in care sufletul este preamarit, iar trupul devine transparent. Despre aceasta stare, Sf. Grigoria de Nazianz spune ca are un loc in bine-intemeiata cetate a cerului.

Sufletul se poate ridica spre ea numai daca moare pentru trup si astfel el va fi, intr-un sens extrem de profund, "distrugator de rod". Salcia ajunge din nou un simbol al castitatii care, murind devine vesnic roditoare. "[Moartea si viata](#) se impreuna. Tensiunea dialectica descoperita de vechile mituri imboboceste pentru a face sa creasca floarea [adevarului crestin](#)". Vorbind despre sarbatoarea corturilor, Origen

spune ca "salcia, impreuna cu plopul, sunt copaci ai castitatii". Acelasi lucru il afirma atunci cand comenteaza textul din Isaia 56, 5. Aici insa adauga ca salcia este un simbol al castitatii atat pentru cei feciorelnici, cat si pentru "dragostea casatorita care este cu desavarsire pura". Metodiul pastreaza acelasi fir de gandire : "in [Sfanta Scriptura](#) salcia este tratata ca simbol al castitatii". Dupa Metodius, adevaratul crestin, pentru a participa la sarbatoarea lui Hristos, trebuie sa-si infrumuseteze "cortul" sau cu ramuri de salcie "caci salcia intruchipeaza in sine insusi numele virtutii, puritatea celui feciorelnic. Cum am putea, se intreaba el, sa intram in aceasta sarbatoare a lui Hristos daca nu ne infrumusetam corturile noastre cu ramurile acelui binecuvantat copac divin, puritatea ?". "Deoarece la noua creatie ce nu are sfarsit nu poate participa nici un om care este gasit fara podoaba ramurilor de salcie ".

Se observa aici o transfigurare completa a vechiului simbol al salciei in lumina noii creatii savarsita de Hristos prin intruparea, [moartea si invierea](#) Sa. Astfel, salcia devine simbolul acelei "bios agnos" care la randul ei nu este decat o prefigurare a vietii de preamarire in salasurile vesniciei dupa care toti crestinii tinjesc deopotriva. Crestinii care au realizat starea cereasca de desavarsire sunt denumiti de Rupert de Deutz: " Ei sunt salcii care nu au fruct si totusi prin har numai au saltat spre verdeata patriei lor vesnice".

Punctul culminant al simbolismului crestin legat de salcie este insa legat, asa cum era si de asteptat, de taina cea mai presus de toate a [fecioarei Maria](#), taina mamei care a ales fecioria si care a conceput mai presus de fire, viata, pe Hristos cel intrupat. Iata ce spune in acest sens Albertus Magnus: "Ea (salcia n.n.) este numita salix deoarece sare, adica creste foarte repede si ni se spune ca samanta ei, daca este bauta, produce sterilitate. Acest lucru a fost implinit in Preamarita Fecioara caci ea a ales fecioria si astfel a ales viata cea fara rod, dar dupa cum salciei ii place sa creasca pe malul raurilor, tot asa si Preamarita Fecioara a inflorit langa apele harului si ale darurilor ceresti. Si, dupa cum salcia este un semn al castitatii, tot la fel si ea plina de castiatatea rece, pentru samanta ei, care este Fiul lui Dumnezeu, prin mesajul sau ii face pe multi neroditori in fructul trupului chemandu-i la o viata de feciorie".

Am facut aceasta scurta incursiune in simbolismul salciei pentru a arata ca tinerele mladite de salcie care sunt aduse in biserica pentru a sarbatori in fiecare an triumfal [intrare in Ierusalim](#) a Mantuitorului aduc cu ele invataturi, sensuri si simboluri ce trebuiesc stiute. Folosirea in cult a salciei nu este doar o simpla

acomodare la mediu, ci isi are bogatia ei, functia ei simbolica in viata [rituala a Bisericii](#) crestine. Astfel, ramurile de salcie, care odinioara umbreau portile intunecate ale lipsei de speranta, ale mortii, ale Infernului, sunt acum ramuri de bucurie ale vietii celei vesnice, ale vietii pure luate din "copacul indumnezeitor si binecuvintat".

Ca simbol al adevarului crestin, salcia ne invata ca adevarata Putere de viata este in noi insine ; ca noua ne revine sa adapam aceasta viata din nemuritoarele izvoare ale "apei vietii" care este [Hristos si Biserica](#) Sa, si astfel sa ajungem sa traim prin noi insine, cu puterea raiului, adevarata noastra menire, aceea de a fi fii ai vietii, ai lui Dumnezeu, ai "Celui ce Este".

Legenda salciei plangatoare: Se zice ca, demult, salcia plangatoare era un arbore inalt si mandru, cu ramurile indreptate spre cer. In acea vreme, Pilat a poruncit ca Iisus Hristos sa fie chinuit de ostasii romani. Acestia si-au scos sabiile cele ascutite, au intrat intr-o gradina, unde au vazut o salcie zvelta, si au inceput sa taie din aceasta mai multe nuiele, cu care doreau sa-l bata pe isus. Salcia cand a vazut cum cruzii romani i-au smuls haina lui Iisus, lasandu-i spatele gol, apoi l-au legat cu franghii de copac si au inceput sa-l loveasca cu nuielele pe spinare, pana a inceput sa-i dea sangele din rani. Iisus nu a plans deloc si a indurat cu mandrie chinurile. Salcia, vazand cum paganii radeau si-l batjocoreau pe Mantuitor, s-a rusinat foarte tare ca ea, nestiutoarea, isi daduse ramurile ostasilor romani pentru a-l biciui pe El, si de atata rusine, a hotarat ca ramurile sale intinse spre soare sa se indoia spre pamant. Se spune ca, dupa acea intamplare, copacul cel falnic s-a prefacut, de rusine, intr-o salcie plangatoare si stufoasa. De atunci, oamenii planteaza salcia la mormintele din cimitire.

Salcia, cu denumirea stiintifica de *Salix spp.*, din familia *Salicaceae*, poreclita "copacul incantarii" sau "copacul suspinului," cuprinde peste 500 de specii. In traditia occidentala, salcia este un simbol al jalei, doliului si dragostei nefericite. Numele latin al salciei plangatoare se refera la psalmul in care evreii isi deplangeau, la adăpostul salciilor, soarta amara a captivitatii in Babilon. Salcia este asociata cu elementul apei, cu luna si zeitatile Artemis, Hecate, Ceres, Hera, Persephone, Circe, Mercur, Belili si Belenos. Salcia simbolizeaza moartea, feminitatea, iubirea si vindecarea. Ea este un arbore al visarii, intuitiei si sentimentelor profunde. In mod traditional, salcia un simbol al inceperii primaverii, atunci cand viata porneste sa se trezeasca in adăncurile Fiintei si isi face aparitia in

muguri si plantele fragede.

Intr-o legenda crestina, salcia plangatoare si-a capatat forma-i caracteristica din vinovatia si rusinea resimtita fata de folosirea ramurilor ei pentru lovirea si chinuirea lui Iisus de catre soldatii romani ai lui Pilat.

Intr-o varianta populara romaneasca, in versuri, a legendei salciei pletoase, desi ramurile nu ii sunt folosite pentru a-l tortura pe Iisus, salcia isi pleaca, totusi, crengile, plangandu-l pe Mantuitor...

“Langa o salcie pletoasa
Maica Sfanta se ruga,
Si cu vocea ei miloasa
Catre salcie graia:
Daca imi cunosti durerea
Si voiesti sa mi-o alini,
Da-mi din ramurile tale
O cununa fara spini.
Fiul meu e sus pe cruce,
Insangerat si-n mare chin
Si cu ea la El m-oi duce
Durerea sa I-o alin.
Atunci salcia înalta
Catre Maica se-apleca
Maica I-a facut cununa
Si s-a dus la Golgota.
Dar, iudeii n-o lasara
Cu-o cununa fara spini
Si voia ca El sa moara
Insangerat si-n mare chin.
De-atunci salcia înalta
Nu s-a mai uitat în sus
Si-a ramas asa plecata
Ca sa-L planga pe Iisus.”

De altfel, ramurile de salcie, sfintite in biserica, sunt parte a unei traditii respectate de crestinii ortodocsi cu ocazia sarbatorilor Floriilor. Vezi Simbolismul salciei de Florii

Sarbatorirea primaverii timpurii din traditia Wicca sau a religiei neopagane, numita

Imbolc, Oimelec sau Imolg, reprezinta unul din cele doua mari festivaluri ale focului feminin. Imbolc este celebrat in luna februarie si este, asemeni salciei, sacru pentru zeita Brigit, Brigantia, sau Mireasa, fiind aspectul de fata/virgina al triplei zeite.

In credinta Wicca, adastarea, cat mai mult timp, in compania salciilor, folosirea lemnului lor pentru faurirea unui talisman sau o bagheta magica (a lunii) sau utilizarea salciilor ca remedii de vindecare naturala, ne poate potentia intelegerea naturii noastre feminine.

Stravechii celti foloseau un alfabet al arborilor, in care fiecarui copac i se atribuia un rol in cadrul rotii anului, specific sistemului lor astrologic. Asociatiile magice celtice ale salciei cuprind dragostea romantica, vindecarea, protectia, fertilitatea si misterioasa putere a femeii. Sub acest aspect, "luna salciei" era considerata "luna vrajitoarelor" sau "luna echilibrului."

Druzii respectau salcia si o vedeau drept sacra, intrucat, in credinta lor, ea era un arbore primordial, in ramurile caruia fusesera tainuite doua oua stacojii, continand soarele si luna. Salcia a protejat cele doua oua pana cand acestea au fost clocite indeajuns. Din aceasta perspectiva, salcia este asociata cu "arborele vietii" sau creatiei. Totodata, celtii considerau ca viata este strans conectata cu acest copac, intrucat credeau ca ea este localizata in sira spinarii, formata, conform unor legende, din trunchiul unei salcii.

Povestea "salciei albastre," de sorginte chinezeasca, istoriseste despre o frumoasa fata, numita Koong-shee, si iubitul ei, Chang, a caror dragoste s-a infiripat sub ramurile unei salcii. Tatal fetei dezaproba legatura ei cu Chang, fiindca acesta nu era de vita nobila, astfel incat si-a trimis slujitorii sa il asasineze. Martora la uciderea iubitului ei, Koong-shee s-a sinucis. Legenda spune ca zeilor le-au fost mila de cei doi indragostiti si le-au transformat sufletele in nemuritoare pasari ale dragostei, care colinda cerurile fara a se desparti vreodata.

O alta legenda, de origine engleza (dupa unii, poloneza), porneste de la denumirea populara pentru "Salix discolor," aceea de "salcia pisicii" ("pussywillow"). Potrivit povestii, pisica unui taran adusesse pe lume, intr-o primavara, o gramada de pui, atat de multi incat mama nu avea cum sa ii hraneasca pe toti. Taranul s-a hotarat sa arunce pisoii intr-un rau, iar mama-pisica a alergat la malul apei pentru a-si salva progeniturile. Ea nu era, totusi, indeajuns de puternica pentru a-i scapa pe toti de la inec, asa ca a inceput sa se tanguie amarnic, mieunatul ei fiind insotit de cel al puilor care se luptau cu valurile. Salciile de pe mal au auzit aceste strigate de

disperare, asa ca si-au intins crengile peste ape si i-au salvat pe micutii pisoi. Fiecare primavara ne aduce aminte de aceasta fapta, asezand “matisorii” in ramurile fragede ale salciilor.

Salcia plangatoare este legata si de unul din marile mituri ale lumii, cel al “Sfantului Graal.” In aceasta legenda, o tanara fata si logodnicul ei si-au jurat dragoste eterna, ascunsi de crengile unei salcii.

Cei doi au fost fericiti luni de-a randul, dar tanarul, visand la glorie si la o mai mare pretuire din partea iubitei, a pornit in cautarea Sfantului Graal, care, odata baut, putea aduce darul nemuririi. El a jurat ca nu se va intoarce pana ce nu va ajunge in stapanirea pretiosului lucru , iar fata a promis ca il va astepta, credincioasa, pana cand el va reveni , astfel incat sa bea amandoi din cupa imortalitatii. Vremea a trecut, nemiloasa, iar fata venea in fiecare noapte sub ramurile salciei, plangand de dor si iubire. In cele din urma, lacrimile si durerea i-au provocat moartea. Salcia, martora la tot ceea ce se intamplase, plina de compatimire fata de tanara femeie, a absorbit spiritul si lacrimile fetei, astfel incat frumusetea si dragostea ei sa dainuie pentru vecie. In acest fel, salcia a putut simti adevarata intensitate a durerii si afectiunii fetei, s-a aplecat si si-a lasat ramurile sa coboare, pentru a proteja locul unde cei doi tineri isi facusera legamantul de iubire. Din aceasta cauza, se spune ca salcia “plange” si isi lasa sa atarne crengile, in semn de suferinta si onorare a pamantului de sub ea.

O legenda japoneza a salciei pletoase se refera, nici mai mult, nici mai putin, la artele martiale , respectiv la scoala Yoshin Ryu (școala inimii de salcie).

Salcia era utilizata in incheierea unor pacturi de prietenie si aliante, dar si in atragerea dragostei, prin adunarea in mici saculeti a frunzelor ei magice.

Combinata cu santalul, salcia era folosita pentru invocarea spiritelor, iar atunci cand ramurile ii erau tinute in casa, se spunea ca locuinta va fi ferita de vraji si spirite rele. Purtat asupra cuiva, lemnul de salcie avea darul de a proteja impotriva temerii de moarte. Daca cineva era apasat de o taina pe care nu o putea destainui nimanui, el trebuia sa se confeseze unei salcii, usurandu-si astfel sufletul si incredintandu-se ca secretul sau nu va fi descoperit lumii.

Daca cineva voia sa afle de se va casatori, trebuia sa arunce, in ajunul Anului Nou, cu un pantof sau cu o cizma inspre o salcie, de noua ori la rand; daca una dintre aceste aruncari nimerea salcia, urma sa se cunune in decursul anului urmator.

In magie sau vrajitorie, bagheta creata dintr-o ramura de salcie contine toate calitatile acestui arbore, la care se pot adauga, unele caracteristici, legate de uzul ei

personal. Baghetele sau nuielele din salcie sunt utilizate ori de cate ori este nevoie de o conectare cu intuitia, visurile, viziunile, sau poezia, ori cand avem de a face cu o imobilizare emotionala sau un exces sentimental, sau cu simtaminte negative care trebuiesc inlaturate.

56. Coadă racului (*Potentilla anserina*)

Coadă racului se regăsește în zonele de câmpie și în regiuni muntoase, urcând până la altitudini de 1500m. Preferă solurile nisipoase și umede, fiind întâlnită adesea pe marginea lacurilor, râurilor și a sănturilor. Frunzele se recoltează în perioada înfloririi, care începe din luna mai și se termină toamna târziu.

Numele pe care le mai poartă coada racului sunt: "**arichette**" și "**silverweed**", datorită conținutului ridicat de aur și argint pe care le acumulează din sol. Este considerată o plantă magică și a fost folosită pentru îndepărtarea vrăjitoarelor și a spiritelor malefice.

O legendă spune că de mic copil Mantuitorul obișnuia să calce pe coada racului când colinda strazile din Palestina, motiv pentru care este numită și "Pașii Domnului Nostru".

Ceaiul este o plantă atât de cunoscută încât se poate spune că a apărut odată cu omul. Descoperit și apreciat pentru prima dată de către chinezi, ceaiul este o băutură atât de firească și de apreciată încât a intrat în mitologia civilizațiilor care s-au perindat de-a lungul secolelor. Chinezii au descoperit ceaiul, japonezii l-au ridicat la rang de artă, iar europenii l-au transformat în ritual.

Cea mai veche legendă despre descoperirea ceaiului e legată de împăratul chinez Shen Nung, care a domnit între anii 2737-2697 î.e.n.

“Împăratul Shen Nung avea obiceiul de a bea numai apă fiartă fierbinte, căci teama de bolile acelui timp, necrutătoare și imprevizibile, îl chinuia și îl făcea să aibă principii igienice extrem de stricte. Bucătarii trebuiau să fiarbă permanent apă pentru ca împăratul să nu duca lipsa niciodată.

Legenda spune că, într-o bună zi, împăratul a intrat în bucătărie să bea apă. Dar iată că în acel moment un vânt puternic se isca și aduse în încăpere frunze și crengute din grădina. Nimeni nu știe dacă erau frunzele și crengile de pe lemnele de foc stivuite sub geamurile bucătăriei sau erau frunze și crengute din tufisurile de ceai sălbatic ce creșteau în zonă. Dar rezultatul a fost incredibil.

Frunzele au căzut în vasul cu apă clocotită. În fața bucatarilor stupefiați, împăratul se apropie de vasul în care apa începuse să-și schimbe culoarea. În același timp, o aromă delicată, necunoscută începu să fie emanată din vasul în care fierbea apa.

Imparatul a pus bucatarii sa guste si, vazand ca acestia au supravietuit, a gustat el insusi licoarea.” .

Anul 2700 i.C. este data oficiala la care s-a preparat primul ceai si astfel era ceaiului a inceput, ajungand pana in zilele noastre.

O alta legenda spune ca „in dinastia Song (960-1279), in satul Longjing, traia o batrana singura. Unica sursa de venit pentru ea era cultivarea celor 18 arbusti de ceai. Intr-un an, ceaiul a iesit de calitate slaba si nu s-a vandut, iar batrana nu mai stia cum sa se descurce.

Intr-o zi, a intrat un mos in curtea casei sale. S-a uitat cu atentie la piua de piatra dintr-un colt si a intrebat-o pe baba daca vinde piua pe 5 arginti. Era o suma mare, iar baba a acceptat cererea. Mosul i-a spus ca va veni putin mai tarziu cu cativa inisi sa ia piua aceea, care era destul de grea. Bucuroasa ca a obtinut un pret bun pe piua, baba a curatat-o frumos de praf si de frunzele putrezite de pe ea.

Unde sa puna frunzele putrezite? Le-a ingropat langa arbustii de ceai. La intoarcere, mosul a intrebat-o pe batrana unde a pus gunoiul din piua si baba i-a raspuns cinstit. Suparat, mosul, i-a spus ca nu mai ia piua.. Dupa cateva zile, minune! Din arbustii de ceai rasarisera muguri verzi, de o prospektime rara.”

Ceaiul a ajuns pentru prima data in Europa in anul 1610, adus de o companie comerciala olandeza si de atunci a transformat Europa. Anii istorici in care ceaiul a intrat in viata europenilor nu sunt foarte importanti. Ceea ce este cert este faptul ca acesta nu va iesi prea curand. Efectele benefice ale acestuia ii garanteaza un loc permanent la masa noastra, iar ritualurile create in jurul sau ne leaga nu numai prin placere de el, ci si spiritual.

Planta ***Camelia sinensis*** din care se face ceai este cultivata mai ales in urmatoarele tari: China, India, Banglades, Pakistan, Iran, Coreea de Sud, Sri Lanka, Taiwan, Japonia, Indonezia, Nepal, Australia, Argentina si Kenya. Culegerea ceaiului a evoluat de-a lungul timpului. A inceput ca un ritual si a ajuns la un proces mecanicizat.

Frunzele de ceai sunt culese dupa trei metode.

Prima numita si “**imperiala**” a disparut astazi: numai mugurii terminali si prima frunza erau culese. A doua metoda si cea mai practicata in zilele noastre consta in a

culege mugurul si primele doua frunze. Ceaiurile comune provin din cea de a treia metoda, care inseamna prelevarea de pana la cinci frunze. In marile exploatare, masinile sunt cele care recolteaza. Dar pentru a obtine cele mai bune ceaiuri, culesul este intotdeauna manual si sunt culese doar cele doua sau trei frunze de la extremitati, adica cele mai tinere, cele mai fragede, cele mai concentrate in uleiuri esentiale.

57. Coadă calului

Legenda: Aceasta planta, veche de aproape 300 de milioane de ani, a coexistat cu dinozaurii (si le-a servit fara indoiala drept hrana), cu mult inainte de a fi cantata de trubaduri. Potrivit unei legende celtice, prezenta sa indica existenta unei panze freatice subterane; in realitate, ea creste intotdeauna pe terenuri umede. Denumirea franceza a cozii-calului, "prele", se datoreaza gustului sau aspru. Era considerata in Roma Antica drept un tonic general si utilizata curent in secolul al XVI-lea ca diuretic. Chinezii o foloseau sub denumirea "mu zhei" in tratarea febrei si a infectiilor oculare.

58. Lăcrămioare

La multe popoare din Europa de Vest există tradiția ca în luna mai să se sărbătorească „duminica lăcrămioarelor“. În Franța, Belgia și Elveția, această sărbătoare are loc în prima duminică a lunii, când natura își îmbracă mantia multicoloră cu cele mai frumoase flori, ce încarcă aerul cu parfum, culoare și sănătate. În vechime , băieții și fetele culegeau buchete de lăcrămioare pentru că exista credința că aceste flori au darul de a aduce noroc în dragoste.

Legenda spune că trăiau odinioară, în mijlocul unui castel din basme doi copii de rege: un băiat și o fată. La naștere, cei doi copii primiseră de la zâna lor cea bună cele mai minunate daruri: frumusețe, înțelepciune, cuminenie. Cei doi copii crescuseră împreună și își petreceau majoritatea timpului împreună, jucându-se în grădinile castelului, grădini pline cu flori.

Din păcate, atunci când copiii au împlinit 10 ani, o boală nemiloasă a cuprins ținutul în care locuiau și întregul lor regat a fost cuprins de jale. Printre cei atinși de boala aceasta nemiloasă s-a numărat și fata regelui, care devine din ce în ce mai slabă și până la urmă moare.

Băiatul regelui care ținea foarte mult la sora lui de care era nedespărțit, a început atunci să plângă și nu s-a mai putut opri. Atunci lacrimile sale s-au transformat în niște flori albe, mici, care s-au așternut peste toate văile și grădinile unde se jucau până atunci cei doi prinți. Prințul a fugit de la castel și s-a ascuns în lume, pentru a nu mai fi văzut de ceilalți că își plânge sora. Florile născute din lacrimile sale au căpătat numele de lăcrămioare.

59. Sânzienne

În ziua de 24 iunie, în preajma solstițiului de vară, calendarul popular consemnează sărbătoarea cunoscută în Bucovina sub denumirea de Sânzienne.

Sânzienele își au originea într-un străvechi cult solar. Sărbătorile solare sunt praguri peste an, precum pragurile din viața omului, și presupun ritualuri asemănătoare. Solstițiile și echinocțiile nasc scenarii și fapte mitice, acte de divinație și propițiere, taine și povești ancestrale, deschizând porțile cerului. Denumirea este preluată probabil, de la Sancta Diana, zeița silvestră (zeița romană a vânătorii și a pădurilor) sau după micile flori de câmp galben-aurii cu miros dulce (sânziene). În sudul țării li se mai spune Drăgaice, Ziua Soarelui, Ursina, Amuțitul Cucului.

La câteva zile după solstițiul de vară, moment ce marchează apogeul drumului solar, când astrul se află la zenit, punctul cel mai înalt al boltei cerești, vin Sânziennele, cu noaptea cea mai albă a dragostei și ziua cea mai călduroasă a anului. Sărbătoare solară și lunară totodată, Sânziennele sunt tributare focului, prin făcliile aprinse de feciori și rotite după cum merge soarele pe cer, dar și apei, prin ritualul scaldării în rouă, practicat de tinerele fete.

Sânzienele erau considerate, încă din vremea lui Cantemir, ca reprezentări fitomorfe (Florile de Sânzienne) și divinități antropomorfe. În credința populară, Sânziennele erau considerate a fi niște femei frumoase, adevărate preotese ale soarelui, divinități nocturne ascunse prin pădurile întunecate, neumblate de om. Nu este exclus ca în vremuri îndepărtate populația din munți să se fi întâlnit la momentele solstițiale (Sânzienele) sau echinocțiale pentru a săvârși ritualuri închinare Soarelui, zeul suprem dătător de lumină, căldură și hrană. Megaliții din Munții Călimani, pe care s-au descoperit însemne solare (rozete, soarele antropomorfizat), pot fi mărturii în acest sens, Munții Călimani fiind locul unde se desfășurau unele sărbători de vara din care au derivat, mai apoi, nedeile locale.

Spre deosebire de Rusalii, care sunt frumoase și rele, Sânziennele sunt frumoase și bune. Trăiesc în cete, ascunse de ochiul omenesc și își fac simțită prezența doar în noaptea de 23 spre 24 iunie, când cerurile se deschid. Atunci plutesc în văzduh, dansează în poieni și pe mal de ape, cresc bobul grâului, intensifică mirosul florilor, sporesc puterea tămăduitoare a plantelor de leac. Tot ele apără copiii de boli, alungă grindina și vijelia, înmulțesc păsările cerului și animalele pământului.

Femeilor le aduc prunci frumoși și sănătoși, iar fetelor mari, ursitul. Dacă oamenii sunt răi, Sânziennele devin nemiloase și îi pedepsesc pe măsură: provoacă

secetă, iau înapoi leacul plantelor, mirosul florilor, fertilitatea femeilor, puterea bărbaților, rodul pământului... Cu toate acestea, Sânziana, Drăgaica, este mai mult iubită decât temută, i se pronunță fără frică numele, iar atunci când este invocată, țărani o cheamă în felurite chipuri: Regina Holdelor, Doamna Zânelor, Doamna Călușarilor, Stăpâna Surorilor, Mireasă, Împărăteasă...

Tainele nopții

În noaptea de Sânziene, oamenii așteaptă, speră, iubesc, iar cerul se deschide pentru cei care știu să-l privească. Este una dintre marile nopți de peste an, în care cele două lumi comunică energetic și vibrațional. La fel și cei care se iubesc cu adevărat. Este noaptea în care plantele magice au cel mai mare leac și florile câmpului cel mai puternic parfum. Se povestește că, tot atunci, feriga ar face o floare albă (chiar dacă se știe că nu înflorește niciodată, ci se înmulțește prin spori), strălucitoare ca o stea, iar cine o va găsi va avea noroc toată viața, le va putea citi gândurile oamenilor și va afla comori, de mii de ani ascunse.

În noaptea de Sânziene înflorește „iarba-fiarelor” și strălucește în întuneric ca aurul, iar la răsărit picură sânge, lăsând urme ca de rugină pe pământ. I se mai spune „iarba-tâlharilor” și este o plantă miraculoasă, cu care hoții și haiducii pot deschide orice încuietore, pot rupe zăbrelele și cătușele. Oamenii care au văzut-o înflorită în noaptea de Sânziene spun că are cap ca de om pe care poartă o coroană, că în loc de frunze are un fel de aripioare, că nu are rădăcină și-și tot schimbă locul. În restul anului, se pare că arată ca o iarbă obișnuită, din care pricină nu poate fi descoperită decât întâmplător, atunci când rupe fierul coasei sau al plugului ori când face să-i sară calului potcoava.

În noaptea de Sânziene, și numai în noaptea de Sânziene se culege „nebunarița”, cea mai veche plantă folosită în ritualurile magice, una dintre componentele alifiei cu care se ungeau vrăjitoarele pentru a putea zbura.

În noaptea de Sânziene, animalele grăiesc cu glas de om și, de le poți asculta, numai în astă-noapte poți afla de la ele nebănuitele taine ale lumii. În noaptea de Sânziene, porțile cerului sunt deschise și se întorc strămoșii acasă. Sunt „Moșii de Sânziene”, când se pomenesc morții din neam, se aprind lumânări, se aduc ofrande vegetale la morminte, se dă de pomană...

În noaptea de Sânziene, feciorii umblă cu făclii aprinse, le rotesc după cum merge soarele pe cer, înconjoară cu ele curțile și grădinile într-un ritual solar de

purificare și fertilizare, după care le împlântă, înainte de a se stinge, în mijlocul holdelor și al livezilor.

În noaptea de Sânziene înfloresc sânzienele...

Plante oracol, plante magice, plante tămăduitoare... Dacă dormi cu ele sub pernă, îți arată ursitul, dacă le prinzi în păr ori le pui în sân, ești drăgăstoasă tot anul, dacă te scalzi în roua lor, ești frumoasă și dragă cui vrei tu, dacă îți înfășori talia cu ele, te apără de dureri...

În noaptea de Sânziene, fetele fac coronițe din florile galbene ca soarele și dalbe ca luna, pe care în zorii zilei le aruncă pe casă. Dacă una dintre ele cade de pe acoperiș, e semn rău pentru cel căruia i-a fost împletită. În unele părți, cununile se aruncă pe casă de fiecare membru al familiei în parte, pentru a vedea ce noroc are până la Sânzienele anului ce vine. Cununile bărbatilor sunt împletite în formă de cruce, iar cele ale fetelor în formă de cerc. În alte părți, coronițele se aruncă în ocolul animalelor și, dacă se anină de o vită tânără, se spune că și ursitul va fi tânăr. În cele mai multe locuri, cununile de sânziene se țin peste an, cu credința că sunt bune de belșug, de noroc, de zburător, de vrăji, de dragoste, de întors inima:

„Eu voi înturna ulcica asta,
și ulcica întoarnă vatra,
și vatra întoarnă soba,
și soba întoarnă grinzile cu horna,
și grinzile întoarnă podelele,
...și crângurile întoarnă pe Sânziene.

Și Maica Domnului să întoarne inimile celor împricinați
unul asupra altuia
cu cugetele și cu dragostea
să se împăciuiască!”.

Ceremonial

În ziua de Sânziene, soarele joacă pe cer la răsărit, de bucurie că astăzi strălucește cel mai tare pe boltă, iar la amiază încremenește în loc, înflăcărat și biruitor. În ziua de Sânziene se joacă Drăgaica. Dans ritual, asemenea celui al Călușarilor, implică formarea unei cete de fete (câteva îmbrăcate în haine

bărbătești, purtând numele de Drăgăici, Drăghicuțe sau Drăgane) care străbat ulițele satului, formând, prin drumul lor simbolic, un brâu apotropaic, ce cuprinde întreaga comunitate. Alaiul este însoțit de un muzicant și de un steag purtat de una dintre fete, împodobit cu batice colorate, spice de grâu, usturoi, pelin, flori de sânziene și alte plante magice.

În unele sate, fetele aveau și coase, vestind că e vremea de cosit fânul și holdele, că plantele și-au încheiat drumul, au fost sămânță, au germinat, au crescut, s-au înmulțit, iar acum urmează să moară. În alte locuri, cea mai frumoasă fată se alege Drăgaică, se gătește cu spice de grâu și cu flori de sânziene, ca o mireasă, după care, însoțită de alaiul său, cutreieră holdele, câmpurile și satele într-un extraordinar parcurs ritualic, aducător de belșug și fertilitate, reminiscență a unui străvechi cult agrar.

În ziua de Sânziene se „înstruțează Boul”, adică se împodobește cu flori, și se plimbă prin sat, obicei ceremonial cu o simbolistică nupțială, atestat îndeosebi în nordul Transilvaniei și dedicat unei divinități taurine, fertilizatoare, ce poate fi identificată cu Mitra sau Dionysos.

În ziua de Sânziene amuțește cucul, orologiul calendaristic al românilor, pasăre oraculară care-și începe cântecul la echinocțiul de primăvară, de „Blagoveștenie”, pentru a-l sfârși acum, la solstițiul de vară. În ziua de Sânziene, vara începe să se întoarcă spre iarnă, florile câmpului își pierd treptat mirosul și puterea tămăduitoare, în păduri apar licuricii, pe cer răsare „Cloșca cu Pui”...

Batranii povestesc ca demult, demult, intr-un satuc de la marginea padurii, traia o fata orfana, saraca, dar foarte harnica si frumoasa. Inalta si zvelta, cu parul balai si ochii albastri luminosi si blanzi, era plina de dragoste fata de cei din jur. Asa era Sanziana, dar satenii treceau pe langa ea cu nepasare sau dispret, o alungau si-i adresau vorbe de ocară.

Singura ei alinare erau clipele in care in casuta ei saracacioasa se inchina rugandu-se la Dumnezeu nu doar pentru o viata mai buna, ci si pentru ca Dumnezeu sa imbuneze sufletele satenilor, sadindu-le in inimi semintele milostivirii, ale ingaduintei si ale dragostei fata de celalalt.

Milostiva si iubitoare, **Sanziana** era prietena cu pasarile si animalele padurii; se jucau impreuna, imparteau hrana si, uneori, chiar culcusul cald unde innoptau. Se simteau foarte bine impreuna.

Intr-una din zile, Sanziana isi simte trupul atat de greu si fierbinte incat toate incercarile de a se ridica din pat fura zadarnice. Ramase acolo suferind pe patul ei de crengi si doar vietatile padurii se intrebau mirate unde le este buna prietena.

Zadarnic alergara prietenele ei necuvantatoare sa-i aduca apa, hrana si leacuri pentru insanatosirea ei, Sanziana se simtea tot mai rau. Suferinta ii istovise trupul si doar blanda alinare ce o gasea in rugaciunile necontenite adresate lui Dumnezeu o mai tineau in viata.

Pe cand **Sanziana** se stingea vazand cu ochii, in casuta intra o femeie batrana cu chipul luminos si bland, **Sfanta Vineri**, care cu glas cald si duios precum o mangaiere ii spusese Sanzienei:

- Frumoasa si blanda ai fost ca o floare, floare gingasa sa fii de-acum inainte; alungata si dispretuita ai fost, de acum vei fi cautata si indragita, vei fi pusa la icoane ca tu le vei alina oamenilor multe suferinte si vei avea puteri tamaduitoare.

Astfel ii vorbi **Sfanta Vineri** si-n clipa urmatoare frumoasa fata cu parul balai se transforma intr-o zvelta floare de culoare galbena, ale carei patru petale incrucisate aminteau de binecuvantarea Sfintei Vineri, de Crucea Credintei in Dumnezeu si in indreptarea celor rai. Parfumul ei neasamuit plutea in jur raspandind parca din bunatatea, credinta si milostenia copilei balaie, de odinioara.

Sanziana e acum iubita si ingrijita, soarele o mangaie, vantul o leagana, iar pamantul bun si primitor ii este casa primitoare pe care mereu si-a dorit-o.

Sanzienele sunt un simbol al verii, deoarece perioada lor de maxima inflorire este identica cu perioada de maxima stralucire a soarelui, in preajma solstitiului de vara. Raspandite in toata tara, sunt cunoscute si sub numele de Dragaica. Ele sunt sarbatorite in data de 24 iunie, o data cu sarbatoarea crestina a Nasterii Sfantului Ioan Botezatorul.

Din punct de vedere terapeutic, sanziennele isi merita renumele de planta miraculoasa, avand in egala masura proprietati vindecatoare, de infrumusetare si de imunizare fata de boala. Misterul acestei plante – folosita de sute de ani in tratamentul bolilor tiroidiene, renale si nervoase – nu a putut fi patruns deocamdata de catre stiinta.

60. Pufuliță *Epilobium parviflorum*

Denumirea plantei provine de la semintele plantei, care sunt acoperite de peri albi, asemanatori firelor de bumbac. In regiunea austriaca Tyrol, floarea mai este cunoscuta si sub denumirea de "parul femeii". Amintita in scrierile sale de Plinius cel Batran, aceasta planta era utilizata in prostatite.

Denumirea plantei provine de la semintele plantei, care sunt acoperite de peri albi, asemanatori firelor de bumbac.

In regiunea austriaca Tyrol, floarea mai este cunoscuta si sub denumirea de "parul femeii". Amintita in scrierile sale de Plinius cel Batran, aceasta planta era utilizata in prostatite.

61. Măceșul

Macesul este o adevarata planta panaceu. Cu greu poti gasi o afectiune indiferenta la actiunea nenumaratelor principii active pe care le contine aceasta. Din primele zile de viata si pana la adanci batranete, macecele ar trebui sa ne insoteasca in permanenta. Am fi cu mult mai sanatosi si mai fericiti. Invaluita in legende si ajunsa astazi obiect de studiu a nenumarate colective de cercetare din lumea intreaga, intrand in compozitia a mereu mai multor produs farmaceutice, aceasta planta-minune nu contenește sa ne uimeasca cu efectele ei aproape miraculoase si cu gustul minunat al ceaiului, vinului, dulcetii, sosurilor sau a supei de maces. Planta salbatica, dar si decorativa, aliment delicios, dar, inainte de toate, un medicament de exceptie, merita sa ne luam ragazul sa aflam mai multe despre maces.

Macesul, ruda trandafirului

Inrudit cu trandafirul si facand parte din genul *Rosa*, familia Rosaceae, macesul este raspandit prin cele aproximativ 200 de specii ale sale in majoritatea regiunilor temperate si subtropicale ale emisferei nordice. Numai la noi in tara intalnim 51 de specii spontane sau cultivate, cea mai raspandita fiind specia spontana *Rosa canina* L. Denumirile populare sunt extrem de variate: cocadar, calcaderiu, cecadar, cascadin, ciucuri de maracine, maracinele cioarei, macies, maracinele cotofanei, rasura, rug de maces, rug salbatic, rugul-vacii, ruja, rujita, scoabe, scochin, scorusc nemtesc, sipica, suies, trandafir de camp, trandafir salbatic, trandafir de padure, trandafir cainesc, tufa de rug, zgorghin. Foarte asemanator cu macesul este si trandafirul de dulceata, *Rosa rugosa*.

Dintre nenumaratele specii de maces o atentie deosebita o merita macesul de munte, *Rosa pendulina* L, care prezinta un continut de 10 ori mai mare de vitamina C decat macesul obisnuit de ses, *Rosa canina* L.

Istorie si legende

Datorita proprietatilor sale deosebite, macesul era folosit pe scara larga, inca din Antichitate, ca planta medicinala, de catre greci, romani, persi, arabi si chinezi. In legendele grecesti apare chiar si sub apelativul de "sangele lui Adonis". Intr-una dintre legendele care povesteste despre dragostea Afroditei, zeita frumuseții, dragostei, casatoriei si a fertilitatii, pentru Adonis, macesul apare intr-o ipostaza inedita. Marte, zeul razboiului, care o dorea pe Afrodita pentru el, hotaraste sa-l

omoare pe frumosul Adonis. Cei doi incearca sa se salveze fugind, dar nimeresc intr-o tufa de maces. Afrodita, intepandu-se in spinii acestuia, lasa sa-i cada o picatura de sange pe florile alb-roz de maces, care s-au transformat atunci in minunate flori rosii si parfumate de trandafiri.

Se povesteste, de asemenea, ca primele rozarii, primele siraguri de matanii ale calugarilor catolici, ar fi fost facute din macese insirate pe o ata, numele de rozariu venind astfel de la numele latinesc al maceselor.

In traditia noastra populara, macesul este una dintre principalele arme impotriva strigoilor, fie ca este folosit ca tepusa pentru a le strapunge inima, fie ca sunt puse crengi de maces la poarta, la usa grajdului sau la fereastra, pentru ca sa nu poata veni strigoaicele sa ia laptele vacilor sau chiar pe al proaspetelor mame. Si nu este de mirare, pentru ca daca nimeresti intr-o tufa de maces spinos primavara, cand e acoperita de minunatele si atat de parfumatele flori albe sau roz, sau toamna, cand e incarcata de fructele micute de un rubiniu atat de atragator, cu greu vei mai scapa fara sa-ti rupi hainele si sa nu te ranesti in spinii puternici si arcuiti sub forma de carlig. Doar varietatea *Rosa canina Assisiensis* nu are spini pe tulpina.

Descrierea plantei

Macesul este extrem de raspandit, fiind foarte putin pretentios. Rezista la geruri de -25 sau -30 de grade Celsius, creste si pe cele mai sarace soluri, pietroase si erodate, pe pante inclinate, pana la inaltimi de 1.200 - 1.700 m si nu are nevoie speciale in privinta apei, dar nu rezista in turbarii si pe terenuri mlastinoase si are nevoie de soare. Astfel, macesul il intalnim atat in liziere de paduri de foioase, pe coaste insorite sau semiumbrite, cat si pe pasuni, fanete, in apropierea lacurilor, pe vai si lunci de rauri sau pe marginea drumurilor si a cailor ferate.

Crescand in tufe de 1-5 m inaltime, formate din mai multe tulpini lungi si elastice acoperite cu spini puternici, macesul este ideal pentru garduri vii.

Macesele sunt, de fapt, pseudofructe, rezultate din dezvoltarea receptaculului floral. In interiorul lor se afla achenele, adevaratele fructe, denumite impropriu seminte, care sunt si ele utilizate, si peri aspri care pot produce alergii. Macesele au forma sferica sau elipsoidala, culoare portocalie in faza de parga si rosie sau rosie-portocalie la maturitatea deplina, pentru a capata apoi, atunci cand incep sa se inmoaie, o culoare rosu inchis. Florile, de 4-6 cm in diametru, au cinci petale de obicei roz pal, dar pot fi si albe sau roz inchis, iar frunzele ovale si cu marginea dintata au o lungime de 2-4 cm si o latime de 1-2 cm. La maces frunzele sunt penate, cu 5-7 frunzulite. Tulpina este alungita si ramificata cu ramuri lungi de 1-4

m, cu ghimpi de 3-15 mm, puternici si incovoaiati.

Macecele se recolteaza manual in perioada august - octombrie in functie de specie si de altitudine, cand sunt in parga si perfect tari, in orice caz inainte de caderea brumei, deoarece fructele brumate se inmoaie si pierd o parte din vitamina C. Dupa ce au capatat culoarea rosu inchis, la caderea brumei, cand sunt complet coapte, devin moi si pierd cea mai mare parte a substantelor active, motiv din care dupa aceasta perioada nu se mai culeg in scop medicinal, ci cel mult alimentar. Fructele necoapte si ciupite si, mai ales, cele cu pete negre nu se culeg, deoarece in ele au fost depuse ouale mustei de maces. Florile si frunzele se culeg in lunile mai - iunie, in faza de inflorire deplina.

Dupa recoltare, macecele trebuie uscate cat mai repede, pentru a nu pierde substantele active. De asemenea, trebuie ferite de soare pentru ca se incing foarte usor si fermenteaza. Corecta este uscarea cu aer cald la o temperatura de 85-105 grade Celsius pana ce macecele devin tari si friabile. Acest lucru este necesar pentru a inactiva ascorbinaza, o enzima care la temperaturi mai mici continua sa oxideze vitamina C. Pentru a grabi uscarea, macecele pot fi taiate, dar, atentie!, metalele conduc si ele la degradarea vitaminei C. Ele pot fi uscate si in incaperi bine aerisite pana ce se stafidesc si se pot rupe in degete, dar se pierde o parte din vitamina C. Randamentul la uscare este de 2 la 1, iar daca se indeparteaza printr-un ciur fin semintele si puful randamentul scade la 6 la 1. La uscarea florilor randamentul este de 4-5 la 1.

62. Mătrăguna

De asemenea înțelepciunea populară afirmă importanța păstrării legăturii cu pământul. Țăranii umblă de multe ori vara desculți, mai ales la cosit, iar casele țărănești au pământ pe jos și pe prispe. Este bine ca vara copiii să fie lăsați să umble desculți, așa cum umblă de veacuri copiii țăranilor. Cu cât legătura lor cu toate elementele naturii este mai directă în timpul verii, cu atât ei vor fi mai bine apărați de toate bolile din timpul iernii. Încă de pe vremea geto-dacilor, o serie de plante ce cresc pe teritoriul României, erau cunoscute și întrebuințate ca ierburi de leac, reputația unora dintre ele mergând până acolo încât în percepția populară apar și astăzi ca fiind înzestrate cu virtuți extraordinare. Multe dintre aceste plante sunt considerate sfinte, așa cum este cazul Mătrăgunei (*Atropa belladonna*). Alte plante, așa cum sunt Usturoiul, Avrămeasa, Leușteanul, Pelinul, Omagul ș.a sunt nesuferite duhurilor sau strigoilor, fiind folosite ca atare de către țărani. Prin fânețe sau pe lângă pâraie crește uneori o plantă cu flori roz purpurii numită Dragostea sau Masa Raiului (*Sedum fabaria*). Primăvara, această plantă este adusă din locurile în care crește și se sădește în grădina casei, în loc ferit, curat, în credința că este protectoare a dragostei, că apără pe cei ai casei de cei răi, care vor să o strice. În unele sate, când înflorește, se rupe câte un fir pentru fiecare din casă, se pune la grindă și cel al cărui fir se usucă se spune că va muri în acel an, dar dacă crește și se înfășoară pe după grindă, este semn că va trăi mult. Buruienile de leac se culeg atât primăvara, cât și toamna. Cei care le recoltează nu țin neapărat seama de momentul când planta este în deplinătatea puterilor ei naturale, când a ajuns la maturitate sau când este mai plină de seve. Acțiunea de recoltare a acestor plante se desfășoară după considerente magice, în anumite momente cosmice, urmând un ritual caracteristic. Alte plante se strâng la date bine precizate. Astfel, Sulfina (*Melilotus officinalis*) se culege numai în ziua de Sânziene și la Ziua Crucii, iar Seminocul (*Medicago falcata*), numit și Vârtejul Pământului se strânge numai pe vremea secerii.

Pentru țărani, uscarea ierburilor strânse este simplă. După ce au fost culese, se fac mănunchi lungi de până la 20 cm, se leagă cu una dintre ierburi, iar acasă se pun sub streșina casei sau se atârnă de o grindă în pod. Când devin necesare ele se dau bolnavilor să le bea ca fiertură, să se oblojească cu ele sau să le pună în apa de scăldat.

De multe ori sacralitatea plantelor este cea care le conferă puterea tămăduitoare, iar această putere poate fi însoțită de calități de tip ocular, așa cum se întâmplă în cadrul Duminicuței (*Lysimachia nummularia*), plantă ce crește prin păduri, prin poieni, prin zăvoaie sau pe malul apelor. În locul unde este culeasă, se lasă ofrandă de pâine și sare. Adusă acasă se folosește la copiii care nu merg în picioare; se pune lângă foc, pe vatră, cu pâine și sare alături, și dacă se înnegrește este semn că vor muri, dacă nu, este semn că vor trăi.

Astfel unele plante ocupă un rol esențial în medicina tradițională românească. De exemplu, **Mătrăguna** (*Atropa belladonna*), este o plantă halucinantă (viziunile pe care le dă consumarea sa sunt asemănătoare cu cele date de Peyotl, fiind însoțite însă de trăiri terifiante, de tulburări afective), așa cum sunt cele de Doamna Codrului, Doamna Mare, Iarba (Floarea) Codrului, împărăteasă (a Buruienilor), care este folosită în foarte multe practici magice. Toate părțile plantei, mai ales rădăcina, frunzele și fructele au un conținut bogat în alcaloizi, cu o puternică acțiune asupra sistemului nervos. Ritul culesului Mătrăgunei trebuie îndeplinit pe timp de Lună Plină, în aprilie-mai, înaintea Rusaliilor (în unele părți chiar în timpul Rusaliilor), după această dată încetează virtuțile magice ale plantei. O a doua fază a ritului constă în așezarea spate în spate a culegătoarelor, una cu fața la răsărit, iar cealaltă la apus. Cea cu fața spre apus ridică Mătrăguna și o transmite astfel celei cu fața spre răsărit. Deși periculoasă, fiind otrăvitoare, Mătrăguna este folosită uneori pentru felurite boli de lungă durată, consumul ei dând un fel de "nebulie" urmată apoi de vindecarea totală. Puțini sunt însă cei care recurg la acest mijloc, deoarece poate duce chiar la moarte. În scop pur medicinal Mătrăguna, culeasă tot ritualic, se pune pe umflături. Cu frunze aprinse se trata tusea, iar rădăcina plămădită se folosea contra reumatismului.

O altă plantă halucinogenă este **Mătrăguna Mică** (*Scopolia carniolica*) numită și Mutulic sau chiar Iarba Codrului și Mătrăgună (în Carpații Apuseni). Această plantă nu poate fi culeasă de oricine, ci numai de anumite femei bătrâne sau copii, căci în concepția populară copiii sunt neprihăniți, iar femeile bătrâne se roagă, postesc și se gândesc la viața viitoare. Mătrăguna mică trebuie culeasă de către aceștia pentru a fi ferită de atingerea păcatului lumesc, atingere care ar putea să aducă chiar înrăutățirea stării bolnavului. Culegerea pentru întrebuințări magice implică și mai multe precauții; se aprinde lumină, tămâie, i se aduc daruri. Această plantă are reputația că alungă umbrele grele ce învăluie viitorul, prevestind durată

vieții, dacă omul va mai trăi mult ori puțin, prevestește vindecarea bolilor grave ori moartea. În credințele bătrânelor ea ghicește până și intențiile celui ce se apropie de ea (mai ales intențiile ce o privesc direct). În fața destinului, a morții, frunzele sale se pleoștesc. Ca și Mătrăguna, Mătrăguna mică poate fi folosită și în scopuri mai puțin bune, putând cauza moarte dușmanilor celui ce o folosește.

63. Pătlăgina

Plantago media L.

Pătlagina este o plantă erbacee, perenă, cu rizom scurt, din care se dezvoltă frunze dispuse într-o rozetă bazală și o tulpină dreaptă, la capătul căreia se formează o inflorescență sub formă de spic.

Din cele mai vechi timpuri și până în zilele noastre, medicina tradițională și cea științifică o folosesc în tratamente naturiste.

Dacă o numeau spioox – spioac și o foloseau intern pentru combaterea tusei, a răcelilor, bolilor de piept, a officii (tuberculoza) și durerilor de stomac, iar extern contra rănilor și tăieturilor (pe care se puneau frunze pentru a opri sângerarea și a grăbi vindecarea) și contra furunculelor.

În antichitate, planta a avut un loc însemnat în multe cărți cu plante medicinale. Dioscorides și Pliniu o recomandau pentru probleme precum tumorile maligne, ulcere, probleme bronhice, febră, contra sângerărilor, rănilor infectate, mușcăturilor și inflamațiilor cu puroi.

Considerată una din cele nouă ierburi sacre ale vechilor anglo-saxoni, simboliza pentru creștinii timpurii cărarea bătătorită de cei mulți care l-au căutat pe Christos.

Planta a fost recunoscută multă vreme ca având proprietăți antibiotice. Până în secolul XX, oamenii încă pulverizau frunzele și, alături cu o priză de sare, o utilizau pe mușcături de șobolani sau alte răni potențial-periculoase. Un vechi remediu roman utiliza planta ca remediu pentru furuncule.

Shakespeare, în *Romeo și Julieta*, a pomenit pătlagina drept cură pentru pielea rănită.

Pătlagina a fost de multă vreme asociată cu omul și agricultura. Anumite specii au fost răspândite prin colonizările umane, în special ale europenilor. Astfel, indienii nord-americani și maorii din Noua Zeelandă denumeau pătlagina drept „piciorul englezului”, pentru că s-a răspândit dintr-o arie în care se stabiliseră englezi. Dintre speciile ce cresc spontan în Mexic și sud-vestul S.U.A., câteva sunt native, în timp ce altele sunt „evadate” din grădini. Ca plantă de grădină a fost dusă din Mexic în Chile, Argentina și Peru de către spanioli.

O firmă din Pennsylvania a extras sucul pentru a calma picioarele obosite, pentru a trata mușcăturile de insecte și a reduce durerile cauzate de hemoroizi. În Carolina de Nord, planta era pusă pe încheieturile mâinilor unei persoane cu febră; când aceasta devenea maronie de la căldura corpului, persoana ar fi fost vindecată.

Medicina științifică românească de la începutul secolului XX a constatat pentru pătlagină proprietăți depurative (curăță sângele) și hemostatice; apoi fluidifiantă a secrețiilor mucoase, anticonvulsivantă, antifebrilă, stomahică (tonificază stomacul) și cicatrizantă. Aceste calități sunt datorate faptului că această buruiană conține acid silicic, substanță amară, tanin, mucilagiu și săruri minerale. Este indicată o cură de primăvară cu pătlagină, care se poate face cu must proaspăt de frunze, simplu sau amestecat cu miere, contra bolilor căilor respiratorii.

Medicina populară nu diferă cu mai nimic în indicațiile ei privitoare la pătlagină, față de cele deja menționate; se mai adaugă faptul că semințele de pătlagină mare se consideră ca un bun purgativ, căci ele nu au acțiune iritantă și nu cauzează diarei consecutive.

Constituenții chimici ai pătlaginei sunt bine documentați și regăsiți în variate produse naturiste, de la ceaiuri și tincturi până la unguente și siropuri. Cei mai importanți sunt mucilaliige, glicozidele iridoide (aucubină și catalpol), esteri ai acidului cafeic (acteoizidă) și taninuri. Astfel, binecunoscutele proprietăți antihemoragice pot fi atribuite taninurilor.

Aucubina are și ea rol cicatrizant și antibacterian, iar efectele antiinflamator și de vindecare a rănilor au fost atribuite concentrațiilor mari de acizi clorogenic și neoclorogenic. Acțiunea antitusivă este atribuită mucilagiilor. Acetozida și plantamajozida prezintă acțiune antiinflamatoare.

Aucubigeninul, agliconul aucubinei, s-a dovedit a fi responsabilul principal pentru activitatea antibacteriană a extractului de pătlagină. Aucubina, catalpolul și acetozida prezintă efecte spasmolitice, în funcție de doză. Polizaharidele (mucilagiile) cresc activitatea imunostimulatoare a organismului.

A fost documentată o acțiune hipotensivă la câini normotensivi anesteziați și, de asemenea, o acțiune de reducere a lipidelor plasmatice, a colesterolului, a b-lipoproteinelor și trigliceridelor la iepuri cu ateroscleroză experimentală.

Pe lângă aceasta, a mai fost documentată o activitate bronhostatică în urma studiilor preclinice și preliminare clinice, pătlagina dovedindu-se eficientă în tratamentul bronșitelor cronice de natură spastică sau non-spastică. Siropul de pătlagină este unul dintre cele mai cunoscute siropuri de tuse.

64. Nalba

A fost odată un moșneag și o babă și nu aveau copii. E de prisos să vă spun cât erau de scîrbiți (sau amărâți – cum spuneți voi acuma..) bieții oameni, decît că erau acum cu un picior în groapă și unul afară și tot se rugau lui Dumnezeu să le dăruiască o odraslă. Mai ales baba, își julise pumnii de pietrele bisericilor, făcînd la mătănii.

Trecură ani și ani; baba se rugase la toți sfinții și tot nu aveau prunci.

Într-o primăvară sta afară și o adiere ademinătoare îi bătea fața zbîrcită de vreme și așa îi alina sufletul, că o însufletea pe mătușa și grăi:

- Doamne, dacă aș avea un băiet, l-aș însura cu Zîna Primăverii, de-aș avea o fată, aș da-o Vîntului Primăverii.

Și cum a zis așa a fost și, la timpul sorocit, le dete Dumnezeu o fată și de draga ce le era îi puseră numele Nalba. Da fata asta avea o fire ciudată de tot; cum venea primăvara, se înveselea, rîdea, se schimba la față, i se îngălbenea părul ca borangicul și alerga pe cîmp după flori și fluturi. Apoi seara ședea pe pragul casei, în bătaia vîntului de seară și cînta și vorbea singură, ca și cu un om. Însă cum trecea vremea florilor, fata se ofilea, se usca, i se înroșea părul ca frunza care cade iar toamna plîngea, iarna gemea și tremura și cum venea primăvara, din zi în zi iar se schimba și-și venea în firea ei.

Au vrut părinții s-o mărite dar ea fugea de toți; nu mergea nici la joc, decît numai primăvara. Se întreba lumea, mai cu seamă moșul și mătușa, ce-i de capul fetei lor dar nimeni nu-i putea da de capăt, că fata nu spunea nimic.

Văzînd ei așa că vremea trece și ei din ce în ce i se încîrjoiază, se zbîrcesc și nu-i mai iartă puterile, se hotărîră s-o mărite cu sila, da' ea nici așa nu vru.

- Nu vrei, da de ce nu vrei, ia spune de ce nu vrei ? strigară bătrînii - Spune, că de nu, să nu te mai vedem în ochi !

Fata stătu pe gînduri, pînă cînd într-o zi, tot chinuită, le mărturisi că e îndrăgită după Vîntul de Primăvară.

- Ce, ești nebună ! i-au strigat moșnegii - da cine a văzut pe Vîntul Primăverii ?

- Eu, răspunse fata. Eu îl văd în fiecă primăvară; vine la mine ca un flăcău frumos, cu părul ca și pădăia, cu mustățile ca spicul grîului, cu fața ca floarea de măr și cu ochii ca adîncul apelor. Și cînd vine el, soarele rîde pe cer, izvoarele cîntă voioase, pasările saltă apucate ca de un neastîmpăr fericit și iarna își lasă cojoacele și se duce pe înălțimile munților, că nu mai poate sta în fața mîndreților lui. Pe urmă, să vedeți, cum l-am văzut,.. mi-a săgetat inima iar el mi-a amețit gîndurile cu mirosul tuturor florilor; întîi mi-a fost frică de el, da dînsul a alergat după mine, m-a prins, pe urmă am prins a alerga eu după el și mi-a spus să nu spun la nimeni taina asta, că nu-l mai văd. Și acum să știți că au mai aștept să mă alungați, ci mă duc eu de la voi. Mă duc să-l caut în toată lumea. El șade la răsărit, acolo a zis că-i palatul lui și să mă duc la dînsul.

- Fata mea, tu chiar ești nebună. Nu zău - îi grăi maică-sa - ai dat în zburători săraca. Trebuie să-ți descîntăm.

Iar fata nu, că se duce după Vînt, că de nu, moare.

Și în adevăr, la venirea primăverii fata nu se mai învioră, nu se mai înveseli, nu mai alerga pe meleaguri zburdalnică, ci toată ziua ședea supărată și mîhnită și se usca.

În van părinții ei o rugau cu lacrimi să se mărite, s-o știe așezată la casa ei; ea nu, că nu vrea să audă de așa ceva și se pregăti de drum.

Strînsu-s-a satul, sfătuitu-o-a să-și vie în fire, ea nu; ci într-o zi, făcîndu-și o boccea, o porni în lume, în lacrimile părinților și ale fetelor cari o petrecură pînă la hatul satului iar maică-sa îi vorbi:

- Ne-ai uscat tu, draga mamei, de supărare și ne-ai zdrobit sufletele noastre; da să deie Dumnezeu să nu trăiești să-ți vezi mirele cu ochii; da cînd o fi să te cununi cu dînsul, să nu te rabde Sf. Vineri, să te prefacă în orice buruiană și dihanie o vrea. Și vîntului să-i fie milă, să te aducă acasă, să te răsădesc eu în grădină și să te vaieți în sufletul tău că nu ne-ai ascultat și să nu te poată nimenea întoarce la firea ta de odinioară.

Dar fata a rîs de blestemul maicei ei și și-a căutat de drum fericită.

Și a mers și a mers din sat în sat, din oraș în oraș, tot întrebînd de palatul Vîntului. Pe atunci, vezi că nu era ca amu, zilele scurte, anii scurți ca azi; o zi era socotită un an și un an un veac și oamenii care trăiau cîte 4-5 veacuri, ziceau că au trăit 4-5 ani.

Și a mers ea și a mers tot întrebînd din sat în sat, din târg în târg, unde e palatul Vîntului de Primăvară, însă nimeni nu-i dădu nici un răspuns; însă iată că după un număr de vreme, ajunse la un munte. Aici era o văgăună, că încăpea încă două sate și la gaura ei ședea un urieș pe brînci și, cînd sufla, tot năsipul de pe drum îl ridica în volbură la cer și bolocănia norii, mîinîndu-i cu urgie și uragan, dintr-o parte în alta a lumii; iar cînd iar își trăgea sufletul, toată viața din flori, din copaci, o înfiora și-i făcea să se vaiete.

Fata poposi înaintea lui și întrebă:

- Bădișorule, dacă nu te superi, nu cumva știi unde e palatul Vîntului de Primăvară ?

- Apoi acela e frate-miu, mezinul - răspunse omul - da pînă acolo mai e. Trebuie mai întîi să dai de frate-miu cel mijlociu, Crivățul, și-apoi să ajungi la mama acasă, la mama mea Vremea, unde șade și mezinul. Ia-o înainte, treci printre munții iștia și ai să dai și de el. Da îmbracă-te bine, că eu sînt cum sînt, da' cînd te-i apropia de dînsul, îți degeră și scuipatul în gură. Da nu te-am întrebat ce ai cu mezinul ?

Și fata îi spuse jetia.

- Cam face el de-astea - grăi urieșul - da deh, du-te să vă înțelegeți.

Și fata, după ce se îmbracă cu niște straie mai groase, ce le avea cu dînsa, o porni printre munți și se sui pe o potecă printr-un munte înalt iar cînd privi în zare, nu se vedea lumea, așa viscoalea și omăt, și cu cît înainta, îi venea un duh de frig. Și a coborît și-a dat de cîmpul cela și-a mers prin viscolul cela care o ardea la inimă și a ajuns la alt munte, cu o scorbura în care încăpeau trei sate și pe brînci sta alt urieș încruntat. Gheața ședea la nasul lui ca niște stîlpi și părul și mustățile îi erau numai pari de gheață și cînd sufla, îngheța norii pe cer și îi făcea să ningă, apoi lua ninsoarea și o amesteca cu omătul de pe cîmp și ia așa o făcea val-vîrtej, de părea că vrea să facă lumea vălătuc, apoi lua norii de omăt și îi trimetea cine știe unde, de

lăsau troian și ger, și viscol. Și în adevăr, când ajunse Nalba lângă urieș, numai inima era caldă într-însa.

- Ce vrei, fată, hăi? îi grăi urieșul.

- M-a trimes fratele matale, acela care mîină norii de ploaie, să-mi spui unde e palatul Vîntului de Primăvară.

- A ha - grăi Crivățul - te-a trimes frate-miu Uraganul ? Bine, sui în vîrful muntelui istuia, că eu pînă atunci am să stau la masă ca un om ce sînt și am să mai dorm o țîră; iar cînd îi ajunge în vîrf, să țipi odată, c-apoi eu mă trezesc. Apoi de-acolo se face Ardealul, țara florilor și a cîntecelor și de-acolo ai să vezi palatul mamei noastre Vremea, strălucind la soare, cînd mai frumos ca aurul, cînd mai închis ca fierul. Acolo să te duci, da să te îmbraci mai cumsăcade.

Și într-adevăr, Nalba văzu într-un cotlon de cer palatul Vremii. Din el răsărea și apunea soarele și luna, și merse într-acolo dar pe unde trecea, erau oi și cîntece și iarbă verde și din colțul cela de lume din fundul Ardealului, venea o boare dulce, caldă și înviorătoare și pe unde trecea erau numai flori, cari de cari mai alese și fata trecu mai departe și ajunse la palatul Vremii. Sus era căptușit cu aramă, încăperile cu aur iar pe scara palatului, cosea Vremea scoarțe pentru cele patru fete ale ei: Primăvara, Vara, Toamna și Iarna. Tocmai cînd cosea o scoarță pentru fata cea mai mică, Primăvara, pe care voia s-o mărite după zmeul Stîlpul Apelor, acela care orînduiește drumul apelor și le turbură și le liniștește. Și cosea și bătea flori după flori, care de care mai minunate și Vremea tot nu era mulțămită; îi mai trebuia o floare, voia o floare să învîrsteze așa scoarța, încît să nu semene cu florile altor scoarțe, și nu găsea; plesnea cu ciudă din degete, sta cu fruntea rezemată în pumni și nu găsea nimic potrivit. Nalba bătu la poartă.

- Cine-i ? întrebă Vremea.

- Om bun, răspunse fata.

- Intră.

- Da de unde răsăriși, fetico ? îi grăi Vremea - căci și pe aici e lume dar așa ca tine ba. Miroși a om străin, venit din țara ceealaltă, din patria-mamă.

- Bună vremea - îi grăi fata. - Nu te supăra, mămuță - îi vorbi ea - aici șade Vîntul Primăverii ?

- Aici, da ce-ai cu dînsul, că de cînd sînt eu, neam de neam de om nu a întreat și acum tocmai tu te găsiși să întreb de el.

- Apoi uite ce, mamă. Eu sînt fata unor oameni nevoiași din satul Dorna, din județul Suceava; părinții mei nu au avut copchii și s-au rugat lui Dumnezeu mulți ani să le deie unul și tot n-au căpătat. La urmă, mama s-a rugat într-o primăvară vîntului și a zis: „Vîntule, dacă-i face tu să am eu o fetică, ți-o dau ție de nevastă”...

- Știu, știu - i-a răspuns aice Vremea. - Amu știu. Tu ești fata ceea care te-a rugat părinții să rămîi acasă și nu ai vrut... Da tu nu știi că lacrimile părinților, așa ajung pe copchii, mai rău ca ranele Egiptului. De aceea am să le ascult ruga, să nu ai parte de a te cununa cu drăguțul tău, că atîta e; pe cît e de zburdalnic și nebun, îi mai trebuie și nevastă ! Știi că mie îmi trebuie o floare la scoarța fetei mele și n-o găsesc. Îmi trebuie o floare rară și cu nume necunoscut. Cum te cheamă ? întrebă Vremea.

- Nalba.

- Aaa, iată chiar și un nume neștiut pînă azi. Nalbă să fii și Vremea zvîrlind și pînza peste fată, o prefăcu într-o floare înaltă, cu fruntea lată, crestată, cu florile galbene și roșii și îi puse numele nalba, din care rupînd o floare, o cusu la cerga Primăverii.

Dar nu mult, iată că veni și Vîntul Primăverii și întrebă:

- Mamă Vreme, ce miroase a om străin ?

- Cum să nu miroase - îi zise Vremea - dacă a venit Nalba ta pe-aici.

- Unde-i ? întrebă el. "Las că o găsesc eu", și-a zis dînsul, și a fugit s-o caute dar n-a găsit-o; și-a venit iar și a întreat pe maică-sa:

- Mamă, n-a mai venit ?

- A fost și s-a dus, fugi și-o caută.

- Atunci, Vîntul Primăverii a prins a colinda lumea, cercetînd dacă nu e pe undeva ursita lui. Dar nu-i dădea nimenea nici un răspuns.

Și de-atunci, nici pînă azi nu știe că maică-sa Vremea a prefăcut-o în floare dar nici nalba nu poate s-o spuie; ci cum simte în vreme de seară vîntul primăverii, își pleacă capul supărată și nu poate zice un cuvînt iubitului ei.

O fi, n-o fi așa, singură nalba poate s-o spuie; iar noi ne mulțumim cu povestea. Și dacă glasul ei tainic nu e auzit decît de năzdrăvani, apoi de bună seamă, că tot ei au spus-o și celor care mi-au povestit-o mie, de-am scris-o, și cu asta, încălecai pe-un rod de fag și v-am spus-o cu mult drag.

65. Obligeană

Compozitie: rizomi de obligeana - *Acorus calamus* L., fam. Araceae.

Actiune: stimulentă a secrețiilor gastrointestinale, carminativă, antispastică, diuretică.

Utilizare: în mod tradițional, în anorexie, balonari, colici gastrointestinale, afecțiuni urinare, guta.

Mod de preparare: Decoct scurt. Se fierbe o lingură produs în 250 ml apă timp de 5 minute, se strecoară și se consumă ca atare, la temperatura camerei.

Mod de administrare: o cană/zi; se bea 1/3 cană înaintea meselor principale.

Legenda: Denumirea latină este inspirată din grecescul "calamos", care înseamnă "teava". Într-un manuscris din anul 1495 î. Hr., se spunea că Iahve ar fi daruit-o lui Moise ca balsam.

66. Salcâmul

Robinia pseudoacacia (Fabaceae)

Legende despre salcâmi sunt vechi de mii de ani, pentru că salcâmul era răspândit încă din antichitate în Egipt și deșerturile Arabiei și a fost asociat adeseori cu nemurirea și viața veșnică. Salcâmul era copacul sacru al lui Neith, zeița egipteană a războiului, cea mai “bătrână” dintre zeitățile egiptene. Altă legendă povestește că trupul neînsuflețit al lui Osiris, ucis de fratele său Typhon, a fost găsit de Isis, perfect conservat, în trunchiul unui salcâm. Unele legende medievale spun că din ramurile unui salcâm a fost făcută cununa de spini a lui Isus. La arabi rășina salcâmului, recoltată după ploaie, era folosită pentru prepararea gumei arabice, întrebuințată în alimentație, în scop terapeutic și de asemenea pentru vopsele și adezivi.

Salcâmul a fost adus în România ca plantă ornamentală; crește în zonele de câmpie și deal. Este un arbore foios, cu frunze imparipenat compuse și flori albe, frumos mirositoare, dispuse în raceme. Deși după uscarea lemnului său este foarte rezistent, este un arbore sensibil la ger și înghețuri timpurii, iar curenții puternici îi determină creșteri neregulate. În scop terapeutic și în tratamente naturiste se pot folosi florile, frunzele și scoarța, dar cele mai utilizate sunt florile care se recoltează în perioada mai-iunie și se usucă la soare sau în încăperi foarte bine aerisite.

Salcâmul are o compoziție bogată în mucilagii, flavone, taninuri și aminoacizi liberi. Prezintă acțiune antispastică și emolientă în special pentru tractul respirator, antiacidă gastrică, colagogă și ușor sedativă. Se administrează intern sub formă de infuzie în gastrită, ulcer gastric și duodenal, pirozis, astm bronșic, răceli, tuse, cefalee și insomnie. Popular, se utilizează extern pulberea din flori de salcâm pentru tratarea rănilor și arsurilor, mucilagiile formând un strat emolient și protector deasupra țesutului lezat.

În alimentație, în multe zone rurale, florile de salcâm sunt folosite pentru prepararea de clătite și șerbet.

67. Valeriana

Despre valeriana, pe numele ei stiintific *Valeriana Officinalis*, se spune ca se numara printre cele mai folosite plante medicinale din lume. Cunoscuta si drept gusa-porumbelului sau odolean, valeriana este un remediu extrem de eficient in tratarea diverselor tipuri de tulburari emotionale, dar si in calmarea unei serii intregi de dureri si afectiuni.

Iubitoare de soluri umede si bogate in minerale, valeriana face parte din flora spontana. Este o planta perena, cu frunze dese si flori mici, albe sau roz, a carei inaltime ajunge sa depaseasca uneori 1 metru si jumatate. Florile de valeriana raspandesc un miros placut, care se simte pana la o distanta de cativa metri in jurul locului unde creste. Nu acelasi lucru se poate spune despre radacinile uscate sau florile ofilite de valeriana, mirosul greu pe care il degaja acestea dand, de altfel, si numele plantei in greaca veche: *phu*. Radacina de valeriana se recolteaza la sfarsitul lui septembrie, inceputul lui octombrie. Dupa ce a fost dezgropata si spalata cu apa rece, este despicata pe lungime, in patru, si pusa la uscat. Cand devine casanta, radacina de valeriana se depoziteaza in saculeti din hartie, in locuri reci si intunecoase.

Inca din Antichitate, medici precum Hippocrate, Dioscoride si Galenus recomandau valeriana ca remediu pentru insomnie. Romanii o foloseau pentru a trata palpitatiile si aritmiile. In Evul Mediu, calugarita si botanista germana Hildegard de Bingen recomanda valeriana ca tranchilizant si somnifer.

Amerindienii utilizau valeriana pentru vindecarea ranilor. In timpul Primului Razboi Mondial, valeriana i-a ajutat pe europeni sa depaseasca mai usor starile de panica si nervozitate cauzate de bombardamente.

Extractul de *Valeriana Officinalis* se obtine din radacina, prin acest proces potentandu-se proprietatile terapeutice ale plantei. Valeriana este diuretica, astringenta, tonica, antispasmodica, anticonvulsiva, laxativa si carminativa. Are capacitatea de a echilibra sistemul nervos si de a reda vitalitatea. In general, valeriana este folosita ca remediu in caz de palpitatii, insomnie, astm, angoasa, stres si anxietate, dar si in caz de oboseala cronica sau suprasolicitare intelectuala.

68. Leurda

Leurda (*Allium Ursinum*), cunoscută în popor ca usturoi salbatic sau ai-ciorasc, este planta pe care ne-o oferă natura ca leac la ieșirea din iarnă pentru a netezi organismul de toxine și pentru a ne întări imunitatea.

Leurda este cunoscută ca remediu de milenii, fiind prescrisă ca întăritor și detoxifiant încă din Grecia antică. Și medicii din Imperiul Roman s-au convins de proprietățile terapeutice ale acestei plante, pe care o recomandau atât pentru curățarea sângelui, cât și pentru tratarea mai multor boli, de la viermi intestinali până la afecțiuni ale plămânilor.

Leurda, planta care îți curăță sângele și ficatul de toxine. Vezi și alte beneficii ale acestei plante

Nici dacilor nu le era străină leurda; aceștia o foloseau în bolile de rinichi și pentru eliminarea otrăvurilor din sânge.

Denumirea *Allium ursinum* - usturoiul ursului nu este întâmplătoare; legendele popoarelor din Nordul Europei menționează că apariția frunzelor de leurda era așteptată de urși pentru a o consuma ca medicament purificator după perioada de hibernare.

Această plantă este bogată în vitamina A, C, complexul de vitamina B, calciu, fier, fosfor, sodiu, cupru, alicină, ulei eteric și adenozină. De asemenea, conține multe alte substanțe cu proprietăți vindecătoare, fiind un excelent remediu natural. Iată câteva motive pentru a consuma leurda cât mai des în această perioadă:

Purifică organismul

Frunzele de leurda au proprietăți depurative, respectiv au capacitatea de a purifica sângele, ficatul, stomacul și intestinalele. În plus, are efecte antiseptice, bactericide, antitoxice, diuretice, hemostatice, hipotensive, antisclerotice, vermifuge și stimulatoare ale peristaltismului intestinal și ale contractiilor uterine.

Leurda, cel mai puternic detoxifiant natural

Previne apariția Alzheimerului

Specialiștii afirmă că leurda, consumată regulat, ar duce la prevenirea bolii Alzheimer și a dementei. De asemenea, leurda conține substanțe care sporesc activitatea creierului și stimulează memoria și concentrarea.

Previne bolile de inimă

Leurda reduce nivelul colesterolului rău, fortifică pereții arterelor și venelor, prevenind afecțiunile cardiace.

Trateata bolile gastrointestinale

Aceasta planta are proprietati curative foarte puternice, fiind eficienta in tratarea diareei acute si cronice, a dizenteriei, a indigestiei, a insuficientei biliare, a colicilor abdominali si a balonari. in acelasi timp, ajuta la distrugerea viermilor intestinali, inclusiv a limbricilor.

Tratamente naturiste cu frunze si bulbi de leurda

Combate reumatismul

Prin remedii cu aplicare externa, leurda are efecte de neignorat in combaterea reumatismului degenerativ, a eczemelor, a herpesului, a ranilor greu vindecabile, a scrofulozei si a altor boli cronice de piele.

Amelioreaza bolile renale

Leurda curata rinichii si vezica urinara, favorizeaza urinarea si elimina excesul de acid uric, foarte daunator la bolnavii de guta.

Trateaza afectiunile respiratorii

Leurda este benefica persoanelor cu bronsite, tuberculoza pulmonara si infectii la nivelul cailor respiratorii superioare.

69. Albăstrele (*Centaurea pinnatifida*)

Numele științific (*Centaurea cyanus*) provine de la Centaurul Chiron (*centaurea*), a cărui legenda spune ca acesta i-a învățat pe oameni despre puterea terapeutică a plantelor medicinale, iar celălalt nume latin (*cyanus*) vine de la zeița Cyanus (Flora) a cărei floare preferată era albastrea.

Termenul "**Centaurea**" face referire la centaurul Chiron, renumit vrăc în mitologia Eladei. După cum spune legenda, Hercule l-a rănit pe Chiron cu o săgeată înmuiată în otrava Hydrei. Rana ar fi trebuit să fie fatală dacă Chiron nu ar fi cunoscut secretele albastrelor cu care a reușit să se vindece.

Numele "Cyanus" i-a fost dat în onoarea unui frumos tânăr din mitologia Greacă care a fost transformat în albastrea de către zeița Flora.

Florile de albastre erau purtate de tinerii îndrăgostiți. Dacă florile se ofileau prea repede, însemna că dragostea nu le era împărtășită.

70. Pecetea lui Solomon (Polygonatum odoratum)

Pecetea lui Solomon este o planta medicinala si foarte rezistenta, din familia Liliacee cese aseamana cu margaritarul. Ea creste in Asia si Europa, prin padurile umbroase, alaturi de margaritar. Infloreste in perioada mai-iunie. Are un rizom puternic, tarator, de culoare alba. Tulpina mica este in muchii, frunzele sunt ovale sau eliptice iar florile sunt alburii si tubuloase. Florile atarna cate 2-3 pe tulpina si pe axila frunzelor. Fructele sunt boabe de culoare albastru inchis. Pecetea lui Solomon are o istorie indelungata ce dateaza de cateva sute de ani si multi botanisti o considera o "planta miracol" datorita proprietatilor sale de vindecare.

Denumirea acestei plante medicinale vine de la regele evreu Solomon care era foarte intelept si iubit de Dumnezeu. Legenda spune ca el avea un sigiliu special care il ajuta in lucrarile sale permitandu-i sa alunge demonii. El a intalnit aceasta planta, a cunoscut proprietatile sale minunate de vindecare si apoi si-a pus asupra ei pecetea. Azi, cei care au imaginatie se pot uita atent la planta si pot vedea aceasta "pecete". Pecetea lui Solomon este o planta tonic-amara ce contine convalerin, asparagin, guma, zahar, mucilagiu, amidon si pectina.

De sute de ani, Pecetea lui Solomon se foloseste pentru vindecarea ranilor, refacerea tesuturilor deteriorate, vanatailor, oaselor rupte, impotriva tusei si tuberculozei, pentru tratarea dizenteriei cronice, in diaree si hemoroizi.

In 130-200 dupa Hristos, un medic faimos la acea vreme, Galen, recomanda utilizarea radacinii de Pecetea lui Solomon pentru a combate pistruii, petele, pentru corectarea si improspatarea pielii. Mai tarziu, in secolul al XVI-lea, botanistul John Gerard sustinea ca tratamentul cu Pecetea lui Solomon este indicat in cazul taieturilor, vanatailor de toate tipurile si ranilor.

In 1640, John Parkinson, un farmacist britanic remarca faptul ca italiencele foloseau radacina acestei plante pentru revigorarea tenului lor, pentru pastrarea frumusetii si contra imbatranirii pielii. In America de Nord, triburile native preparau un ceai ca remediu pentru durerile interne generale. In unele tari, Pecetea lui Solomon este fiarta si consumata fiind considerata o leguma asemanatoare cu sparanghelul.

Timp de secole, radacinile sub forma de pulbere au fost utilizate ca si catamplasme excelente pentru contuzii, hemoroizi, inflamatii si tumori. Radacinile zdrobite erau un remediu popular pentru cearcane si ochi obositi. Decoctul din aceasta planta se poate folosi pentru clatirea fetei, ajuta la estomparea petelor si altor probleme similare pielii.

Ceaiul de radacina de Pecetea lui Solomon este un foarte bun tonic ce actioneaza la nivelul rinichilor, inimii si organelor sexuale. Este de asemenea un calmant pentru sistemul digestiv. Infuzia se poate folosi pentru menstruatie abundenta, hemoragii interne, indigestie si alte probleme de stomac si intestine, inclusiv ulcer. Folosit ca apa de gura se spune ca ajuta la intarirea gingiilor. Uleiul infuzat cu radacina de Pecetea lui Solomon se foloseste ca prim ajutor in caz de entorse, oase rupte, luxatii sau ligamente rupte, cu scopul de a spori interventia medicala traditionala si nu ca sa o inlocuiasca pe aceasta.

Lastarii tineri sunt recoltati la inceputul primaverii si pot fi consumati precum sparanghelul (mai ales in Turcia). Radacinile recoltate toamna si uscate pot fi mancate. Totusi, acestea trebuie fierte cu trei schimburi de apa inainte de a fi prajite si consumate.

Coadă-cocoşului - numită de strămoşi sigiliul Mariei, iarbă ruptă, iarbă de panariţiu, mugure de şarpe sau fals mugure. *Polygonum*; din lat. *poly*, plus: *numeros* şi *geum*: miros plăcut care se degajă saugonu, genunchi: care are noduri multe, numeroşi genunchi. Fructele sunt toxice. Legenda spune că rădăcina este un talisman cu care Solomon forţa bucăţile de piatră să-l asculte în construirea templului. Sigiliu, pentru că la fiecare umflătură, este lăsat un însemn circular de codiţele din anii anteriori.

Coadă-cocoşului, pecetea lui Solomon, *Polygonatum* este o plantă care creşte în pădurile şi locurile umbroase şi a cărei parte cea mai folosită este rădăcina.

Această plantă conţine multă flegmă, ulei şi sare esenţială. Rădăcina este moderată, astringentă, purificatoare şi cu un gust un pic amar şi acru. Se foloseşte în mod curent pentru căzături, sub formă de infuzie în vin alb din care se beau două, trei înghiţituri în fiecare zi (la copiii între 8 şi 15 ani). Acelaşi decoct din rădăcină în vin alb se recomandă contra mâncă-rimilor.

Intern se folosește împotriva scurgerilor albe, pentru purificarea sângelui; boabele în număr de 14, 15 cu rădăcină și cu frunze, ce cântăresc o uncie, purifică mucozitatea nazală de sus în jos. Decoctul din întreaga plantă vindecă râia și alte boli de piele.

Rădăcina, prinsă de un colț al cămășii în partea de jos a celor care au stări de disconfort din cauza hemoroizilor umflați și dureroși, le alină rapid suferințele.

Extern se folosește sub formă de loțiune pentru a înlătura petele de pe chip, pentru a albi tenul, a vindeca contuziile și tumorile grave, pentru a omorî ouăle de păduchi și pentru a usca râia la copii, pentru a șterge cicatricile și petele de la rujeolă.

Pentru hernie se aplică un bandaj din aceeași rădăcină zdrobită. În amestec cu rădăcina zdrobită de *Grande Consoude*, care îi mai ia din causticitate, se aplică pe contuzii și pentru a vindeca rănile. Se numește Sigiliul lui Solomon pentru că nodurile rădăcinii acestei plante au o formă apropiată celei unui sigiliu.

71. Cereșel (Geum urbanum)

Numele latinesc "geum" provine din grecescul "geno", a emana o aroma placuta, datorita mirosului de cuisoare pe care il raspandeste. Aceasta planta mai era denumita si "herba benedicta", fiindca se credea ca alunga spiritele rele si animalele veninoase.

Utilizare: în mod tradițional, în enterite de natură infecțioasă, tulburări digestive - greață, arsuri, balonări, dureri menstruale; extern, în răni, stomatite, gingivite.

72. Sângerul (*Cornus sanguinea*)

Forma specifica a florii de sanger (*Cornus sanguinea*), un arbust intalnit adeseori ca si planta ornamentală, a dat nastere unei vechi legende de Paste, legate de rastignirea lui Iisus Hristos.

Se spune ca, inainte de moartea Mantuitorului, sangerul era la fel de inalt precum stejarii si alti copaci maretii ai padurii. Atat de viguros era acest arbore incat din lemnul sau a fost faurita crucea lui Iisus.

Sangerul a fost cuprins de o nemarginita mahnire pentru ca devenise o asemenea marsava unealta. Hristos, rastignit pe el, i-a simtit indurerarea si, in marea Sa milostivire, i-a grai: "Din cauza regretelor si a milei tale pentru suferintele Mele, nu vei mai fi nicicand indeajuns de mare pentru a se mai face din tine vreo cruce. Vei creste mladios, subtire, cu ramurile strambe si rasucite, iar floarea ta va fi in forma de cruce, cu doua petale lungi, si doua scurte. Capetele petalelor tale vor fi insemnate cu urma cuielor ce mi-au strapuns trupul, iar in centrul florii tale se va afla o coroana de spini, astfel incat oricine te va vedea sa-si aminteasca de patimile Mele."

O alta legenda a sangerului apare in poezia lui Vasile Alecsandri "Grui-Sanger". Impovarat de uciderea propriului sau tata, Grui-Sanger moare in mijlocul padurii, iar pe locul unde si-a dat sufletul se ivesc un mic si salbatic arbust, cu fructe rosii, botezat "sanger", in varful caruia isi face salas o pasare cu glas de inger.

73. Iarba mare (*Inula helenium*)

Planta frecvent utilizata de daci, numita de ei brustan, iarba mare e prezenta si azi intr-o multime de leacuri populare si medicamente sintetice. Bogata in principii amare si ulei volatil, iarba mare are efect antitusiv, expectorant, spasmolitic, dezinflamator, antitumoral, de tonic digestiv si drenor biliar, stimuleaza fluxul menstrual, iar in doze mai mari, poate avea actiune antibiotica si de tonifiere a uterului.

Nume: Alaut, bruscalan, iarba neagra, lacrimile Elenei, omag, smantanica.

Denumire stiintifica: *Inula helenium*. *Inula* provine din limba latina, insemnand "a goli" sau "a curata", cu referire la actiunea purgativa a radacinii de iarba mare.

Helenium deriva din cuvantul grecesc "helios" ("soare") si se explica prin aspectul florilor, care seamana cu soarele.

Astrologie: In medicina magica se credea ca florile galbene sunt o replica pamanteana a soarelui si fac din iarba mare o planta medicinala solara, avand printre altele efecte antidepresive si imunomodulatoare. In acelasi timp, infatisarea ei robusta tradeaza si influenta planetei Jupiter, care guverneaza in organismul uman ficatul si tesutul conjunctiv.

Frunzele carnoase, mari, sugereaza actiunea terapeutica a plantei asupra organelor voluminoase, formate din lobi, asa cum sunt plamanii si ficatul. In fine, radacina bine dezvoltata, transformata partial in tubercul, reprezinta o caracteristica a plantelor medicinale destinate mai ales tratarii bolilor cronice sau a suferintelor legate de varsta.

Utilizarea in ginecologie: Legenda spune ca iarba mare s-ar fi nascut din lacrimile frumoasei Elena, care plangea dupa iubitul ei, Paris. Poate deja aici ar trebui sa vedem un prim indiciu referitor la puterile acestei plante cu flori de forma soarelui, de a insenina si tamadui sufletul. Oricum, medicina populara ii foloseste pana in zilele noastre radacina cu gust amar, pentru combaterea anxietatii si a melancoliei. Se pare ca primul care a intrebuintat iarba mare in tratarea bolilor femeiesti a fost insusi Hipocrate, parintele grec al medicinei, care aprecia in mod deosebit calitatile radacinii ca leac pentru afectiunile uterului. In Evul Mediu, se administra vin de iarba mare, numit pe atunci *Potio Sancti Pauli* ("potiunea Sfantului Pavel"), considerat un remediu universal pentru orice boli ale capului, plamanilor sau stomacului, precum si ca mijloc de protectie contra ciumei. Cartile vechi despre ierburi lauda intr-un glas radacina de iarba mare pentru calitatile de tonifiere a

tesutului conjunctiv, in cazurile de hernie inghinala, ca si pentru cele de reducere a mucusului abundent din bronhii ori de pe tubul digestiv.

Odata cu reactualizarea terapiilor medievale, practicate in manastiri, aceasta planta se bucura de tot mai mult interes. Chiar daca in prezent utilizarea ei se limiteaza in special la tratarea bronsitei, a gutei si a bolilor vezicii urinare, radacina de iarba mare si-a pastrat, totusi, locul in ginecologia moderna. Ea contine substante cu actiune similara hormonilor, care se dovedesc de mare ajutor contra simptomelor neplacute provocate de menopauza. Deoarece poate intari tesutul conjunctiv, se administreaza in cure, pentru ameliorarea prolapsului uterin si a manifestarilor vezicii urinare hiperactive. De asemenea, aceste cure atenueaza durerile de cap de natura hormonala, generate de disparitia menstruelor, precum si tulburarile de circulatie asociate cu ameteli si deficit de concentrare. Uneori, cand menopauza s-a instalat prea devreme, ciclul menstrual revine. In fine, este un fapt dovedit ca radacina de iarba mare stopeaza dezvoltarea tumorilor, datorita anumitor substante pe care le contine. La National Cancer Institute din SUA, planta a fost studiata amanuntit si i s-au confirmat proprietatile antitumorale. De aceea, femeile cu cazuri de cancer mamar in familie ar trebui sa-si administreze profilactic radacina de iarba mare, cel mai tarziu de la intrarea in menopauza.

74. Ruscuța de vară (*Adonis aestivalis*)

Născut în împrejurări dramatice, **Adonis** – întruchiparea frumuseții masculine în mitologia greacă – a fost născut din dragostea incestuoasă a Mirrhei pentru tatăl ei, Cyniras. Mama sa a fost metamorfozată de zei în arbustul denumit mirt iar acesta când a conceput fructul – pe Adonis – nimfele pădurii l-au adoptat și l-au ascuns în peșterile din pădure, Adonis petrecându-și toată tinerețea vânând prin păduri până a ajuns astfel la Fenicia unde a întâlnit-o pe Afrodita care s-a îndrăgostit imediat de el. În ciuda și disprețului celorlalți zei, Afrodita

a părăsit Citera ca să-l urmeze pe frumosul Adonis. Apolo (zeul soarelui) însă i-a văzut și l-a informat pe Ares (zeul războiului). Acesta, gelos, a pornit în urmărirea lor. Zeița Artemis, veghind asupra celor doi îndrăgostiți, a prevenit-o pe Afrodita care, îngrijorată, a vrut să-l împiedice pe Adonis să o părăsească pentru a se duce la vânătoare. Dar, pe când Afrodita dormea, Adonis a plecat la vânătoare și l-a întâlnit în drumul său pe Ares, care se prefăcuse într-un mistreț, rănindu-l pe Adonis la coapsă. Trezindu-se, Afrodita constată dispariția lui Adonis și pornește în căutarea lui. Il găsește orientându-se după urmele de sânge. Nu îl mai poate readuce la viață, dar transpune, frumusețea lui Adonis în deditei (ruscuța de primăvară) iar sangele său, în bujori de munte.

Legenda lui Adonis mai simbolizează și trecerea de la iarnă la primăvară și de la vară la toamnă.

Adonis fiind atât de seducător, ajungând în Infern, a fost îndrăgît de Persefona. Afrodita i s-a plâns atunci lui Zeus. Adonis ezită însă în alegerea uneia dintre ele, iar Zeus, a poruncit: Adonis urma să petreacă șase luni în Infern cu Persefona (toamna și iarna) și șase luni (primăvara și vara) cu Afrodita pe pământ.

75. Osul iepurelui (*Ononis spinosa*)

Proprietatile curative ale acestei plante erau cunoascute inca din Antichitate. S-au pastrat pana in zilele noastre descrierile lui Theophrast (392-295 i.Hr.). Dioscoride intrebuinteaza osul iepurelui in tratarea litiazei, deoarece maruntea pietrele de rinichi si ca diuretic. Plinius mentioneaza planta ca aliment. Numele sau latin provine de la verbul onos (magar) si spinosa (tepos), sugerand ca aceasta planta cu tepi era intrebuintata ca furaj pentru magari. Dacii o numeau azila sau osila, de unde a derivat si numele de azi, respectiv osul iepurelui.

76. Hreanul (*Armoracia rusticana*)

Cunoscut pretutindeni și cultivat încă din Antichitate, hreanul este folosit deopotrivă pentru proprietățile sale curative cât și pentru gustul inconfundabil pe care-l dă mâncărilor în calitate de condiment. La 1500 î. Hr. egiptenii deja auziseră de planta miraculoasă, iar grecii și romanii o prețuiau în mod deosebit – alături de mențiunea lui Cato cel Bătrân în tratatul său *De Agri Cultura* existând chiar o reprezentare a acesteia în pictura murală din Pompei.

În Evul Mediu planta era întrebuințată ca medicament, în vreme ce rădăcina de hrean condimenta mâncărurile germanilor, scandinavilor și britanicilor. Consumul de hrean se răspândește pretutindeni în Europa în perioada Renașterii, planta fiind amintită în tratatele de botanică ale vremii.

Hreanul este o plantă perenă sau anuală, în funcție de zona în care este cultivat și rezistă foarte bine în condiții de secetă. Rădăcinile de hrean se recoltează toamna și se pot păstra peste iarnă îngropate în pământ sau nisip, într-un loc rece și întunecos. Este ideal ca rădăcina să fie consumată la maturitate, cea tânără fiind mai slab aromată și mai dificil de preparat.

Hreanul este folosit de secole ca plantă-medicament pentru proprietățile sale antiinflamatoare, antibiotice și afrodisiace. Hreanul are un conținut redus de calorii și grăsimi și este o sursă importantă fibre și minerale: fosfor, calciu, magneziu, sodiu, zinc, fier și potasiu. O sută de grame de hrean proaspăt conține, în medie, 79,31 mg de vitamina C, fiind foarte eficient în creșterea imunității și în ameliorarea infecțiilor virale. În compoziția hreanului se mai regăsesc urme de carotenoizi și vitamine din complexul B.

Hreanul conține de zece ori mai mulți glucozinolați decât broccoli. Studii recente au arătat că acești compuși organici, responsabili și pentru gustul său înțepător, ajută ficatul să detoxifice agenții cancerigeni și poate chiar suprima creșterea celulelor canceroase.

77. Pătrunjelul de câmp (*Pimpinella saxifraga*)

Un soi de pătrunjel sălbatic, numit și pătrunjel-de-câmp, o plantă erbacee, din familia Apiaceae, care poate fi întâlnită crescând spontan prin fânețe, pășuni, coline aride, pe locuri uscate și pietroase de la câmp și de la munte. Două specii, strâns înrudite, au primit această denumire: *Pimpinella saxifraga* și sora ei mai înaltă, *Pimpinella major*.

Cum o recunoaștem?

Pimpinela are "tulpina cilindrică, fin-striată, lipsită de frunze în partea superioară, glabră, sau, la bază, slab-fin-păroasă; frunzele penatisecate, segmentele sesile, ovale, dințate, lobate sau incise; florile albe sau rozee, dispuse în umbele, pedunculul florilor glabru, stilele în timpul înfloririi mai scurte decât ovarele; fructele ovale, comprimate, sunt glabre și prevăzute cu 5 coaste egale, filiforme." (Extras din Zacharia Panțu, "Plantele cunoscute de poporul român", 1906)

"Italiana este prima limbă romanică cu care româna a venit în contact și de la care am primit întâile elemente latino-romanice încă de la începutul secolului al XV-lea. [...] Primul cuvânt de sursă italiană a fost unul din domeniul economic, și anume moneda de aur numită ducat. În limba veche ne întâmpină însă și mulți termeni de sursă romanică cu sens culinar. Astfel, dintre relativ multele lexeme cu tentă gastronomică împrumutate de română din italiană în trecutul îndepărtat, DIL* a înregistrat – precizând prima dată a apariției în limba română și etimonul sau etimoanele fiecăreia – cuvinte precum [...] pimpinelă." (Extras din Florica Dumitrescu, "Din semantica elementelor lexicale gastronomice de origine italiană din româna actuală", 2009)

*DIL = Gheorghe Chivu, Emanuela Buză, Alexandra Roman Moraru, "Dicționarul împrumuturilor latino-romanice în limba română veche (1421–1760)", București, 1992.

Pimpinela este o formă coruptă a latinului *bipennula*, care se referă la frunzele bipenate.

Cum se folosea pimpinela?

"Plăcintă: Ia oaale și le bate bine cu puțința sare, apoi le amestecă cu pimpinelă, izmă, maghiran, măcriș de cel ce să face pe iarbă și pătrânjăi, bine toate pisate, și le fă, apoi, plăcintă, puindu-le pe deasupra zahar, iar fiind primăvară, în loc de erbururi pune flori de soc." (Carte întru care să scriu mâncările de vițel, rămător, oao, pește și raci, stridii, melci, legumi, erbururi și alte mâncări de sec și de dulce, despre orânduiala lor și alte învățături de a face vinuri, sec. XVII)

Pesemne că pimpinela era folosită în moduri mimilare hasmățuiului, cu care este înrudită (asemeni pătrunjelului și altor umbelifere), ea având o aromă intensă, ca de anason.

78. Crușinul (*Rhamnus frangula*)

CRUȘINUL. *Rhamnus frangula* (sau, după denumirea mai veche, *Frangula alnus*). Este un arbust din familia Rhamnaceae, originar de pe un spațiu generos, ce cuprinde continentul european și vastele stepe ale Asiei de vest, incluzând nordul Africii aflat sub influența climatică a Mediteranei. În epoca modernă, crește ca specie naturalizată și pe alte continente.

Etimologie

Numele său provine din slavă și se regăsește în forme similare în mai multe limbi est europene: krušina (cehă și sârbă) și Крушина (rusă, ruteană și ucraineană). Îi se mai spune crușan, crușei, lemn cânesc sau pațachină, o formă arhaică, care, la rândul său, provine din slavă și se traduce prin putoare, nume datorat mirosului neplăcut al plantei.

Cum îl recunoaștem?

Crușinul este un arbust cu frunze căzătoare, ce crește, de obicei, sub forma unui tufiș multiramificat, care ajunge până la 3 m în înălțime. Mai rar, ia forma unui copac de dimensiuni medii, care nu depășește 6 m. Are scoarța maroniu închis, dar la interior, dacă este crestată, galben intens. Are frunze ovate, aranjate alternativ pe ramuri. În mai-iunie, face flori mici (3-5 mm) cu 5 petale verzui deschis, triunchiulare, care cresc în buchețele de 2 până la 10, la axila frunzelor. Fructul, o drupă cu miez moale, nu mai mare de 1 cm în diametru, trece de la verde, la roșu (sfârșitul verii) și apoi violet închis spre negru când se coace complet (începutul toamnei). Acesta conține 2 sau 3 semințe maronii.

Preferă solurile umede, acide, din zonele deja împădurite, de la marginea râurilor, terenurilor mlăștinoase sau văilor, unde crește frumos în soare sau la umbră parțială, dar mai puțin viguros la umbra deasă.

Prezența sa este importantă pentru albine, care îl polenizează și pentru păsări sălbatice, în special sturzii, care se hrănesc cu fructele sale.

Nefiind o plantă cu calități decorative deosebite, crușinul nu este prea des cultivat, el regăsindu-se mai degrabă în flora spontană. Totuși, există o varietate horticolă întâlnită prin parcurile europene drept arbust ornamental –*Rhamnus frangula* ‘*Asplenifolia*’, cu frunze extrem de înguste și aspect interesant.

De-a lungul istoriei, crușinului îi s-a atribuit puterea de-a apăra de demoni, otravă, magie și dureri de cap. Și, dacă aceste atribute au fost abandonate odată cu evoluția mentalităților moderne, câteva aplicații medicinale au rămas încă valabile. Coaja sa a fost folosită în medicina populară drept laxativ, datorită unui compus organic, antrachinona, aflat într-o cantitate semnificativă în compoziția sa (7%) și care are acest efect asupra organismului uman. Însă coaja de crușin nu poate fi folosită oricum. Este necesar ca ea să fie culeasă și uscată vreme de un an înainte de-a fi folosită, căci antrachinona din coaja scoarța proaspătă este prea puternică și are un

efect purgatic puternic, violent. Chiar și coaja uscată poate crea probleme dacă este folosită excesiv.

Alte utilizări

Alte părți ale crușinului nu se folosesc în scopuri medicinale și cu atât mai puțin alimentare. Fructele sale sunt amare și toxice pentru oameni, însă ele se utilizau la obținerea unor vopsele vegetale. Din fructul crud se extrage o nuanță verzuie, iar din fructele coapte o culoare violet albăstrie. Din scoarță și frunze se obține o nuanță de galben, care amestecată cu săruri de fier devine negru.

Lemnul său este compact și rezistent, cu ardere uniformă, ceea ce îl făcea, pe vremuri, cel mai bun lemn pentru obținerea prafului de pușcă. Tot din tulpina sau ramurile sale tinere se pot obține arcuri elastice, de foarte bună calitate.

Și, în final, crușinul este unul dintre arborii care se pretează excelent la cultivarea lor sub forma bonsai.

79. Vetrice (*Tanacetum vulgare*)

rimele mențini ale acestor plante au apărut la începuturile Evului Mediu european. Una este o colecție de acte legislative, numită *Capitulaire De Villis*, scrise la finelensecolului al VIII-lea, în care sunt înșiruite 94 plante ce urmau să fie cultivate pe domeniile regale. 600 de ani mai târziu, o carte de bucate apărută pe la 1430 în provincia Lancashire din nord-vestul Angliei, *Liber cure cocorum*, conține o rețetă de omletă aromatizată cu frunze de calomfir. Despre vetrice știm că era cultivat încă din Grecia Antică, posibil chiar mai înainte de egipteni, pentru proprietățile sale curative. Apoi, după mai mult de un mileniu, în jurul anului 800, a fost pomenit printre plantele de grădină de la curtea lui Carol cel Mare. Și tot din acea perioadă există o semnalare în arhivele mănăstirii Saint Gall din Elveția. Mai târziu, apare o mențiune din partea lui John Gerard, un naturalist englez care publică în 1597 *Herball*, o istorie a plantelor, în care amintește vetricele ca fiind ‘pleasant in taste’.

Deși calomfirul și vetricea erau plante extrem de populare odată pe teritoriul românesc – la fel ca în restul spațiului european – tradiția utilizării lui s-a subțiat până la ignorare. Astăzi faima de altădată a acestor plante a rămas în numărul larg de români ce poartă Calomfir sau Caranfil ca nume de familie.

Indicațiile terapeutice din vechime recomandau aceste ierburi în cazul paraziților intestinali, problemelor digestive, febrei, ca metodă de ameliorare a reumatismului, sau ca tratament împotriva rubeolei. Dozaje concentrate de infuzii din frunze erau folosite pentru inducerea avortului în cazul sarcinilor nedorite. Prin secolul al XV-lea, creștinii au început să servească în Postul Mare ceaiuri amare de ventrice și o budincă specială numită tansy, aromatizată cu vetrice. Scopul acestei practici era rememorarea spirituală a dietei din ierburi pe care israeliții fuseseră obligați să le consume în timpul fugii din Egipt, dar și comuniunea cu Hristos printr-un fel de transă indusă de substanțele active din plante. O altă poveste spune că frunzele erau folosite ca semne de carte în Biblie, fiind un fel de energizante olfactive care îi țineau pe credincioși atenți în timpul slujbelor prelungi.

Calomfirul și vetricea sunt extrem de adaptabile, versatile din punct de vedere climatic și foarte rezistente la atacurile insectelor și paraziților. Cresc în orice tip de sol și preferă locurile însorite, fiind întâlnite în toată țara sub aspectul unor tufișuri de formă rotundă, pline de flori pe parcursul întregii veri. Din această cauză au fost cultivate și ca plante ornamentale în numeroase grădini, mai ales la țară.

În prezent, folosirea internă a părților de calomfir sau vetrice este destul de limitată, datorită uleiurilor volatile conținute (tuionă, camfor și mirtenol), extrem de excitante pentru sistemul nervos. În cantități exagerate aceste substanțe pot cauza halucinații, convulsii, spasme sau chiar moartea. Dar în trecut, calomfirul și

vetriceaua erau nelipsite din farmacologia populară. Din timpuri imemorabile au fost folosite ca remedii extrem de eficace împotriva paraziților interni. Există mențiuni că până și astăzi mamele de la țară dau copiilor 2-3 flori amestecate în miez de pâine contra viermilor intestinali. Legături din aceste plante erau agățate în case pentru a ține la distanță țânțarii și puricii, iar mănunchiuri cu flori și frunze erau folosite pentru frecarea animalelor împotriva scabiei. Frunzele se foloseau și la marinarea cărnurilor, pentru conservarea lor pe o perioadă mai lungă – motivul are de-a face cu aroma intensă conferită, dar și faptul că planta ținea muștele la distanță de carne.

Frunzele ambelor specii au fost utilizate în mod tradițional și în bucătărie. Se culegeau de tinere, înainte ca planta să înflorească și se foloseau proaspete pentru aromatizarea sosurilor, la omlete și papare, la carnea de vânat, sau se puneau la umpluturi – un exemplu este astăzi o rețetă autentică din Lombardia, înregistrată ca produs alimentar tradițional recunoscut de Uniunea Europeană și cunoscută ca Tortello Amaro di Castel Goffredo. De asemenea, în 2012, chef Simon Hulstone a câștigat o competiție a bucătarilor britanici cu o rețetă senzațională de budincă din trandafiri, migdale și frunze de vetrice.

80. Barba caprei (*Tragopogon*, *Scorzonera*)

BARBA-CÁPREI. În România există mai multe plante cunoscute sub numele de barba-caprei, toate aparținând genurilor *Tragopogon* și *Scorzonera*, ambele din familia *Asteraceae*. Cele două tipuri au aspect asemănător, se cultivă și se consumă în moduri similare, de aceea m-am decis să le prezint împreună.

Tragopogon se dovedește un gen de plante extrem de versatil, dispus la hibridizare, astfel că numărul de specii care îl alcătuiesc ajunge astăzi la peste 140. Cea mai cunoscută și răspândită este *T. porrifolius* (violet), urmată de *T. dubius* (galbenă) și *T. pratensis* (galbenă).

Tragopogon sunt plante bienale (au nevoie de 2 ani ca să își completeze ciclul de viață), cu tulpină fără ramificații, ce poate crește până la 1,20 m, frunze lungi ca de iarbă și flori ornamentale între 3-5 cm, ușor recunoscibile datorită ”petalelor” verzi care închid floarea noaptea și care au un aspect de rozetă cu vîrfurile ascuțite aflată imediat înapoia petalelor violet. Florile sunt hermafrodite, înmulțindu-se prin polenizare.

Numele *tragopogon* este moștenit din greaca antică, însemnând același lucru cu românescul barba-caprei, aluzia făcându-se la forma lungă și ”păroasă” a rădăcinii. Aceste plante au fost consumate în Tracia și spațiul mediteranean din timpuri străvechi. Pliniu cel Bătrân a menționat barba-caprei în ultima lui operă, *Historia Naturalis*, publicată prin 79 e.n. Dar în restul Europei, barba-caprei a devenit populară abia prin secolul XVI, epoca Renașterii, când tot felul de plante ”exotice” au început să trezească curiozitatea gastronomică a publicului.

În schimb, *scorzonera* a fost o plantă introdusă în cultura occidentală chiar mai târziu prin vechea Spanie maură, pe filieră arabă. De aceea numele botanic cu care astăzi o recunoaștem este *Scorzonera hispanica*. În Orient era folosită de secole, dacă nu milenii. Primul european care a scris despre ea a fost un anume Leonhard Rudolf, care a întâlnit-o prin piețele din Alep, în Siria, în 1575 – întâmplător chiar anul în care Chiajna, doamna Țării Românești, fusese exilată de turci în același oraș pentru a fi ținută departe de manevrele diplomatice din principate, unde ea se dovedise un jucător de temut. Nu-mi este greu să îmi imaginez că o astfel de expunere la cultura și obiceiurile orientale a avut o influență uriașă asupra gastronomiei valahe și moldovenești.

Numele *scorzonera* este traducerea latinului medieval *scorza-nera*, scoarță-neagră, care pare că pe atunci însemna și viperă, explicația fiind că rădăcina era folosită ca antidot în cazul mușcăturilor de șarpe. De altfel, un alt nume românesc pentru barba-caprei este iarba-viperei sau rădăcina-șarpelui.

Scorzonera crește până la 1,30 m și are flori galbene. Rădăcina ei poate atinge 1 m, cu o grosime de 2 cm. La maturitate floarea dezvoltă un pământuf sferic asemănător păpădiei, din care se desprind semințele purtate de vânt.

Astăzi, barba-caprei var. scorzonera a devenit o legumă des întâlnită pe tarabele băcăniilor din Occident, ținute mai ales de antreprenori arabi. Când am văzut-o în Londra acum câțiva ani nu am avut nici cea mai vagă idee ce sunt acele rădăcini lungi și negre.

Barba-caprei, în oricare dintre variante, este considerată o rădăcinoasă rafinată, cu o aromă ce aduce cu gustul stridiilor, de aceea uneori este numită și planta-stridie. De la ea se consumă mugurii, florile și frunzele tinere, dar mai ales rădăcina care poate fi gătită în multiple feluri. Rădăcina se decolorează rapid odată curățată, de aceea se recomandă păstrarea ei în apă acidulată, în oțet sau zeamă de lămâie, pentru menținerea culorii intense. Din rădăcina ruptă apare o substanță lăptoasă, foarte lipicioasă, care pe vremuri făcea deliciul copiilor de la țară. Adunată pe o muchie lată, unde putea fi lăsată la uscat, devenea un fel de gumă de mestecat.

Pentru preparare, coaja groasă a rădăcinii poate fi mai ușor înlăturată după fierbere, datorită substanței lipicioase care se dizolvă. O altă metodă este curățarea ei în stare proaspătă sub un jet de apă. Poate fi consumată alături de legume ca mazăre sau morcovi, dar poate fi servită și în moduri similare sparanghelului. Poate fiartă, coaptă, gratinată sau prăjită. Făcută chifteluțe, sotată în vin alb și unt, sau pasată piure.

Florile, mugurii și frunzele tinere pot fi adăugate la salate de vară. Rădăcina poate fi folosită ca înlocuitor de cafea, la fel ca cicoarea.

Barba-caprei are un bogat conținut nutritiv: proteine, grăsimi, asparagină, colină, levulină, potasiu, calciu, fosfor, fier, sodiu, vitaminele A, B1, E și C. Mai conține inulină, un tip de zaharidă formată din fructoză, care o recomandă diabeticilor.

81. Bujorul de munte (*Rhododendron kotschyi Simonkai syn. Rh. myrtifolium*)

Legenda bujorului

Bujor era fiul unui împărat bătrân și tare pașnic. Aflându-se pe patul morții, bunul împărat îi zise feciorului:

- Dragul tatii, eu n-am dușmani, după cum bine știi. Războaie cu vecinii n-am purtat. Am însă un mare necaz, Bujor. Cunoști și tu povestea ...

- Da, tată! răspunse fiul cu o mare durere în suflet. Toată lumea știe despre lacul blestemat din codrul de brazi, acolo unde trăiesc stafiile și ielele amăgitoare. Ielele cele spurcate, care-i prefac pe oameni în măgari și în viței, schimonosindu-i.

Ochii împăratului luceau de spaimă.

- Să nu te duci niciodată acolo, Bujor. Niciodată să nu te duci la lacul ielelor ...

Împăratul căzu pe pernă, fără suflare. Bujor îi închise pleoapele și-l jeli îndelung. Acum el era stăpânul împărăției. Avea buzduganul în mână și coroana de aur pe cap.

După câțiva ani, când promisiunile se uită, noul împărat Bujor umbla prin târguri și prin sate. Tocmai trecea pe lângă pădurea adâncă, în mijlocul căreia se afla lacul cel blestemat. Era noapte și luna lumina feeric împrejurimile. Deodată, pe Bujor începu să-l fure somnul. Cântau privighetorile, dar și ielele vrăjite care apăreau goale și ademenitoare la marginea poienii.

- Doamne, oștenii mei s-au tolănit pe iarbă și-au adormit. Și caii s-au culcat, iar zânele frumoase și zâmbitoare mă poftesc în pădure ...

Bujor mergea magnetizat, după iele și stafii, până într-o dumbravă fermecată. Ielele albe jucau în jurul tânărului împărat care se rușinase de goliciunea ielelor și obrazul i se înroșise ca focul.

- Să- l prefacem în vițel! râse o zână.

- Ba să-l facem în gândac! hohoti răutăcioasă alta.

- Broscoi i-ar sta mai bine, hihi! mai zise una înaltă.

Mama ielelor, tot așa de atrăgătoare ca și fiicele sale, purta pe cap o coroană sclipitoare, bătută în pietre prețioase. Ea zise:

- Nu, nu! Pentru că dumnealui, fiul de împărat s-a înroșit la față, poruncesc să se prefacă imediat în floare. Floare roșie. Așa să rămâie!

Într-o clipă, trupul lui Bujor intră într-un vârtej și se transformă într-o floare roșie ca jarul, destul de mare și bătută ca un pământuf. Apoi, ielele au dispărut în lacul blestemat. Mai apoi, oamenii au numit floarea cea roșie bujor.

Bujor a rămas până astăzi, după numele lui Bujor, fiul împăratului, care fusese vrajit de zânele cele rele, ca să se transforme în floare O floarea de bujor.

Aceasta este versiunea html a

fișierului http://www.upm.ro/facultati_departamente/stiinte_litere/conferinte/situl_integrare_europeana/Lucrari5/IETM5_Part56.pdf.

Google generează automat versiuni html ale documentelor căutate pe Web.

467

NUMELE DE PLANTE. O ABORDARE LINGVISTICĂ

Plant Names. A Linguistic Approach

NAGY Imola Katalin, Assistant Professor Ph.D.,

“Sapientia” University of Târgu-Mureș

This paper deals with the issue of botanical nomenclature in an interdisciplinary approach that combines linguistic and horticultural aspects. We aim to present some of the most important facets of plant names, their historical evolution, their spelling and translation matters from/to Hungarian, Romanian and English.

Keywords: plant names, taxonomy, binomen, translation and spelling

Cunoașterea și denumirea plantelor are o istorie îndelungată. În evoluția nomenclaturii botanice putem identifica etapa botanicii antice (Hippokrates, Aristoteles, Theophrastos, Dioskorides, Plinius), etapa cărților cu ierburi sau a erbariilor (secolele XV-XVII, Brunfels, Bock (Tragus), Matthioli, Lobelius, Lonicerus, Clusius, Melius (Juhász) Péter (1578), Bauhinus), respectiv etapa inaugurată de Linne. Taxonomia linneană a fost precedată de contribuția lui Gaspar Bauhin (*Pinax theatri botanici*, 1596), care a încercat să introducă sistemul binominal în nomenclatură. Părintele sistematicii, Carl von Linné sau Linnaeus, introduce, în 1753, nomenclatura binară, în limba latină (*Species Plantarum*- 1753, *Systema Naturae* - 1758). Dacă introducerea taxonomiei binominale este meritul lui Carl Linné, regulile care guvernează nomenclatura botanică are de-a face, potrivit lui Gledhill (2002), și cu ideile lui A.P. de Candolle din a sa *Théorie Élémentaire de la Botanique* (1813). Printre aceste idei se numără obligativitatea utilizării latinei ca un fel de *lingua franca* a taxonomiei botanice, a latinizării tuturor termenilor care funcționează ca nume de plante și crearea de noi nume doar în acord cu regulile gramaticale ale latinei, dar și prioritatea numelui dat de primul cercetător. În secolul al XIX-lea latina era tot mai intens concurată de numeroasele limbi naționale, și pentru a se evita instaurarea unui haos terminologic, Congresul Botanic de la Viena (1905) a impus obligativitatea utilizării denumirilor latine ca denumiri științifice oficiale. Azi, unicitatea și standardizarea numelor de plante este asigurată și reglementată de coduri de nomenclatură.

Denumirea științifică (*nomen scientificum*) este cea latină, nomenclatura științifică a suferit, pe parcursul timpului, un proces de uniformizare și standardizare, din cauza necesității unei denumiri precise și stabile, universal valabile pentru plante. În același timp, se consideră nume științific și numele de plante în limbi naționale, dacă sunt îndeplinite criteriile unui proces denominativ științific, un nume corespunzându-i doar unei specii. (Negru, 2010: 88) Denumirea taxonului în limba națională se numește și ea denumire științifică, doar dacă nomenclatura botanică este standardizată și elaborată, fiecărui taxon îi corespunde o singură denumire științifică. Există, pe lângă denumirea științifică în limba latină și în limba

¹ Bartha Dénes, Növényrendszertan, 2009, <http://www.nyme.hu>

468

națională, așa-numitele denumiri populare ale plantelor (*folk taxonomy*), care cunosc fenomene precum sinonimia, omonimia, etc. Există, prin urmare, o nomenclatură botanică internațională, nomenclatură botanică națională și o nomenclatură botanică populară. Andrei Negru prezintă, în articolul său, un sistem de principii și modalități de unificare și standardizare a nomenclaturii botanice științifice în limba română: principiul necesității denumirii românești (*nomen necessarium*), principiul unicității denumirii românești (*nomen unicum*), principiul uninominalității denumirilor genurilor (*nomen genericum univernum*), principiul binominalității denumirii speciei (*nomen specificum biverbum*) precum și principiul

persistenței semnificației numelui complementar (*nomen epiteton persistente*) latinesc al speciei. Modalitățile prin care aceste principii pot fi implementate sunt:

- obligativitatea menționării, în circulația uzuală scrisă-științifică și neștiințifică- a denumirii latinești alături de denumirea românească: *Trifolium palustre*-Trifoi palustru;
- atribuirea denumirii românești unice fiecărui gen și fiecărei specii prin traducere, adaptarea numelui latin sau selectarea din nomenclatura populară (Magnolia, Forsiția);
- acordarea priorității denumirii generice prin forme de singular: mur, mărgelușă, toporaș
- excluderea denumirilor generice prin animate cu semantism dizgrațios, dezonorant: Păsărică, Păducherniță;
- excluderea denumirilor generice exprimate prin metafore compuse formate numai din cuvinte animate sau din inanimate și animate unite prin liniuță: Coadă-calului, Limba-boului, Colțunul-doamnei. Aceste denumiri sunt acceptabile doar pentru o singură specie din același gen (Coadă-calului numai pentru *Equisetum arvense*);
- utilizarea termenilor științifici românești, preluarea din latină a numelui complementar al speciei: *palustru* în loc de *de-baltă*, *parviflor* în loc de *cu-flori-mici*, *latifolium* și nu *cu-frunză-lată*. (Negru, 2010: 89-90)

Taxonomia botanică populară (folk taxonomy) se referă la numele popular al plantelor (*colloquial name, trivial name, country name, farmer's name*). De exemplu *Stevia rebaudiana* se numește, în limba maghiară, *sztévia* în context științific iar *mézfü* este denumirea populară. De altfel, Linnaeus a publicat, și el, o Floră a Suediei, o colecție a numelor populare de plante din țara sa natală (*Flora Svecica*, 1745); aici, el a înșirat numele populare (binominale și ele) alături de cele științifice. Primele nume date plantelor în istorie au fost denumirile populare. Numele populare au următoarele dezavantaje: au valoare regională; nu toate speciile au nume popular, uneori numele popular se adresează genului întreg (mărul, ne referim la genul *Malus*, nu la specie); specii, genuri sau familii diferite pot avea același nume popular, de exemplu *Lathyrus tuberosus* (o buruiană) și *Nigritella nigar* (o orhidee) au același nume popular românesc, *sângele voinicului* (Săvulescu, 2010).

Numele populare nu sunt standardizate sau reglementate prin documente internaționale, asemenea numelor științifice latinești sau numelor plantelor cultivate. Ortografierea numelor populare urmează regulile ortografice generale ale diferitelor limbi. Totuși, în general se recomandă scrierea lor cu caractere romane, cu inițiale mici, excepție făcând doar numele de persoane sau toponimele (*Jersey lily*). Scrierea cu litere mici se aplică și atunci, când un nume propriu se transformă în nume comun (termenul englez *camellia*).

Ioan Milică se apropie de problema nomenclaturii botanice prin prisma modelelor cognitive și a diferenței dintre cunoașterea empirică și aceea științifică. „Studierea plantelor și a denumirilor acestora reprezintă domenii de cunoaștere în care convergențele și divergențele între modelul empiric și cel științific merită examinate, ținându-se cont că în istoria culturii umane, modelele denominative naive (populare) preced modelele denominative savante (științifice), pe care, fără îndoială, le-au determinat și influența exercitată de modelele empirice asupra modelelor științifice devine din ce în ce mai slabă pe măsură ce modelele științifice capătă autonomie și devin surse ce influențează modelele populare”. (Milică, 2010) Astăzi, denumirile de plante sunt reglementate prin documente internaționale, care stipulează și principiile după care taxonomia botanică se ghidează. *Codul Internațional de nomenclatură botanică (The Melbourne International Code of Nomenclature for algae, fungi, and plants)*, 2012) prevede 6 principii de bază, noi menționăm doar principiul 4, care prevede că fiecare taxon are o singură denumire corectă și valabilă, și anume numele cel mai vechi (restul numelor fiind doar sinonime), respectiv principiul 5, care prevede că denumirea științifică corectă este cea latină. *Codul Internațional de nomenclatură botanică (The Melbourne International Code of Nomenclature for algae, fungi, and plants)*, 2012, adoptat la al 18-lea Congres Internațional de Botanică de la Melbourne, Australia, în iulie 2011) este un document care se revizuieste periodic, variantele anterioare fiind Codul de la Viena (2005),

Codul de la St. Louis (1999), Codul de la Berlin (1987), Codul de la Stockholm (1952), etc. Un alt document important este *Codul Internațional al Plantelor Cultivate* (*The International Code of Nomenclature for Cultivated Plants*). În 1952, Comitetul pentru Nomenclatura Plantelor Cultivate din cadrul Congresului Internațional de Botanică (the Committee for the Nomenclature of Cultivated Plants of the International Botanical Congress) și Congresul Internațional de Horticultură (the International Horticultural Congress) de la Londra a adoptat acest *Cod Internațional de Nomenclatură pentru Plantele Cultivate* (*International Code of Nomenclature for Cultivated Plants*), numit și *Codul Plantelor Cultivate* (*the Cultivated Code*). Acesta a fost publicat în 1953 și ulterior revizuit în mod periodic. Codul Plantelor Cultivate a introdus sintagma de *cultivar*

² în terminologia agricolă

și horticolă. Termenul *cultivar*, de origine engleză este utilizat ca sinonim perfect al termenului *soi* în literatura de specialitate, dar nu este listat în DEX. Soiul este definit ca o varietate a unui soi de plantă horticolă sau agricolă³. Alte definiții ale termenului *soi* îl poziționează în relație de sinonimie cu termenul supraspecific *specie* sau cu *clasă*, *gen*, *rasă*⁴.

Termenul *cultivar* provine din *cultivated variety* (conform articolului 2 al *Codului Plantelor Cultivate* *cultivar* nu se traduce, totuși, ca *varietate*). Numele cultivarului sau numele soiului (*full cultivar name*) se referă la binomen (numele generic și numele speciei) la care se adaugă epitetul de cultivar (*cultivar epithet*). Acest epitet este termenul care se pune întotdeauna între ghilimele simple (niciodată duble) și, spre deosebire de binomen, nu se scrie cursiv. Aceste nume de soiuri sau de cultivari nu se traduc, conform recomandărilor literaturii

² all varieties or derivatives of wild plants which are raised under cultivation and its aim is to 'promote uniformity and fixity in the naming of agricultural, sylvicultural and horticultural cultivars (varieties)'. The term *cultion* (plural *culta*) is also mooted as an equivalent of the botanical term *taxon*. Gledhill, 2002:46);

³ <http://ro.termwiki.com>

⁴ <http://ro.dexonline.ro>

470

de specialitate, totuși, în practică traducerile se operează destul de frecvent (și nu întotdeauna consecvent). Se spune că atunci când numele soiurilor sunt traduse din motive comerciale sau de marketing, ele își pierd calitatea de nume de soi de plantă, și devin nume comerciale, nume de brand

5. Uneori există alte prevederi menite să diferențieze numele de soi (*cultivar name*) de numele comercial (*trade designation*): de exemplu, Royal Horticultural Society recomandă ca numele comercial să nu se treacă între ghilimele simple și să se scrie cu litere mari și să urmeze totdeauna numele cultivarului⁶. Același for profesional recomandă, în *Guide for horticulturists, nurserymen, gardeners and students*, netraducerea numelor de cultivari și utilizarea, în textele în limba engleză, a numelor în limba de origine, cu scopul de a asigura stabilitatea și consecvența denominativă⁷.

Toate aceste documente sunt elaborate în limba engleză, fiind traduse, eventual, și în alte limbi naționale. Printre alte surse de limbă engleză privind folosirea și scrierea numelor de plante se numără *The Royal Horticultural Society, Botany Advisory Services*, January 2004, *PLANT NAMES, A Guide for Horticulturists, Nurserymen, Gardeners and Students*, Written by the Horticultural Taxonomy Group – Hortax, Edited by Crinan Alexander, Version 1, March 2007, Griffiths, *Index of garden plants*, 1994, Timber Press, Portland, Tutin, T. G., *Flora Europaea*, 1993, University Press, Cambridge.

În taxonomia botanică științifică, valabilă în comunicarea și terminologia profesională la nivel internațional, fiecare specie este denumită prin doi termeni, primul cuvânt reprezentând genul, scris cu literă mare, iar al doilea nume reprezintă epitetul specific (numele speciei), scris cu literă mică și folosit doar împreună cu numele generic: *Prunus domestica* (prunul). Numele binominal științific este întotdeauna latinesc sau transcris, transliterat în latină. Ambii termeni se scriu cu caractere cursive. Numele generic poate fi prescurtat la inițială în cazul enumerării unui șir cu același nume de gen (*S.* de la *Salix* în *Salix reticulata*).

După denumirea speciei se poate trece numele autorului, de obicei prescurtat (*Prunus domestica* L., sau *Fragaria vesca* L. de la numele lui Linné). Dacă, în timp, unei specii i se schimbă valoarea, ridicându-se la nivelul de gen sau coborând la nivelul de varietate, numele primului autor se trece în paranteză, iar numele autorului care a făcut noua combinație se trece în afara parantezei: *Cerasus avium* (L.) Moench. Numele autorului nu se scrie cursiv. Speciile de origine hibridă sunt notate cu semnul x (uneori +), semne care se marchează doar în scris, dar nu se citesc. La hibrizii aparținând aceluiași gen, semnul x se pune între numele generic și epitetul specific, în paranteză se trec părinții: căpșunul, *Fragaria x ananassa* (*F. Virginiana* x *F. Chiloensis*). Aceste simboluri nu se scriu cursiv. Dacă hibridul a rezultat din două specii aparținând la genuri diferite, semnul x se pune în fața numelui

⁵ "Cultivar epithets may not be translated into different languages. Where this has happened the translation is to be regarded as a trade designation. The transcription or transliteration of epithets is permitted, e.g. from Japanese to English (transcription) or from Russian to English (transliteration)" (Alexander, 2007:25).

⁶ trade designations... should not be enclosed in single quotation marks and are usually written with small capitals. They should always be cited together with the cultivar name (after it). For instance, the cultivar *Choisya ternata* 'Lich' has been marketed under the trade designation SUNDANCE. (Alexander, 2007:14).

⁷ A second type of trade designation involves cultivar names originating in foreign languages. In many countries there is resistance to using foreign cultivar names, especially if they can easily be translated or given an alternative name. For the sake of stability, the form in which such a name was originally published is regarded as the correct cultivar name, and any translations are regarded as trade designations. In *The RHS Plant Finder* (Lord et al., 2006), such translations are cross-referenced to the correct cultivar names, in the same way as synonyms, e.g. *Hamamelis* × *intermedia* Magic Fire = 'Feuerzauber'. (Alexander, 2007:14).

471

generic: x *Triticosecale rimpau* (*Triticum aestivum* x *Secale cereale*). Epitetele subspecifice sau varietale se scriu abreviat (subsp., var., și f.), dar se citesc ca termeni întregi și se scriu cu caractere romane, nu cursivate. (*Sarcococca hookeriana* var. *digyna* . Abrevierile (S., x, +, ', cv.) sunt marcate doar în scris ca forme prescurtate, termenul se citește însă întreg : 'Charlotte Armstrong' x 'Floradora' .

Numele științifice în limba națională se scriu cu caractere romane și litere mici excepție fiind antroponimele sau toponimele (de exemplu Maldiva-dió). Numele științifice în latină nu se traduc niciodată și se scriu întotdeauna cu caractere cursive. Numele științifice în limba națională sunt ortografiate conform regulilor fiecărei limbi și pot fi traduse. Numele cultivarilor se constituie din numele generic urmat de epitetul specific, urmat apoi de epitetul cultivar (*cultivar epithet*) scris cu majusculă, necursivat și pus între ghilimele simple (niciodată duble), sau marcat cu abrevierea cv. (citit ca termen întreg, nu ca prescurtare): *Malus domestica* cv. 'Golden delicious'. Numele cultivarilor nu se traduc, dar se permite transliterarea (din rusă) sau transcrierea (din japoneză). În activitatea comercială se permite traducerea numelor cultivarilor, dar în acest caz ele sunt tratate ca nume de marcă (trade designation) și nu atât ca nume de plantă. În traducere trebuie avut în vedere că o plantă are o singură denumire științifică, și să se traducă acea denumire în mod consecvent. Niciodată nu trebuie amestecate în traducere denumirile științifice și cele populare. Numele cultivarului nu se scrie cursiv, dar se folosește litera mare.

În limba română, ortografia numelor de plante se supune ortografiei generale a substantivelor comune, și anume se scriu, în general, cu literă mică. Varietățile de plante, de animale, soiurile de vin, produsele alimentare se scriu, și ele, cu literă mică: cabernet, cornul-caprei (varietate de ardei), ionatan

8

, etc.

David Gledhill, în volumul *The names of plants*, publicat în 2002 la Cambridge University Press, subliniază paleta extrem de largă în ceea ce privește etimologia plantelor în limba engleză (engleza calchiind sau împrumutând termeni din arabă, persiană, greacă, latină, anglo-saxonă, normandă, suedeză, daneză, etc) (Gledhill, 2002: 2). Dintre aceste surse noi subliniem importanța deosebită a limbii latine, deoarece mulți termeni englezești sunt adaptări ale numelui științific latinesc: Nicotiana=Regina nopții (*Nicotiana glauca*), Zinnia = Cârciumărese (*Zinnia elegans*), Petunia (*Petunia hybrida*), Lobelia (*Lobelia erinus pendula*). În limba engleză, ortografierea numelor de plante nu este unanim și general valabil

reglementată. Există, totuși, niște recomandări, conform cărora numele de plante, folosite în sens general sau numele generice se scriu cu litere mici (*camellias, acacias, lavender, willow*). Dacă este vorba de menționarea unor specii (substantivul este însoțit de adjectiv), se recomandă utilizarea literei mari pentru toate cuvintele, cu excepția celor care sunt unite prin liniuță de un termen precedent (*River Red Gum, English Ivy, Lemon-scented Gum*). Există și recomandări care prevăd litere mici în cazul numelor de plante, dar litera mică poate produce confuzii în recunoașterea și decuparea numelor de plante (combinații de cuvinte) dintr-un text (*"In the garden there was a red flowering gum"*). Aceste recomandări vin, de obicei, din partea editorilor publicațiilor de specialitate. Toți însă cad de acord asupra faptului, că nu se utilizează, în cazul numelor de plante în limba engleză, nici ghilimele simple, nici ghilimele duble, pentru a evita confuzia cu numele cultivarelor (în cazul cărora se recomandă doar

» www.ortografia.ro

472

ghilimele simple, nu cele duble). Trebuie remarcat, totuși, că numele geografice care intră în componența numelor de plante se scriu întotdeauna cu majuscule (*Kentucky Coffee Tree*), precum și antroponimele care compun numele botanice (*rose* sau *Rose of Sharon*). Cercetarea noastră a vizat construirea unui corpus de nume de plante extrase de pe ambalajul semințelor care sunt comercializate într-un magazin specializat din centrul orașului Târgu-Mureș, iar pe de altă parte un număr extrase de textele unor articole științifice. Am avut acces la trei tipuri de ambalaje: primele două aparținând unei firme din România, iar cel de-al treilea tip de ambalaj fiind originar din Ungaria. Ambalajele românești sunt, la rândul lor, de două subtipuri: modelul sau tipul vechi de ambalaj, respectiv modelul nou, recent introdus în vânzare. Corpusul nostru include un număr de 178 ambalaje. Toate ambalajele conțin numele științific în limba latină, cu scopul unei identificări corecte a plantei. Toate ambalajele dau numele varietale, cu toate că am observat unele probleme legate de numele infraspecifice. Ambalajul românesc de tip vechi, în afara denumirii latine, oferă doar denumirea în limba română, în foarte puține cazuri am întâlnit numele plantei în limba maghiară sau engleză. În schimb, ambalajul românesc de tip nou oferă denumirea științifică latină, denumirea științifică românească, maghiară și engleză.

În cele ce urmează, vom prezenta câteva probleme de ortografie și traducere legate de numele de plante românești, probleme identificate în urma cercetării corpusului nostru extras de pe **ambalajele** semințelor de plante. Așadar, am identificat două tipuri de greșeli, și anume greșeli formale și greșeli lexicale, printre greșelile formale se numără greșelile de ortografie, utilizarea greșită a majusculilor, greșelile de acord, iar din categoria greșelilor lexicale face parte traducerea greșită, utilizarea eronată a lexemelor, etc. Un prim tip de greșeală formală este lipsa diacriticilor, mai puțin frecventă decât în cazul lexemelor maghiare, dar prezentă totuși în exemple precum Bere de Munchen în loc de Bere de München. o greșeală formală este și utilizarea inconsecventă a unor forme a numelor de soiuri sau cultivari, spre exemplu utilizarea, sub diverse forme, a numelui de soi Comun, uneori scris cu ortografie românească, alteori urmând regulile ortografice engleze sau framceze: prin urmare întâlnim uneori *Comun St* (*Anethum graveolens* L), alteori *Common St.* (*Satureja hortensis* L) sau *Comune St.* (*Petroselinum crispum* var. *vulgare*)

Acordul greșit în ceea ce privește genurile substantivelor și formele de adjectiv sunt un alt tip de greșeală formală: am întâlnit astfel forme precum pătrunjel frunză *creț*, pătrunjel frunză *neted* în locul formelor corecte pătrunjel cu frunză *creață*, pătrunjel cu frunză *netedă*). Un alt fenomen ține de utilizarea diacriticilor românești acolo, unde nu este cazul, de exemplu în denumirile latinești, cum ar fi varianta *Brassica oleracea* var. *capitata* L.f. *alba* și nu forma corectă *Brassica oleracea* var. *capitata* L.f. *alba*).

Spre deosebire de numărul mare de greșeli în privința topicii la denumirile maghiare și englezești (*fátyolvirág fehérpentry fehér fátyolvirág*, sau *Árvácska sárğa și pensy yellow*, *Árvácska kék și pensy blue*, *Árvácska fehér și pensy white*, *Árvácska piros și pensy red*) ordinea cuvintelor la numele de plante românești nu reprezintă o problemă, în privința greșelilor lexicale, notăm utilizarea inconsecventă și incorectă a numelor de

cultivari. Astfel, în caul aceluiasi ambalaj se întâmplă ca nunele cultivarului să apară în două sau chiar trei limbi. În cazul soiului French Breakfast al ridichelului (*Raphanus sativus* var. *sativus*) am identificat următoarele variante pe același ambalaj: Ridichi de lună- French Breakfast, Retek- Francia Reggeli (deși chiar și numele speciei este incompletă la versiunea

473

maghiară, denumirea corectă fiind *hónaposreték*), Radish- French Breakfast). Pentru soiul Ostergruss Rosa al unei specii de ridichi (*Raphanus sativus*), denumirea românească și cea englească mențin numele original al cultivarului (Ridichi de vară Ostergruss Rosa and radish Ostergruss Rosa), iar denumirea maghiară propune varianta tradusă a numelui de cultivar Húsvéti Rózsa, limba maghiară dovedind o tendință mai pronunțată spre traducerea numelor de soiuri. .

Cea mai notabilă greșeală lexicală este traducerea nepotrivită a numelui speciei și utilizarea unei lexeme incorecte. Astfel, în cazul ridichelului (*Raphanus sativus* L.), numele românesc al soiului nu se potrivește cu numele speciei: soiul de ridichi Bere de Munchen în limba română respectiv Sörreték în limba maghiară se referă la o specie de ridichi de iarnă, dar pe ambalaj apare, la numele speciei, *ridichi de vară*.

Cazul cel mai interesant de traducere greșită este *Tomate soi seră-solar* (*Lycopersicon esculentum*), tradus în limba maghiară drept *paradicsom* (deși denumirea corectă ar fi fost *Paradicsom- hajtatófajta*), iar în limba engleză *Tomato for solar* . Avem, în acest caz, un exemplu tipic de traducere literală, de calchiere a termenului românesc *solar* (dublat, de altfel, de sinonimul *seră* în formularea redundantă *soi seră-solar*) în englezescul *for solar* , deși încărcătura semantică a celor doi termeni *solar* în limba română și *solar* în limba engleză, este diferită. Traducerea corectă a termenului românesc ar fi *greenhouse tomato*.

La ambalajele produse în Ungaria se observă același tipuri de greșeli. Omiterea unei silabe este un tip de greșeală de ortografie, spre exemplu cazul pepenelui verde (*Citrullus lanatus*), care în limba română apare drept *Pepene verde Charston gray* iar în limba maghiară *Görögdinnye Charleston gray*, deși pe același ambalaj, în locul destinat denumirii soiului apare și varianta românească corectă *Pepene verde Charleston gray*. Din punct de vedere ortografic este de notat utilizarea incorectă a unor vocale sau consoane alăturate, cum ar fi *șofrăn* în loc de *șofran* sau forma *Brokkoli Miranda*, ortografiat ca în limba engleză, în locul variantei *Brocoli Miranda*.

Utilizarea majusculilor se observă la denumirile românești și maghiare deopotrivă, sare exemplu *Castraveti Kínai Kígyó*, *Uborka Kínai Kígyó*, *Ardei pentru Boia Chili Mix*, *Salată de Marulă*, *Varză Júniusi Óriás*, *Káposzta Júniusi Óriás*, *Ridichi de vară Húsvéti Rózsa 2*, *Retek Húsvéti Rózsa 2*, *Napi de Miriște*.

Utilizarea inconsecventă a numelor cultivarelor are o pondere importantă și aici, același ambalaj conținând uneori numele soiului în două sau trei variante: *Castraveti Kínai Kígyó*, *Uborka Kínai Kígyó* și *Vert long de Chine*; *Varză Júniusi Óriás*, *Káposzta Júniusi Óriás* și *Varză Juni Riessen*; *Ridichi de lună Francia reggeli*, *Retek Francia reggeli*, *Radies Französisches Frühstück* și *Ridichi de lună French Breakfast*; *Ridichi de vară Húsvéti Rózsa 2*, *Retek Húsvéti Rózsa 2* și *Ridichi de vară Östergruss Rosa 2*; *Gulie Csemege kék*, *Karalábé Csemege kék*, *Kohlrabi Blauer Delikater* și *Gulie Delicatezza violetto*; *Dovleac furajer Sárga óriás*, *Takarmánytök Sárga óriás* și *Dovleac furajer Riesen Melonen*.

În privința nomenclaturii botanice **în texte științifice**, trebuie subliniat faptul, că am analizat felul în care numele de plante sunt tratate într-un număr de articole științifice apărute în publicațiile: *Notulae Botanicae Horti Agrobotanici* (publicat în România) respectiv *International Journal of Horticultural Sciences* (publicat în Ungaria). Am extras un număr de 183 de nume de plante pe care le-am analizat din punctul de vedere al ortografiei și al acurateții utilizării acestora din punct de vedere științific, respectiv câteva considerații din

474

punct de vedere traductologic. Concluziile noastre privesc următoarele aspecte: numele de plante în titlul și în textul articolelor, numele soiurilor, greșeli și inconsecvențe lingvistice. Din punct de vedere ortografic, numele de plante în aceste publicații științifice prezintă greșeli mai puține, dar trebuie menționat, că înaintea de publicare aceste texte sunt, de obicei, editate și corectate și din punctul de vedere al limbii. Utilizarea corectă a nomenclaturii botanice prevede ca numele latinesc al plantei să fie dublat de numele științific în limba națională, în majoritatea articolelor binomenul latinesc este însoțit de numele în limba engleză. Acest tip de utilizare are ca scop corecta identificare a plantei. Totuși, există cazuri în care autorii furnizează, în articolul lor, doar unul din aceste tipuri de nume: sau binomenul latin, sau numele în limba engleză. În cazuri extreme, puține la număr, totuși, numele vernacular al plantei apare doar în referințele bibliografice ale articolului, dar nu în titlul, rezumatul sau textul acestuia.

Un alt aspect ține de principiul unicității denumirii științifice și inconsecvențe în respectarea acestui principiu. Pentru planta cunoscută drept grâu dur am identificat trei denumiri latinești: *Triticum turgidum* L., *Triticum turgidum* var. *durum* Desf., *Triticum durum*. Pluralitatea numelor afectează și denumirile în limba engleză. Astfel, *Zea mays* este tradus sau măize sau corn. *Triticum aestivum* este denumit și bread wheat, dar și winter wheat, iar *Oryza sativa* este utilizat ca rice dar și swamp rice în limba engleză. *Brassica napus* L. este denumit uneori winter oilseed rape, alteori rapeseed sau canola. *Robinia pseudoacacia* este denumit și Romanian acacia dar și black locust.

Uneori, toate componentele din sintagma nominală reprezentând numele de plantă sunt scrise cu majusculă: Trifoliolate Orange, King, Oyster Mushroom. Plantele care nu sunt autohtone Europei sau Americii de Nord nu au denumire în limba engleză: *Ginkgo biloba*. Simbolurile pentru hibrizi nu sunt folosite totdeauna în mod consecvent: Numele latinesc pentru strawberry este citat uneori drept *Fragaria ananassa* alteori se utilizează simbolul x, *Fragaria x ananassa*. Denumirea științifică pentru măr este într-un loc *Malus domestica*, în alt loc *Malus x domestica*.

Neglijențe în menționarea denumirii latinești pot fi surprinse și la autorii publicației *Notulae Botanicae Horti Agrobotanici* dar și la aceia ai *International Journal of Horticultural Sciences* as well. Astfel, pentru *Brassica napus* L. se dă doar denumirea englezească canola, dar nu și numele latinesc, doar unele nume de cultivari (NBHA, 2010, 38 (1): 128-129).

Floarea soarelui apare doar ca sunflower în articolul intitulat *The modelling of development stages of sunflower on the basis of temperature and photoperiod* (NBHA, 2010, 38 (1): 66). Pentru vinete apare doar denumirea eggplant, dar nu și *Solanum melongena* L. În articolul *Tree and fruit characteristics of various apple genotypes obtained through mutagenesis*, unde se analizează cazul unui soi de măr binecunoscut, numele specific nici nu apare deloc ((NBHA, 2010, 38 (1): 246).

În privința titlurilor articolelor, acestea furnizează sau denumirea științifică în limba latină sau în limba națională, în unele cazuri chiar ambele variante fiind menționate. În continuare dăm câteva exemple de titluri care dau doar denumirea latină a plantei: *Results with the establishment of in vitro culture of Leucojum aestivum*; *Plant of interest- Prunella vulgaris* L.; *Genetic differentiation between Quercus frainetto Ten. and Q. pubescens Willd. in Romania*. Același fenomen de optare doar pentru numele latinesc poate fi surprins și în textele acestor articole: “The most common native European *Fraxinus* species (*Fraxinus*

excelsior L, *F. augustifolia* Vahl. and *F. ornus* L.) grow naturally in the country and cover more than 60.000 ha” (NBHA, 2011, 39 (1): 283); sau “Provenance level variation in germination was observed in *Pinus halepensis*, *P. pinaster*, *P. brutia*, *P. sylvestris* and *P. nigra*” (NBHA, 2011, 39 (1): 284)

Câteva exemple de titluri care folosesc doar denumirea englezească a plantelor sunt: *Analysis of grain yield and cytolytic degradation of winter and spring barley cultivars*; *The modelling of development stages of sunflower on the basis of temperature and photoperiod*; *Physicochemical characteristics at three development stages in pomegranate cv. ‘Hicaznar’*.

Opțiunea cea mai corectă, din punct de vedere științific (horticol dar și lingvistic), este menționarea ambelor denumiri științifice, latină și vernaculară, deoarece identificarea plantei este mult mai ușoară, accesibilă și pentru nespecialiști (exemple în acest sens ar fi titlurile *Results of experimental storage of sour cherry (Prunus cerasus L.) fruit*; *Promising white poplar (Populus alba L.) clones*; *Severely pollen-limited fruit set in a pear (Pyrus communis) orchard*; *Graft incompatibility influence on assimilating pigments and soluble sugars amount of some pear (Pyrus sativa) cultivars*; *Effect of dehydration on several physicochemical properties and the antioxidant activity of leeks (Allium porum L.)*; *Prediction of flowering occurrence in Faba bean (Vicia faba L.)*. Același lucru este valabil și pentru textele articolelor, unde, de obicei, paragraful introductiv stabilește ambele denumiri într-o propoziție sau frază explicativă, în care practic se definește planta sau i se stabilește locul inclusiv prin elemente denominative (de exemplu “*Gysophila (Gysophila paniculata L.)*, commonly known as baby’s breath, is a very popular ornamental plant in the florist trade” (NBHA, 2011, 39 (1): 85) sau “*Plum (Prunus salicina)* is one of the important fruit trees in China” (NBHA, 2010, 38 (3): 214). Acest gen de frază introductivă explicativă apare și în articolele titlurile cărora furnizează denumirea într-o singură limbă: latină sau engleză. De exemplu, articolul *Physicochemical characteristics at three development stages in pomegranate cv. ‘Hicaznar’*, deja rezumatul de la începutul articolului, dar și textul propriu-zis furnizează ambele denumiri: “During the last decade consumption of pomegranate (*Punica granatum L.*) has been highly recommended” (NBHA, 2011, 39 (1): 241). În articolul *Karotype analysis of several ecotypes of Capsicum annum L. in Iran* fraza introductivă este: “*Capsicum L. (pepper)* is a member of the Solanaceae family and is cultivated in temperate and tropical regions” (NBHA, 2010, 38 (3): 177). Prima propoziție din articolul *In vitro propagation of Adenium obesum (Forssk.) Roem. and Schult.* explică, și ea, identitatea plantei prin elemente denominative: “*Adenium obesum (Forssk.) Roem. and Schult.*, also known as desert rose, belongs to the family Apocynaceae” (NBHA, 2010, 38 (3): 209). Acolo, unde titlul articolului conține denumirea latină a unui agent patogen, numele plantei nu apare în limba latină, probabil pentru a se evita supraîncărcarea titlului cu denumiri latinești sau lungirea titlurilor oricum, de obicei, destul de lungi (*Changes in the population density of the horse-chestnut leafminer, Cameraria ohridella and of its parasitoid community at Hédervár during 7 consecutive years*; *Evaluation of susceptibility of different pear hybrid populations to fire blight (Erwinia amylovora)*). Un tip de greșeală formală, destul de puțin frecventă, este inserarea inutilă a unor semne de punctuație (virgulă) între morfemele care compun denumirea plantei, separând astfel elemente care nu ar trebui separate (*Field evaluations of 14 sweet cherry cultivars as pollinators for cv. Regina (Prunus avium, L.)*).

Printre cele mai evidente caracteristici ale acestor articole este modul de tratare a denumirilor botanice în tabele și grafice, deoarece aici numele de plante apar exclusiv în limba latină (a se vedea (NBHA, 2011, 39 (1): 303, 122-123, 100-103, NBHA, 2010, 38 (3): 35-37), NBHA, 2011, 39 (2): 144).

În enumerări, numele se dau cel mai frecvent în limba latină, mai puțin frecvent în ambele limbi. Atunci când se dau liste de nume botanice în limba latină, regulile stabilite de Coduri sunt respectate, și anume prima denumire furnizează ambele elemente ale binomenului, iar la următoarele numele genului apare deja prescurtat la inițiale: *Pinus halepensis*, *P. pinaster*, *P. brutia*, *P. sylvestris* and *P. nigra* (NBHA, 2011, 39 (1): 284). Atunci când se citează ambele denumiri, una din variante este pusă, de obicei, între paranteze: “Four edible seed/kernel oils: corn (*Zea mays*), wheat germ (*Triticum vulgare*), sweet almond (*Amygdalus dulcis*) and grape seed (*Vitis vinifera*) oils were analyzed in this study” (NBHA, 2010, 38 (2): 92).

Nu am depistat greșeli în privința numelor de soiuri sau cultivari, acestea fiind scrise corect, cu caractere romane și ghilimele simple: de exemplu *Vaccinium corymbosum* cv. ‘Eliot’, ‘Bluecrop’, ‘Duke’. Atunci când soiul este foarte cunoscut, numele speciei este

neglijat în titlul, rezumatul sau chiar textul articolului: “Growth performance of ‘Granny Smith’ and ‘Fuji’ cultivars grafted onto dwarf rootstocks: a preliminary study in eastern Anatolia”, “This study was carried out to determine the growth performance of ”Granny Smith” and “Fuji” apple varieties” (NBHA, 2011, 39 (1): 246)

O diferență notabilă dintre articolele științifice și ambalajele semințelor de plante este modul de tratare a numelor de cultivari. Activitatea comercială permite traducerea denumirilor de soiuri, transformându-le în așa-numite *commercial trademarks*, prin urmare pe ambalajele de semințe comercializate pe piață românească și maghiară denumirile soiurilor sunt traduse în multe cazuri, chiar cu unele inconsecvențe. În schimb, articolele științifice respectă standardele impuse de Codul Plantelor Cultivate (*The International Code of Nomenclature for Cultivated Plants*), astfel în aceste articole denumirile cultivarelor nu se traduc, ci sunt lăsate în limba sursă: ‘Golden Delicious’, (originar din USA, în limba engleză), ‘Blenheim Orange’, ‘Cox’s Orange Pippin’, ‘Discovery’ (originar din Anglia, în limba engleză), ‘Borsdorfer’ (originar din Germania, în limba germană), ‘Fagerö’ (originar din Suedia, în limba suedeză), ‘Boskoop’ (originar din Olanda, în limba olandeză), ‘Mézes körte’ (originar din Ungaria, în limba maghiară), ‘Charlamovsky’ (originar din Rusia, în limba rusă), ‘Antonovka Kamenichka’ (originar din Ucraina, în limba ucraineană). În aceste două exemple s-a recurs la transcrierea numelor, utilizându-se nu alfabetul chirilic, ci cel latin. Singurele elemente unde se operează traduceri sunt adjectivele referitoare la culoare, traduse, dar separate, de obicei, prin virgulă, de restul numelui de cultivar, netradus (‘Astrakan’, Red). Totuși, trebuie să menționăm, că în articolele publicate în revista din Ungaria, denumirile de cultivari sunt traduse uneori: de exemplu, în același text, același soi este denumit uneori ‘Seres Olivier’, iar alteori ‘Olivier de Serres’. ‘Bartlett’ și ‘Vilmos’ sunt două denumiri ale aceluiași soi de pere, ele fiind folosite alternativ. Soiul este cunoscut drept ‘Bartlett’, dar literatura de specialitate maghiară îl citează drept ‘Vilmos’ sau ‘Vilmoskörte’. Nu este vorba de o operație de traducere propriu-zisă, ci mai degrabă de înlocuirea denumirii internaționale printr-o variantă adaptată și adoptată de literatura de specialitate din Ungaria. Explicația este tendința destul de marcată a limbii maghiare de a traduce denumirile de soiuri.

477

Cercetarea noastră, finanțată de către Institutul Programelor de Cercetare Săpientia, s-a axat pe aspectele lingvistice ale taxonomiei botanice. Am analizat nume de plante extrase din două tipuri de surse: semiștiințific și științific, încercând să surprindem caracteristicile utilizării numelor de plante din perspectivă lingvistică. Demersul nostru a vizat fenomene ce țin de utilizarea, ortografia și traducerea numelor de plante. Cele mai frecvente greșeli identificate pe ambalaje sunt greșelile de ortografie, utilizarea nejustificată a majusculilor, precum și greșelile de tip lexical și traducerea greșită. În articolele științifice, în schimb, greșelile de ortografie sunt mai puține, cele mai importante aspecte surprinse de noi fiind inconsecvențe în utilizarea numelor științifice latinești alături de denumirea în limba națională, precum și modul de tratare a numelor de soiuri în cazul plantelor cultivate.

Bibliografie

- Bălan-Mihailovici, Aurelia, 2011, *Despre traducerea numelor de plante în limba română*, în Dacoromania, serie nouă, XVI, nr.2, Cluj-Napoca, -, 176-177
- Crystal, David, 1997, *The Cambridge Encyclopedia of the Language*, second edition, Cambridge: Cambridge University Press
- Cabré, Theresa, M., 1999, *Terminology. Theory, methods and applications*. In: Helmi Sonneveld, Sue Ellen Wright (editors): *Terminology and Lexicography Research and Practice* (1st ed. 1992 Barcelona, Emurries) Amsterdam/Philadelphia, John Benjamins Publishing Company
- Gledhill, David, (2002) *The names of plants*, Cambridge, Cambridge University Press
- Milică, Ioan, 2010, *Modele naive și modele savante în reprezentarea lingvistică a realității: denumirile de plante*, în Revista Limba română, nr. 11-12, anul XX,
- Negru, Andrei 2010, *Principiile și modalitățile de unificare și standardizare a nomenclaturii botanice românești*, în Akademos, nr 1, martie

Reiss, Katharina, 2000, *Translation criticism-The potentials and limitations*, Manchester: St. Jerome Publishing

Trifan, Manuela - Preda, Alina. 2008, *On text production. An integral relationship to translation*, Presa Universitara Clujeana, Cluj,

International Code of Nomenclature for algae, fungi, and plants, issued in 2012 and adopted by the Eighteenth International Botanical Congress Melbourne, Australia

The International Code of Nomenclature for Cultivated Plants, eight edition, C.D Brickell et alii (eds), 2009

Resurse on-line

Săvulescu, Elena, 2010, *Botanica sistematică*, București, <http://www.horticultura.ro/fisiere/file/ID/Manuale>, accesat 10.03.2013

Bartha Dénes, *Növényrendszertan*, 2009), http://www.nyme.hu/fileadmin/dokumentumok/emk/novenytan/novenytan/rt/eloadas/nrt_01.pdf, accesat 08.03.2013

Plant names. A guide for horticulturists, nurserymen, gardeners and students. Written by the Horticultural Taxonomy Group- Hortax. Edited by Crinan Alexander, 2007, <http://www.hortax.org.uk>, accesat 08.03.2012

478

<http://www.ortografia.ro>, accesat 02.05.2013

<http://ro.dexonline.ro>, accesat 02.05.2013

<http://ro.termwiki.com>, accesat 02.05.2013

Plantele în mituri și legende

Editura Eikon

Știați că mătrăguna (în latină *Atropa Belladonna*) își trage numele de la una din cele trei Moire, zeițe ale destinului omenesc, numită Atropos, cea care simboliza încetarea ireversibilă a vieții ? La fel ca neîndurătoarea zeiță, și planta ce îi poartă numele poate curma firul vieții, consumată în cantități mari. Dar despre Fierea pământului, sau despre Scaiul dracului ce informații aveți ? La asemenea întrebări vă poate răspunde o lucrare recent apărută la editura clujeană Eikon, cu titlul „Plantele în mituri și legende”.

Fără îndoială, o carte cu asemenea tematică este o noutate în literatura română de specialitate. Realizată de dr. Theodor Echim, ea este concepută ca o succesiune de mici monografii, debutând cu referiri la miturile și legendele referitoare la fiecare plantă în parte, urmate de descrierile sale detaliate, informații privind utilitatea practică și sfaturi pentru cultivatori. Lucrarea este de tip lexicon și oferă cititorului cele mai variate răspunsuri la întrebări legate de speciile care îl interesează. Bogatele și diversele trimiteri la miturile și legendele antichității (de la cele ale Orientului, Indiei, Oceaniei, Americii și până la cele grecești și romane) oferă cititorului șansa de a formula propriile concluzii comparative în fascinantul domeniu al culturii și civilizației umane.

Grădinarii amatori și profesioniști, cadrele didactice, elevii și studenții din învățământul agricol și horticol, peisagiștii sunt primii interesați de această lucrare. Dar, sunt convins că, în egală măsură, ea se va bucura de o bună primire și din partea publicului larg, iubitor al plantelor medicinale, decorative, alimentare, al pomilor fructiferi, arbuștilor, și nu numai. Iată, spre exemplificare, câteva din plantele al căror „portret” este surprins în detaliu în paginile lucrării: anemona, arborele de camfor, bambusul, bradul, busuiocul, chiparosul, ciomăfaia, coada șoricelului, dafinul, lotusul, ginkgo biloba, mandragora, rostopasca, rozmarinul, sânzienele, spânzul, susanul, usturoiul, vița de vie și încă multe, multe altele. Imaginile color ale acestora, ca și reprezentările zeităților invocate pe parcursul textului, conferă volumului și atributele unui mic album de artă.

Documentarea autorului este exemplară, bibliografia citată incluzând personalități și lucrări fundamentale ale domeniului. Volumul este completat cu liste alfabetice, în limba română și limba latină, ale numelor plantelor, ceea ce facilitează considerabil utilizarea sa.

Dr. Theodor Echim a fost cercetător principal la Institutul de Cercetări pentru Legumicultură și Floricultură Vidra, de lângă București, apoi și-a continuat activitatea la Stațiunea de Studii și Cercetări Horticole Kassel, în Germania, fiind, concomitent, Consilier al Administrației Agricole a Landului Hessa.

THEODOR ECHIM
PLANTELE
ÎN MITURI ȘI LEGENDE

